

Ársskýrsla 2009

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga

Ávarp stjórnarformanns LSR

Undanfarin misseri hafa áhrif af hrúni íslenska fjármálakerfisins smátt og smátt verið að koma betur í ljós. Við uppgjör lífeyrissjóðsins fyrir ári síðan ríkti mikil óvissa um afdrif margra innlendra fyrirtækja og því óvist hvernig mál myndu þróast. Á árinu 2009 héldu hins vegar áfram að berast fréttir af erfiðri stöðu þeirra fyrirtækja sem gefið hafa út skuldabréf á innlendum markaði á undanföllum árum og sjóðurinn hefur keypt. Því miður eru þau í mörgum tilvikum verr farin vegna fjármálakreppunnar en gert var ráð fyrir og endurheimtur því áætlaðar minni. Þá er rétt að hafa í huga að þó margt sé farið að skýrast um ástandið almennt þá ríkir engu að síður mikil óvissa um afdrif margra fyrirtækja og heimila.

Nafnvöxtun LSR á árinu 2009 var 11,9%. Það svarar til þess að hrein raunavöxtun hafi verið 2,9%. Verður það að teljast viðunandi afkoma í erfiðu árfæði. Flestir eignaflokkar skilðu góðri ávöxtun. Erlend hlutabréf hækkuðu mikið eða um 35,8%. Góð ávöxtun var af skuldabréfum sjóðsins sem eru með ábyrgð ríkis eða sveitarfélaga. Þá voru vextir innlánsreikninga með hæsta móti framan af árinu. Á móti þessu vegur að færa þurfti verulegar fjárhæðir á afskriftareikning vegna skuldabréfa sem sjóðurinn átti á fjármálastofnanir og önnur fyrirtæki.

Í árslok 2009 voru samanlagðar eignir allra deilda LSR 328,5 milljarðar kr. og hófðu þær hækkað um 41,6 milljarða frá árinu á undan. Tekjur af fjárfestingum að teknu tilliti til afskrifta voru 34,7 milljarðar kr. Eignir B-deildar voru 186,9 milljarðar kr. og þá er ekki tekið tillit til krafna á launagreiðendur um endurgreiðslu á hluta af lífeyrisgreiðslum í framtíðinni. Eignir A-deildar voru 134,1 milljarðar kr. og eignir í séreign LSR voru 7,5 milljarðar kr.

Uppgjör gjaldmiðlavarnarsamninga milli lífeyrissjóðsins og skilaneftnda gömlu bankanna hefur ekki enn átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. Þetta er stærsti óvissuþátturinn í uppgjöri sjóðsins. Þá býr lífeyrissjóðurinn við verulega gengisáhættu eins og sakir standa vegna erlendra eigna sjóðsins. Yfir þriðjungur eigna sjóðsins er í erlendum gjaldeyri. Mikil óvissa er um hvernig gengi íslensku krónunnar muni þróast og lífeyrissjóðurinn á þess ekki kost í dag að minnka gengisáhættu án þess að selja erlendar eignir.

Íslenskir lífeyrissjóðir koma þokkalega út úr fjármálakreppunni samanborið við önnur fjármálafyrirtæki. Þeir geta og munu trúlega gegna veigamiklu hlutverki í endurreisn íslensks atvinnu- og efnahagslífs. Þannig hefur LSR ásamt öðrum lífeyrissjóðum tekið þátt í viðræðum við ríkisvaldið um aðkomu að ýmsum framkvæmdum. Engar ákvarðanir hafa enn verið teknar, en í þessum efnum verða lífeyrissjóðirnir að gæta fyllsta öryggis, hafa góðar tryggingar fyrir endurgreiðslu og krefjast eðlilegrar ávöxtunar.

LSR stóð að stofnun Framtakssjóðs Íslands á liðnu ári ásamt 15 öðrum lífeyrissjóðum. Tilgangurinn með stofnun sjóðsins er að taka þátt í endurreisn íslensks atvinnulífs í kjölfar hrúna fjármálakerfisins. Samhliða því er tilgangur með starfsemi sjóðsins að ávaxta fé lífeyrissjóðanna með fjárfestingum í íslenskum fyrirtækjum, sem lent hafa í erfiðleikum, en eiga sér vænlegan rekstrargrundvöll.

A-deild LSR tók til starfa í ársbyrjun 1997. Allir nýir sjóðfélagar greiða í A-deildina og nú er svo komið að u.þ.b. 80% virkra sjóðfélaga greiða til þeirrar deildar sjóðsins.

Í reglum um A-deild LSR segir að deildin skuli á hverjum tíma eiga eignir til að mæta skuldbindingum. Nánar tiltekið segir að stjórn sjóðsins skuli árlega ákveða iðgjald launagreiðenda þannig að það dugi til greiðslu á skuldbindingum í samræmi við niðurstöður tryggingafræðilegrar athugunar. Ákvörðun stjórnar skuli við það miðuð að hrein eign að viðbættu núvirði framtíðariðgjalda vegna sjóðfélaga á hverjum tíma sé jafnhá núvirði væntanlegs lífeyris vegna áunninna réttinda og réttinda sem byggjast á framtíðariðgjöldum sjóðfélaganna.

Þetta ákvæði hefur verið túlkað þannig að heildarstaða sjóðsins skuli vera innan þess ramma sem gildir um almenna lífeyrissjóði, það er að heildarstaða skuli að jafnaði vera innan 5% marka og aldrei verri en 10%. Efra markið var síðan með lagabreytingu hækkað í 15% fyrir árin 2008 og 2009. Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar úttektar á stöðu A-deildar LSR er heildarstaða deildarinnar neikvæð um 13,2%. Staða deildarinnar er því innan þess ramma sem reglur kveða á um, en nauðsynlegt er að huga að framtíðarþróun hennar.

B-deild LSR er lokuð fyrir nýjum sjóðfélögum. Þeir einir hafa rétt til að greiða í þá deild sjóðsins sem áttu aðild að LSR við stofnun A-deildar um áramótin 1996 og 1997 og kusu þá að vera áfram í eldra réttindakerfinu. Eignir B-deildar eru ekki hvað síst tilkomnar vegna viðbótargreiðslna ríkissjóðs inn á skuldbindingar, en á árinu 1999 ákvað fjármálaráðherra að ríkissjóður skyldi hefja viðbótargreiðslur til B-deildar LSR til að mæta framtíðarskuldbindingum. Frá þeim tíma hefur ríkissjóður greitt 76,6 milljarða kr. til sjóðsins umfram lagaskyldu. Fjárhæð þessi er uppfærð í samræmi við ávöxtun lífeyrissjóðsins og er nú orðin 126,5 milljarðar kr. Með innborgunum ríkissjóðs hefur þannig verið safnað upp verulegri fjárhæð vegna ábyrgðar ríkisins á skuldbindingum B-deildar.

Á árinu 2009 fengu tæplega 13.000 einstaklingar lífeyrisgreiðslur frá LSR, samtals 21,4 milljarða kr. Hér er um

Stjórn LSR (frá vinstri): Gunnar Björnsson, Ásta Lára Leósdóttir, Árni Stefán Jónsson, Marianna Jónasdóttir, Eiríkur Jónsson, Þórveig Þormóðsdóttir, Páll Halldórsson. Á myndina vantar Birnu Lárusdóttur.

verulegar fjárhæðir að ræða eða tæplega 1.800 milljónir kr. að jafnaði á mánuði. Mestur hluti þessara greiðslna var úr B-deild sjóðsins eða alls 19,3 milljarðar kr. á árinu.

Útlán til sjóðfélaga drógust verulega saman á árinu. Nettó útlán, þ.e. lán til sjóðfélaga að frádragnum uppgreiðslum, námu 1,7 milljarði kr. samanborið við 5,6 milljarða árið áður. Vanskil á sjóðfélagalánum hafa almennt verið lítil og þrátt fyrir erfitt efnahagsástand er ekki hægt að segja að mikil breyting hafi orðið þar á, þó vissulega sé farið að bera á vanskilum. Hlutfallsleg fjárhæð vanskila er nú 0,21% samanborið við 0,18% í árslok 2008. Lífeyrissjóðurinn hefur gripið til margvíslegra ráðstafana til að koma til móts við sjóðfélaga sem lent hafa í erfiðleikum með afborganir lána eða sjá fram á greiðsluvandræði. Boðið hefur verið upp á skilmálabreytingar af ýmsu tagi, samninga um uppgjör vanskila, frystingu lána, greiðsluþöfnun með greiðsluþöfnunarskipulögum, greiðsluáðlögun o.fl.

Á árinu skipaði stjórn sjóðsins þriggja manna endurskoðunarnefnd í samræmi við lög um ársreikninga. Hlutverk hennar er að starfa sem tengiliður milli stjórnar lífeyrissjóðsins, stjórnenda og ytri og innri endurskoðenda.

Stjórn LSR

Stjórn LSR skipa átta menn. Fjármálaráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo stjórnarmenn, stjórn BHM skipar einn stjórnarmann og stjórn Kennarasambands Íslands skipar einn stjórnarmann. Síðastliðið ár var nokkuð annasamt, m.a. vegna efnahagsástandsins en alls kom stjórnin

Endurskoðunarnefndin fylgist með því að reikningskil og endurskoðun sé í samræmi við gildandi lög og reglur, greinir virkni innri endurskoðunar og leggur mat á virkni innra eftirlits ásamt því að fylgjast með tilhögun áhættustýringar.

Í kjölfar falls viðskiptabankanna í október 2008 og þeirra erfiðleika sem við hefur verið að glíma frá þeim tíma hefur lífeyrissjóðurinn endurskoðað ýmsa þætti í starfsemi sinni. Fjárfestingarstefna einstakra deilda hefur verið endurskoðuð. Farið hefur verið yfir ýmsa verkferla og viðeigandi breytingar gerðar. Starfs- og siðareglur hafa verið endurskoðaðar. Einnig hefur verið gripið til margvíslegra úrræða til að mæta þörfum sjóðfélaga sem eiga í fjárhagslegum vandræðum. Þá hefur tryggingafræðileg staða sjóðsins versnað sem kallar á að vel verði hugað að framtíðarsjóðstreymi hans. Verkefni hafa því verið og verða ærin fyrir stjórnendur lífeyrissjóðsins á næstunni.

Fyrir hönd stjórnar LSR þakka ég sjóðfélögum, launagreiðendum og starfsmönnum sjóðsins fyrir samstarfið á árinu.

Marianna Jónasdóttir

19 sinnum saman til formlegra fundahalda. Stjórnin er kjörin til þriggja ára í senn og fer hún með yfirstjórn sjóðsins. Á árinu 2009 var Eiríkur Jónsson formaður stjórnar sjóðsins, en í ársbyrjun 2010 tók Marianna Jónasdóttir við formennskunni.

Ávarp stjórnarformanns LH

Nafnávöxtun LH á árinu 2009 var 11,5% sem jafngildir 2,5% hreinni raunávöxtun. Ávöxtun flestra eignaflokka var með besta móti, en niðurfærsla á skuldabréfum fyrirtækja og fjármálastofnana dró hana niður. Á liðnu ári bárust áfram fréttir af erfiðri stöðu innlendra fyrirtækja, banka og fjármálastofnana. Það hefur leitt til þess að nauðsynlegt var að færa viðbótarfjárhæðir á afskriftareikning.

Sá eignaflokkur sem gaf besta ávöxtun á síðasta ári var erlend hlutabréf, en um áramót voru rúmlega 40% af eignum sjóðsins í slíkum bréfum. Þau hækkuðu um 35,8% á árinu. Sömmuleiðis var ágæt ávöxtun af skuldabréfum með ábyrgð ríkis og sveitarfélaga og lausafé á innlánsreikningum. Afskriftir drógu aftur á móti ávöxtunina niður.

Í árslok 2009 voru eignir LH 21,4 milljarðar kr. og höfðu þær hækkað um 1,7 milljarða kr. frá árinu á undan. Enn er óvissa um sum þeirra skuldabréfa sem sjóðurinn á. Mest er þó óvissan í sambandi við uppgjör gjaldmiðlasamninga sem lífeyrissjóðurinn gerði við Glitni, Kaupþing og Landsbankann. Samningarnir voru gerðir til að draga úr gjaldmiðlaáhættu vegna erlendra verðbréfa. Við fall bankanna skapaðist mikil óvissa um hvort og þá hvernig eigi að gera þá upp. Á árinu 2009 fengu að meðaltali 700 sjóðfélagar lífeyrsgreiðslur frá LH í hverjum mánuði, samtals tæplega 1,6 milljarða kr. Virkum sjóðfélögum fer fækandi en að meðaltali greiddi 581 sjóðfélagi iðgjald mánaðarlega til LH og fækkaði þeim um 7,6% milli ára. Í þessu sambandi má geta þess að samkvæmt lögum um starfsemi lífeyrissjóða skulu að jafnaði minnst 800 sjóðfélagar greiða iðgjald til lífeyrissjóðs í hverjum mánuði. Lífeyrissjóðir sem njóta bakábyrgðar ríkisins eru þó undanþegnar þessu ákvæði og það á við um LH. Ljóst má þó vera að umræða um hugsanlegar breytingar á stöðu LH er framundan.

Í árslok 2009 voru áfallnar skuldbindingar sjóðsins metnar 59,5 milljarðar kr. Eignir sjóðsins, að viðbættu endurmati verðbréfa, voru hins vegar 21,5 milljarðar kr. Eignir LH eru að talsverðu leyti tilkomnar vegna viðbótargreiðslna ríkissjóðs inn á skuldbindingar, en á árinu 1999 ákvað fjármálaráðherra að ríkissjóður skyldi hefja viðbótargreiðslur til sjóðsins til að mæta framtíðarskuldbindingum. Frá þeim tíma hefur ríkissjóður greitt rúmlega 7,5 milljarða kr. til sjóðsins umfram lagaskyldu. Fjárhæð þessi uppfærð í samræmi við ávöxtun lífeyrissjóðsins er nú orðin 12,5 milljarðar kr. Með innborgunum ríkissjóðs hefur þannig verið safnað upp verulegri fjárhæð vegna ábyrgðar ríkisins á skuldbindingum LH.

Lánveitingar til sjóðfélaga drógust verulega saman á árinu. Vanskil á sjóðfélagalánum hafa yfirleitt verið í lágmarki og þrátt fyrir erfitt efnahagsástand er ekki hægt að segja að mikil breyting hafi orðið þar á, þó svo vissulega sé aukningin mælanleg. Lífeyrissjóðurinn hefur gripið til margvíslegra ráðstafana til að koma til móts við sjóðfélaga sem lent hafa í erfiðleikum með afborganir lána eða sjá fram á greiðsluvandræði. Boðið hefur verið upp á skilmálabreytingar af ýmsu tagi, samninga um uppgjör vanskila, frystingu lána, greiðslujöfnun með greiðslujöfnunarvísitölu, greiðsluáðlögun og fleira.

Á árinu skipaði stjórn sjóðsins þriggja manna endurskoðunarnefnd í samræmi við lög um ársreikninga. Hlutverk hennar er að starfa sem tengiliður milli stjórnar lífeyrissjóðsins, stjórnenda og ytri og innri endurskoðenda. Nánar tiltekið fylgist endurskoðunarnefndin með því að reikningsskil og endurskoðun sé í samræmi við gildandi lög og reglur, greinir virkni innri endurskoðunar og leggur mat á virkni innra eftirlits ásamt því að fylgjast með tilhögun áhættustýringar.

Í framhaldi af þeim erfiðleikum sem sköpuðust hér á landi í kjölfar falls bankanna og þeim áhrifum sem erfiðleikarnir hafa haft á starfsemi lífeyrissjóðsins hefur stjórn sjóðsins tekið ýmsa þætti í starfsemi hans til skoðunar. Fjárfestingarstefnan hefur verið endurskoðuð. Farið hefur verið yfir ýmsa verkferla og viðeigandi breytingar gerðar. Starfs- og siðareglur hafa verið endurskoðaðar. Þá hefur verið gripið til margvíslegra úrræða til að mæta þörfum sjóðfélaga sem eiga í fjárhagslegum vandræðum. Það er því margt sem stjórn sjóðsins þarf að huga að við núverandi aðstæður.

LH er lokaður sjóður í þeim skilningi að ekki bætast við neinir nýir sjóðfélagar. Meirihluti hjúkrunarfræðinga greiðir nú í A-deild LSR. Réttindakerfi hjá LH er að mestu leyti eins og B-deild LSR. Með þessum tveimur sjóðum er mikið samstarf. Skrifstofa og starfsmannahald er sameiginlegt og út á við koma sjóðirnir oft fram sem einn sjóður. Þetta fyrirkomulag hefur verið heppilegt. Með því hefur LH að hluta til notið þeirrar stærðarhagkvæmni sem LSR nýtur og hefur getað boðið sjóðfélögum sínum upp á sambærilega þjónustu og stærstu lífeyrissjóðirnir.

Fyrir hönd stjórnar LH þakka ég starfsmönnum sjóðsins, sjóðfélögum og launagreiðendum góð samskipti á árinu.

Elsa B. Friðfinnsdóttir

Stjórn LH

Stjórn Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga er skipuð fjórum mönnum. Fjármálaráðherra skipar tvo stjórnarmenn og Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga tvo. Alls kom stjórnin 16 sinnum saman til fundar á liðnu ári. Stjórnin er kjörin til þriggja ára í senn og fer hún með yfirstjórn sjóðsins. Á árinu 2008 var Ásta Möller formaður stjórnar sjóðsins en í ársbyrjun 2009 tók Marianna Jónasdóttir við formennskunni.

Í upphafi árs 2009 varð helmings endurnýjun í stjórn sjóðsins. Inn í stjórnina komu Jón Aðalbjörn Jónsson og Oddur Gunnarsson í stað Ástu Möller og Jóhannesar Pálmasonar. Fráfarandi stjórnarmönnum eru hér með þökkun góð störf í þágu sjóðsins í gegnum tíðina.

Stjórn LH (frá vinstri): Jón Aðalbjörn Jónsson, Marianna Jónasdóttir, Elsa B. Friðfinnsdóttir, Oddur Gunnarsson.

Hrein eign til greiðslu lífeyris og tekjur af fjárfestingum

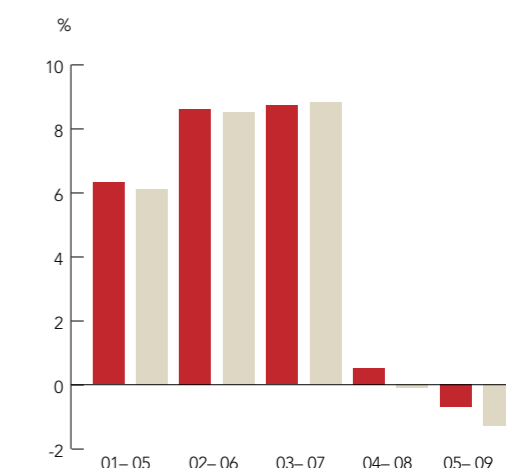
Samanlagðar eignir LSR og LH voru 349,8 milljarðar kr. í árslok 2009 og hækkuðu þær um 43,4 milljarða kr. milli ára eða sem nemur 14,1%. Þetta er mikill viðsnúningur frá árinu 2008 þegar eignir lækkuðu um 33,5 milljarða kr. Fyrir fall bankanna stóðu eignir sjóðanna hæst í 348 milljörðum kr. um mitt árið 2008 og voru þá 2 milljörðum kr. lægri en í árslok 2009. Af samanlögðum eignum LSR og LH í árslok 2009 námu eignir B-deildar 186,9 milljörðum kr. eða 53,4% af eignum sjóðanna, eignir A-deildar LSR námu 134,1 milljarði kr., eignir Séreignar LSR voru 7,5 milljarðar kr. og eignir LH 21,4 milljarðar kr.

Frá upphafi árs 2000 til loka árs 2009 hefur samanlögð hrein eign LSR og LH til greiðslu lífeyris aukist úr 67,4 milljörðum kr. í 349,8 milljarða kr. Aukning eigna nemur því 282,4 milljörðum kr. á tímabilinu. Þar af voru fjárfestingartekjur 148 milljarðar kr., innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar og uppgjör skuldbindinga 94,2 milljarðar kr. og iðgjöld umfram lífeyri og kostnað 40,2 milljarðar kr. Þrátt fyrir áhrif fjármálakreppunnar hafa eignir sjóðanna rúmlega fimmfaldast á undanförunum 10 árum. Það jafngildir því að árleg meðalaukning eigna hafi verið 18,5%.

Fjárfestingartekjur sjóðanna voru jákvæðar um 36,9 milljarða kr. á síðasta ári en á árinu 2008 voru þær hins vegar neikvæðar um 45,2 milljarða kr. Fjárfestingartekjur sjóðanna voru hæstar árið 2006 að krónutölu eða 47,3 milljarðar kr. Árið 2009 kom í raun vel út hvað ávöxtun varðar og flestir eignaflokkar skiluðu góðri ávöxtun. Vegna versnandi stöðu innlendra fyrirtækja á árinu 2009 reyndist nauðsynlegt að færa auknar fjárhæðir á afskriftareikning í uppgjöri sjóðanna og koma þær fram af fullum þunga í ávöxtun sjóðanna.

Um mitt ár 2009 fóru fjármálamarkaðir víða um heim að taka við sér eftir sveiflukennt gengi síðustu tveggja ára og nutu sjóðirnir góðs af hækkunum á innlendum og erlendum mörkuðum. Hrein raunávöxtun var 2,9% hjá LSR og 2,5% hjá LH sem er mikill viðsnúningur frá fyrra ári þar sem hrein raunávöxtun var -25,3% hjá LSR og -26,7% hjá LH. Þegar ávöxtun er jafn slæm og á árinu 2008 hefur það mikil áhrif á langtíma meðaltöl ávöxtunar. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ár er neikvæð um 0,7% hjá LSR og um 1,3% hjá LH. Síðustu 10 ár er meðaltal hreinnar raunávöxtunar jákvætt um 1,5% hjá LSR og 1,1% hjá LH. Sé horft enn lengra aftur í tímann, eða til ársins 1990, er meðaltal hreinnar ávöxtunar LSR 3,6% og LH 3,8%. Samkvæmt tryggingafræðilegum forsendum um uppgjör sjóðanna er gert ráð fyrir að ávöxtun til langs tíma sé 3,5%.

5 ára meðaltal hreinnar raunávöxtunar LSR og LH

Hrein raunávöxtun LSR og LH

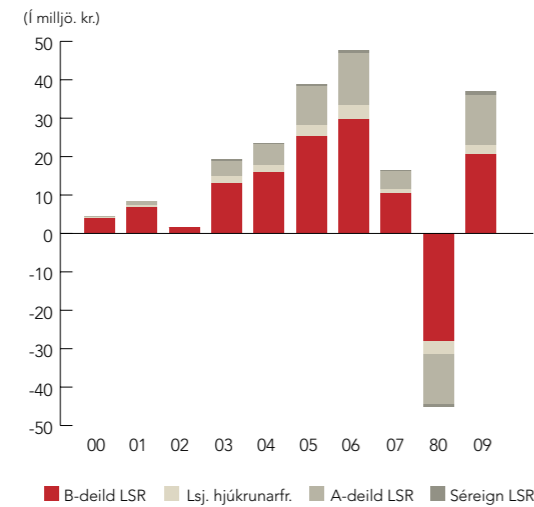
Hrein eign til greiðslu lífeyris

Í millj. kr.	2009	2008	Breyting milli ára
A-deild LSR	134.128	107.425	24,9%
B-deild LSR	186.891	172.873	8,1%
Séreign LSR	7.452	6.558	13,6%
Lsj. hjúkrunarfræðinga	21.368	19.626	8,9%
Samtals	349.839	306.482	14,1%

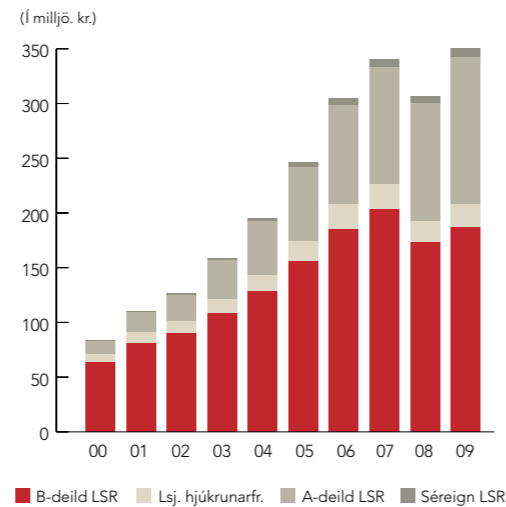
Fjárfestingartekjur

Í millj. kr.	2009	2008	2007
A-deild LSR	13.115	-13.063	4.606
B-deild LSR	20.548	-28.074	10.328
Séreign LSR	1.022	-660	317
Lsj. hjúkrunarfræðinga	2.254	-3.358	1.019
Samtals	36.939	-45.156	16.270

Fjárfestingartekjur – LSR og LH

Hrein eign til greiðslu lífeyris – LSR og LH

Ávöxtun

Nafnávöxtun LSR á árinu 2009 var 11,9% sem samsvarar 3,0% raunávöxtun samanborið við -25,2% raunávöxtun á árinu 2008. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjármunatekjum, var 2,9% á árinu samanborið við -25,3% á árinu 2008. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar LSR síðustu 5 árin er -0,7% og meðaltal síðustu 10 árin er 1,6%.

Nafnávöxtun LH á árinu 2009 var 11,5% sem samsvarar 2,7% raunávöxtun samanborið við -26,6% á árinu 2008. Hrein raunávöxtun LH var 2,5% á árinu 2009 samanborið við -26,7% árið áður. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar LH síðustu 5 árin er -1,3% og meðaltal síðustu 10 árin er 1,1%.

Í meðfylgjandi töflum má sjá ávöxtun og eignasamsetningu A- og B-deilda LSR, LH og Séreignar

LSR á árinu 2009, ásamt sundurliðun ávöxtunar eftir tegundum verðbréfa. Skuldabréfaeign LSR og LH er gerð upp á kaupkröfu sem þýðir að breytingar á ávöxtunarkröfu skuldabréfa hafa ekki áhrif á bókfært virði þeirra bréfa sem sjóðirnir áttu í árslok 2009. Tekið hefur verið tillit til afskrifta í ávöxtun allra deilda. Í árslok var skuldabréfaeign Séreignar LSR að mestu í skuldabréfasjóðum og er hún gerð upp á markaðsvirði sem þýðir að þegar ávöxtunarkrafa á markaði lækkar, þá hækkar virði bréfanna og öfugt. Eign í þeim skuldabréfasjóðum, sem höfðu fjárfest í lánastofnana- og fyrirtækjaskuldabréfum, hefur verið lækkuð sem nemur áætluðum afskriftum þessara sjóða. Ávöxtun er reiknuð samkvæmt reglum um ársreikninga lífeyrissjóða.

Ávöxtun og eignasamsetning 2009

	A-deild	B-deild	Séreign Leið I	Séreign Leið II	Séreign Leið III	LSR	LH
Nafnávöxtun	11,4%	12,0%	18,6%	14,3%	14,3%	11,9%	11,5%
Hrein raunávöxtun	2,5%	3,0%	9,1%	5,2%	5,1%	2,9%	2,5%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	-0,6%	-0,8%	-1,4%	-1,1%	5,6%	-0,7%	-1,3%

Eignasamsetning í árslok 2009

Innlán	9,1%	2,4%	8,2%	4,0%	100,0%	5,9%	4,3%
Innlend skuldabréf	56,3%	55,0%	43,4%	62,3%		55,0%	50,1%
Innlend hlutabréf	1,0%	1,2%	1,4%	1,5%		1,1%	1,2%
Erlend hlutabréf	28,5%	36,4%	43,1%	28,9%		33,0%	38,7%
Erlend skuldabréf	0,8%	0,8%	0,4%	0,8%		0,8%	0,9%
Aðrar fjárfestingar	4,3%	4,2%	3,5%	2,6%		4,2%	4,9%

Innlend skuldabréf

Á árinu 2009 einkenndist skuldabréfamarkaðurinn af lækkaði ávöxtunarkröfu á markaði. Seðlabanki Íslands lækkaði stýrivexti sína yfir árið í fimm þrepum, úr 15,5%, niður í 10%. Lækkaði stýrivextir, gjaldeyrishöft og lítill innlendir hlutabréfamarkaður gerði það að verkum að innlendir skuldabréfamarkaður var með líflægasta móti. Verðbólga á árinu mældist 8,6% samanborið við 18,6% verðbólgu árið 2008 og 5,9% árið 2007.

Meðfylgjandi línurit sýna annars vegar þróun ávöxtunarkröfu langra og hins vegar þróun stuttra verðtryggðra íbúðabréfa á árinu 2009 og þar sést vel lækkaði ávöxtunarkrafa ársins.

Í árslok 2009 voru útgefendur að sveitarfélaga- og fyrirtækjaskuldabréfum tæplega 70 talsins í safni LSR og LH. Tíu stærstu útgefendur skuldabréfa í fyrirtækjaskuldabréfasafni sjóðanna eru Landsvirkjun, Skipti hf., Rafmagnsveita Reykjavíkur, Bakkavör Group hf., Orkuveita Reykjavíkur, Eyrir hf., Spölur ehf., Tryggingamiðstöðin hf., Smáralind ehf. og Atorka Group hf.

Tíu stærstu útgefendur sveitarfélagaskuldabréfa eru Lánasjóður sveitarfélaga, Reykjavíkurborg, Akureyrarkaupstaður, Kópavogsbær, Félagsbústaðir hf., Mosfellsbær, Reykjaneshöfn, Árborg, Garðabær og Fjarðabyggð.

Afskriftir skuldabréfa

Á síðustu 2 árum hefur LSR lagt 38,7 milljarða kr. og LH 2,8 milljarða kr. í afskriftasjóð til að mæta hugsanlegum töpum vegna skuldabréfa sem sjóðirnir hafa keypt á markaði. Af þessari fjárhæð hafa 8,8 milljarðar kr. verið endanlega afskrifaðir hjá LSR og 0,6 milljarðar kr. hjá LH.

Á árinu 2008 lagði LSR 22 milljarða kr. í afskriftasjóð eða sem samsvaraði 7,3% af meðaleignum á árinu. Á sama ári lagði LH 1,4 milljarða kr. í afskriftasjóð sem samsvaraði 6,8% af meðaleignum þess árs. Á

árinu 2009 þróaðist staða margra fyrirtækja til hins verra og umfram það sem sjóðirnir höfðu gert ráð fyrir eða höfðu upplýsingar um á sínum tíma. Til að mæta endanlegum afskriftum og til varúðar vegna mögulegra afskrifta í framtíðinni lagði LSR til viðbótar 17,1 milljarð kr. í afskriftasjóð á árinu 2009 og LH lagði 1,4 milljarða kr. í afskriftasjóð. Þetta er fjárhæð sem nemur 5,5% af meðaleignum ársins hjá LSR og 6,7% hjá LH. Af þeim 38,7 milljörðum kr. sem LSR hefur lagt í afskriftasjóð á síðustu 2 árum hefur A-deild lagt 13,3 milljarða kr. í sjóðinn, B-deild 25,2 milljarða kr. og Séreign LSR 106 milljónir kr.

Afskriftir LSR sundurliðast þannig að 8,7 milljarðar kr. hafa verið afskrifaðir vegna Kaupþings, Landsbanka og Glitnis, 9,6 milljarðar kr. vegna sparisjóða og annarra fjármálafyrirtækja, 19,9 milljarðar kr. vegna fyrirtækja annarra en fjármálafyrirtækja, 739,3 milljónir kr. vegna erlendra skuldabréfa og skuldabréfasjóða og 572 milljónir kr. hafa verið færðar til hliðar til að mæta hugsanlegum útlánatöpum vegna sjóðfélagalána í framtíðinni eða sem nemur 1% af þeim eignaflokki.

Afskriftir LH sundurliðast þannig að 500,4 milljónir kr. hafa verið afskrifaðar vegna Kaupþings, Landsbanka og Glitnis, 557,9 milljónir kr. vegna sparisjóða og annarra fjármálafyrirtækja, 1,4 milljarðar kr. vegna fyrirtækja annarra en fjármálafyrirtækja, 84,7 milljónir kr. vegna erlendra skuldabréfa og skuldabréfasjóða og 27 milljónir kr. hafa verið færðar til hliðar til að mæta hugsanlegum útlánatöpum vegna sjóðfélagalána í framtíðinni eða sem nemur 1% af þeim eignaflokki.

Erlend skuldabréf

Í íslenskum krónum talið gáfu erlend skuldabréf góða ávöxtun og þá aðallega vegna veikingar krónunnar á árinu. Nafnávöxtun erlendra skuldabréfaeignar sjóðanna á árinu 2009 var 16,6% og raunávöxtun 7,3%. Seld og uppgreidd erlend skuldabréf námu 1,6 milljörðum kr. á árinu.

Innlend hlutabréf

Árið 2009 var tiltölulega rólegt á innlendum hlutabréfamarkaði. Nafnávöxtun innlends hlutabréfasafns sjóðanna var 12,6% eða 3,7% raunávöxtun. Til samanburðar lækkaði Úrvalsvísitala Kauphallar Íslands, sem nú heitir OMXI6, um rúm 33%, einkum vegna falls Straums í mars. Vísitalan tók vel við sér eftir fall Straums og hækkaði um 45% frá lægsta punkti um miðjan mars, aðallega vegna hækkunar á hlutabréfum í Össuri hf. Af einstökum félögum í OMXI6 hækkaði Össur mest á árinu 2009, eða um tæp 58% og endaði í genginu 154,5 (markaðsverðmæti í árslok: 70 milljarðar kr.). Marel lækkaði um tæp 20% á árinu 2009 og endaði í 62,40 (45,3 milljarðar kr.), Færeijabanki hækkaði um 6,5% og endaði í 129,50 (30,6 milljarðar kr.), gengið á Atlantic Petroleum lækkaði mikið, eða um tæp 63% og endaði í 160,0 (9,9 milljarðar kr.). Bakkavör lækkaði um 40% og endaði í 2,0 (4,3 milljarðar kr.) og Icelandair Group lækkaði um 73% og endaði í 3,65 (3,6 milljarðar kr.). Veltumestu félögin á árinu voru Marel hf. og Össur hf. Hlutabréf Össurar voru skráð í kauphöll NASDAQ/OMX í Kaupmannahöfn þann 3. september 2009. Skráningunni var fylgt eftir með útboði og er hluthafahópur félagsins því fjölbreyttari nú en áður. Samkvæmt tilkynningu frá félaginu þá voru um 57% af hlutafé félagsins skráð í Danmörku í lok ársins 2009.

Á árinu námu nettókaup á innlendum hlutabréfum sjóðanna samtals 596,1 milljónum kr. Á mynd bls. 10 er sýnd þróun Úrvalsvísitölunnar á árinu 2009.

Erlend hlutabréf

Erlent hlutabréfasafn sjóðanna hækkaði að nafnvirði um 35,8% á árinu 2009. Miklar sveiflur voru á erlendum hlutabréfamörkuðum á síðasta ári þar sem hækkanir og lækkanir voru verulegar innan ársins. Í dollurum talið hækkaði MSCI, heimsvísitala hlutabréfa sem mælir breytingu á hlutabréfaverði í heiminum, um 30,0%. Gengi krónunnar lækkaði gagnvart stærstu viðskiptamyntum í hlutabréfasafninu og hækkaði USD um 3,0% gagnvart krónunni. Umreiknað í íslenskar

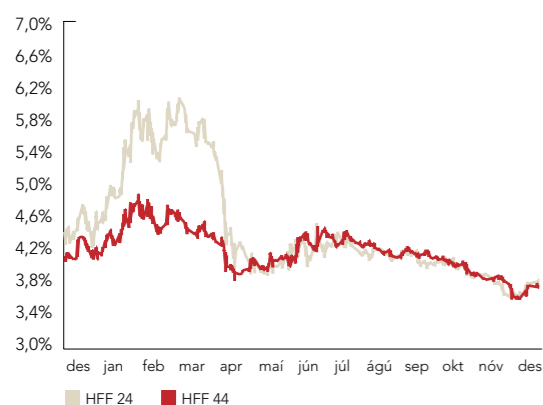
krónur hækkaði heimsvísitalan því um 34,3% þar sem veiking íslensku krónunnar hefur jákvæð áhrif á ávöxtun erlendra eigna sjóðanna og öfugt. Meðfylgjandi er yfirlit yfir þróun MSCI, heimsvísitölu hlutabréfa, í dollurum ásamt yfirliti yfir þróun íslensku krónunnar á árinu 2009.

Á árinu 2009 var nettósala í erlendum hlutabréfum 7,5 milljarðar kr. Vægi erlendra hlutabréfa í verðbréfasafni sjóðanna hækkaði lítillega frá árinu áður. Í árslok var hlutfallið 33,3% af eignum miðað við 30% í árslok 2008.

LSR og LH eru í samstarfi við erlenda fjárvörsluaðila um ávöxtun fjármuna sjóðanna á erlendum verðbréfamörkuðum. Við val á fjárvörsluaðilum er horft til áhættudreifingar, ólíkrar aðferðafræði, reynslu, árangurs og mismunandi fjárfestingarstefnu. Leitað er eftir samstarfi við trausta aðila sem hafa náð góðum árangri yfir lengri tíma og veita góða og samkeppnishæfa þjónustu. Í töflunni á næstu opnu má líta sundurliðun erlendra verðbréfasjóða LSR og LH eftir fjárvörsluaðilum. Sveiflukennt ár er að baki svo vægt sé til orða tekið. Strax í upphafi árs byrjuðu erlendir hlutabréfamarkaðir að lækka hratt og botnuðu í 24,5% lækkun þann 9. mars í kjölfar fleiri fréttu af vandræðum fjármálafyrirtækja. Á öðrum ársfjórðungi hækkuðu markaðir að nýju og viðsnúningurinn var mikill eða alls 73,0% hækkun frá botni til loka árs.

Hlutabréfavisitölur í Bandaríkjunum hækkuðu töluvert; S&P 500 hækkaði um 23,5%, Dow Jones um 18,8% og NASDAQ um 43,9%. Hlutabréfavisitölur í Evrópu hækkuðu á sama hátt og til dæmis hækkuðu hlutabréfavisitölur í Frakklandi um 22,3% og í Þýskalandi um 23,9%. FSTE 100 vísitalan í Englandi hækkaði um 22,1%. Hlutabréfavisitölur í Kína og Japan hækkuðu töluvert en þó minna í Japan. Nikkei vísitalan í Japan hækkaði um 19,4% og Hang Seng í Hong Kong um 52,0%. Þessar tölur miðast við þróun í erlendum myntum. Landsvæðaskiptingu erlendra eigna LSR og LH má sjá nánar í skýringum.

Ávöxtunarkrafa stuttra og langra íbúðabréfa á árinu 2009

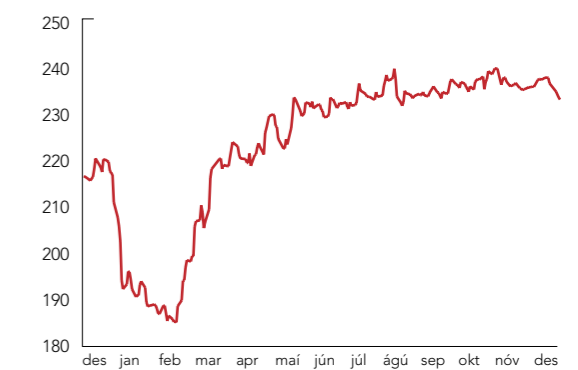
Þróun Úrvalsvísitölunnar á árinu 2009

Þróun MSCI með arði 2009 í USD

Þróun gengisvísitölu krónunnar á árinu 2009

Aðrar fjárfestingar

Aðrar fjárfestingar eru langtímafjárfestingar sem skráðar eru á kostnaðarverði og verðmæti þeirra er uppfært samkvæmt upplýsingum frá fjárvörsluaðilum. Á árinu 2009 voru nettófjárfestingar í öðrum fjárfestingum rúmur 3,1 milljarður kr., og skiptust þannig að fjárfest var fyrir 2,7 milljarða kr. í framtakssjóðum og 0,4 milljarða kr. í fasteignasjóðum. Í árslok var vægi eignaflokksins 4,3% af heildareignum eða tæpir 15,6 milljarðar kr.

Afleiðusamningar

Uppgjör afleiðusamninga eða gjaldeyrisvarnasamninga milli lífeyrissjóðsins og skilaneftnda gömlu bankanna hefur enn ekki átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. LSR, LH og aðrir lífeyrissjóðir hafa haldið því fram að forsendur hafi brostið fyrir tilvist samninganna í aðdraganda að falli bankanna og við fall þeirra haustið 2008. Óvissa ríkir um hvernig og hvort gera eigi upp tapstöðu á þessum samningum. Til að draga úr óvissu hefur sjóðurinn boðist til að gera upp samningana miðað við tiltekna forsendur. Miðað við þær forsendur og vegna varúðarsjónarmiða var í ársreikningi sjóðanna í árslok 2008 færð fjárhæð sem nam alls 16,8 milljörðum kr. hjá LSR og 1,5 milljörðum kr. hjá LH. Á móti þeirri fjárhæð átti LSR skuldajafnanleg bréf á bankana að fjárhæð 7,4 milljarðar kr. sem kemur til frádráttar og LH átti bréf að fjárhæð 577 milljónir kr. Í ársreikningi fyrir árið 2009 er nettó skuld sjóðanna við bankana vaxtareiknuð og sú fjárhæð færð til viðbótar varúðarfærslu vegna gjaldeyrisvarnasamninga. Í árslok 2009 nam brúttó skuld A-deildar vegna gjaldmiðlasamninga 5,9 milljörðum kr., B-deildar 11,6 milljörðum kr., Séreignar LSR 145 milljónum kr. og LH 962 milljónum kr.

Skilaneftndir bankanna hafa hins vegar talið að greiða eigi tapstöðu samninga miðað við hærra gengi. Miðað við ýtrustu kröfur bankanna væri tapstaða LSR án tillits til skuldajöfnunar allt að 32,3 milljörðum kr. og tapstaða LH allt að 2,8 milljörðum kr. auk hugsanlegrar vaxtakröfu sem þeir kunna að gera.

Erlend verðbréf eftir fjárvörsluaðilum (LSR og LH) 2009

Sérgreind söfn	Í millj. kr.	Hlutföll
Morgan Stanley	16.574	12,0%
MFS Institutional Advisors	16.250	11,8%
EFG Global Equity	1.581	1,1%
	34.406	25,0%

Erlend hlutabréf

Sampo OYJ-A SHS	338	0,2%
-----------------	-----	------

Erlend hlutdeildarskírteini

State Street Global Advisors	15.031	10,9%
Vanguard Global Stock Index	13.312	9,7%
ACM Global Growth Trends	11.736	8,5%
J.P. Morgan Global Dynamic Fund	11.002	8,0%
ACM Global Value	10.426	7,6%
Schroder Global Sigma	9.048	6,6%
Schroder Global Quant Value	5.678	4,1%
Templeton Growth Fund	5.170	3,8%
T. Rowe Price US Large Growth	2.109	1,5%
Seilern Stryx Fund	1.214	0,9%
Aðrir sjóðir	2.625	1,9%
	87.350	63,4%

Framtakssjóðir

Schroder Private Equity III	2.225	1,6%
Morgan Stanley Private Equity III	1.804	1,3%
Schroder Private Equity II	1.141	0,8%
Black Rock Diversified Private Equity III	999	0,7%
Brú Venture Capital II	959	0,7%
Morgan Stanley Private Equity II	869	0,6%
DLJ Merchant Banking Partners	842	0,6%
Alþjóða Framtakssjóðurinn II	783	0,6%
Landsbanki Private Equity II	782	0,6%
Partners Group Private Equity	695	0,5%
Black Rock Private Opportunity Fund II	591	0,4%
LGT Crown European Private Equity Fund	566	0,4%
Aðrir sjóðir	2.263	1,6%
	14.519	10,5%

Fasteignasjóðir

Templeton Real Estate Fund	499	0,4%
Alþjóða Fasteignasjóðurinn	595	0,4%
	1.094	0,8%

Erlend skuldabréf

Landsbanki Diversified Yield	8	0,0%
------------------------------	---	------

Samtals	137.715	100,0%
----------------	----------------	---------------

Fjárfestingar

Á liðnu ári ráðstöfuðu LSR og LH, að teknu tilliti til seldra verðbréfa, samanlagt rúmum 16,0 milljörðum kr. til lánveitinga og verðbréfakaupa. Alls voru keypt skuldabréf fyrir 19,8 milljarða kr. og nettósala hlutabréfa nam 6,9 milljörðum kr. Aðrar fjárfestingar námu nettó 3,1 milljörðum kr. Útlán til sjóðfélaga

námu 2,7 milljörðum kr. og uppgreiðslur 1,0 milljarði kr. þannig að nettóútlán námu 1,7 milljörðum kr. árið 2009. Aukning innlána á árinu 2009 nam 7,3 milljörðum kr. Sundurliðun fjárfestinga A- og B-deilda LSR, LH og Séreignar LSR á árinu 2009 má sjá í meðfylgjandi töflu.

Nettófjárfestingar LSR og LH 2009

(í millj. kr.)

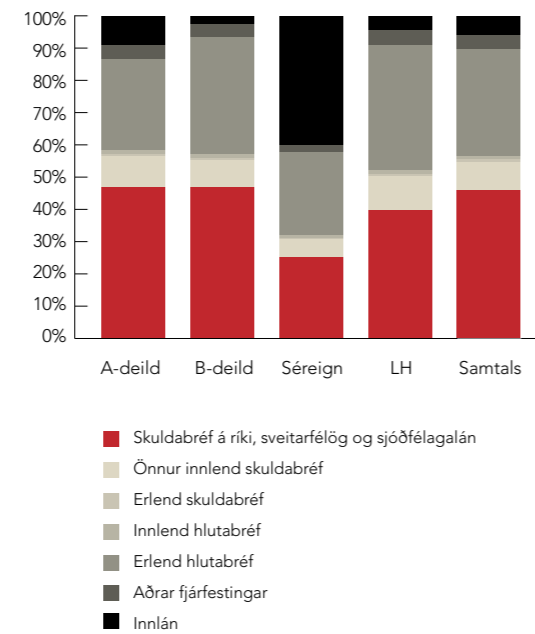
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LH	Samtals
Ríkistryggð bréf	13.087	5.806	472	19.365	789	20.154
Skuldabréf lánastofnana	3.622	1.762	120	5.504	229	5.733
Skuldabréf sveitarfélaga	-1.387	-3.551	0	-4.938	-387	-5.325
Skuldabréf fyrirtækja	-21	-533	0	-554	-58	-612
Veðskuldabréf	0	0	0	0	0	0
Sjóðfélagalán	912	803	0	1.715	22	1.737
Innlendir skuldabréfasjóðir	0	0	-281	-281	0	-281
Erlend skuldabréf	-681	-741	-27	-1.450	-109	-1.558
Skuldabréf	15.532	3.545	284	19.362	487	19.848
Innlend hlutabréf	88	461	-1	548	48	596
Erlend hlutabréf	-1.786	-4.855	-108	-6.748	-788	-7.537
Hlutabréf	-1.697	-4.394	-109	-6.201	-740	-6.941
Framtakssjóðir	1.153	1.314	36	2.503	182	2.685
Fasteignasjóðir	227	191	10	428	25	453
Vogunarsjóðir	0	0	-17	-17	0	-17
Aðrar fjárfestingar	1.380	1.505	28	2.914	207	3.120
Fjárfestingar alls	15.215	656	204	16.075	-47	16.028

Verðbréfaeign

Verðbréfaeign sjóðanna nam 366,1 milljarði kr. í árslok 2009. Fjárhæðin skiptist þannig að eign í innlendum skuldabréfum var 200,2 milljarðar kr., 2,8 milljarðar kr. í erlendum skuldabréfum, 4,0 milljarða kr. í innlendum hlutabréfum og 122,1 milljarður kr. í erlendum hlutabréfum. Aðrar fjárfestingar námu 15,6 milljörðum kr. og sjóðsstaða var 21,4 milljarðar kr. í árslok. Skiptingu verðbréfaeignar A- og B-deilda LSR, LH og Séreignar LSR í árslok 2009 má sjá í meðfylgjandi töflu og á mynd. Samsetning eigna hefur breyst nokkuð frá fyrra ári. Vægi innlendra skuldabréfa er nú 54,7% af heildarverðbréfaeign samanborið við 58,5% árið áður. Vægi erlendra skuldabréfa er 0,8% í stað 1,5% áður. Vægi erlendra hlutabréfa hefur aukist úr 30% í 33,3% og vægi innlendra hlutabréfa hefur aukist úr 1,0% í 1,1%. Vægi annarra fjárfestinga er 4,3% í stað 4,9% árið áður og innlán eru 5,8% af eignum í stað 4,3% árið 2008. Rétt er að benda á að ekki er tekið tillit til neikvæðrar stöðu gjaldmiðlavarnasamninga í þessari samantekt á eignasafni sjóðanna.

Verðbréfaeign LSR og LH 2009

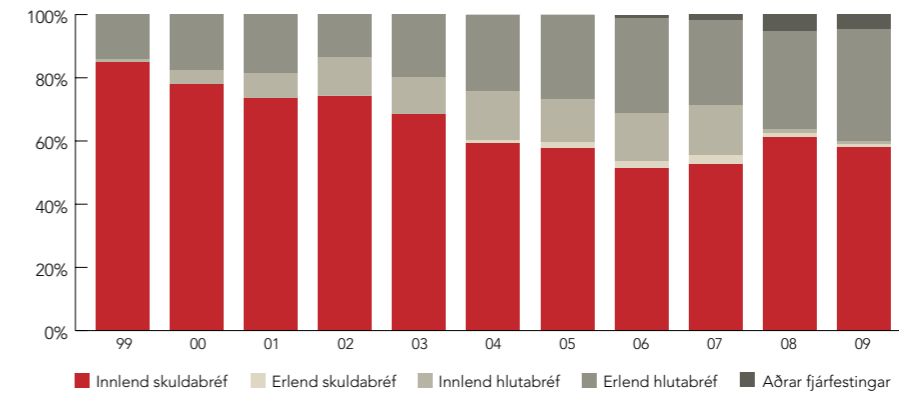

Verðbréfaeign LSR og LH 2009

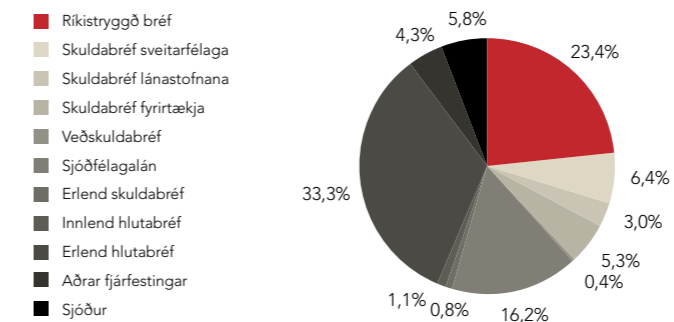
(í millj. kr.)

							Hlutföll					
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LH	Samtals	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LH	Samtals
Ríkistryggð bréf	32.970	45.895	1.782	80.647	4.896	85.542	23,8%	23,3%	23,3%	23,5%	21,5%	23,4%
Skuldabréf sveitarfélaga	9.557	12.126	145	21.828	1.463	23.291	6,9%	6,2%	1,9%	6,4%	6,4%	6,4%
Skuldabréf lánastofnana	4.283	5.439	313	10.036	801	10.837	3,1%	2,8%	4,1%	2,9%	3,5%	3,0%
Skuldabréf fyrirtækja	8.216	9.836	72	18.125	1.451	19.576	5,9%	5,0%	0,9%	5,3%	6,4%	5,3%
Veðskuldabréf	636	837	23	1.495	97	1.593	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
Sjóðfélagalán	22.395	34.236	0	56.631	2.711	59.342	16,1%	17,4%	0,0%	16,5%	11,9%	16,2%
Erlend skuldabréf	1.122	1.497	23	2.643	194	2.837	0,8%	0,8%	0,3%	0,8%	0,9%	0,8%
Skuldabréf	79.178	109.867	2.359	191.404	11.614	203.018	57,1%	55,8%	30,9%	55,8%	50,9%	55,5%
Innlend hlutabréf	1.391	2.302	71	3.763	264	4.027	1,0%	1,2%	0,9%	1,1%	1,2%	1,1%
Erlend hlutabréf	39.549	71.732	1.982	113.262	8.833	122.095	28,5%	36,4%	25,9%	33,0%	38,7%	33,3%
Hlutabréf	40.939	74.033	2.052	117.025	9.097	126.122	29,5%	37,6%	26,9%	34,1%	39,9%	34,4%
Framtakssjóðir	5.571	7.756	143	13.470	1.048	14.518	4,0%	3,9%	1,9%	3,9%	4,6%	4,0%
Fasteignasjóðir	419	579	19	1.016	78	1.094	0,3%	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%
Aðrar fjárfestingar	5.989	8.335	162	14.487	1.126	15.612	4,3%	4,2%	2,1%	4,2%	4,9%	4,3%
Verðbréf alls	126.107	192.235	4.574	322.916	21.836	344.752	90,9%	97,6%	59,9%	94,1%	95,7%	94,2%
Sjóður	12.586	4.743	3.065	20.395	977	21.372	9,1%	2,4%	40,1%	5,9%	4,3%	5,8%
Heildareignir	138.693	196.978	7.639	343.310	22.814	366.124	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Próun verðbréfaeignar LSR og LH 1999-2009

Verðbréfaeign LSR og LH 2009

Fjárfestingarstefna

Í fjárfestingarstefnu LSR og LH eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum sjóðanna. Þær miða að því að tryggja góða ávöxtun þegar til lengri tíma er litið en jafnframt að takmarka áhættu eftir því sem kostur er. Leitast er við að ná þessu með því að ákveða eignasamsetningu samkvæmt fyrirfram mótaðri fjárfestingarstefnu, tryggja eignir sem best og vanda til allra ákvarðana um fjárfestingar og vörslu á eignum sjóðanna. Í fjárfestingarstefnu er tekið á þáttum eins og árangursmælingum og hámarkseign í einstökum eignaflokkum og öðrum takmörkunum á fjárfestingum. Í fjárfestingarstefnu má einnig finna kafla um áhættustýringu en þar er fjallað um áhættuþætti á borð við markaðsáhættu, útlána- og mótaðilaáhættu, seljanleikaáhættu og skuldbindingaráhættu. Stjórnir LSR og LH endurskoða fjárfestingarstefnu sjóðanna eigi sjaldnar en einu sinni á ári. Við þá endurskoðun er tekið tillit til breytinga sem orðið hafa á innlendum og erlendum verðbréfamörkuðum, breytinga sem orðið hafa á umhverfi lífeyrissjóðanna og annarra ytri skilyrða sem áhrif hafa á rekstur og starfsumhverfi þeirra. Í fjárfestingarstefnunni eru sett fram markmið um eignasamsetningu sjóðanna. Fjárfestingarstefna A-deildar er aðgreind frá stefnum B-deildar og LH og er ástæðan sú að greiðslufæði þessara deilda hefur þróast með ólíkum hætti. Einungis A-deild LSR tekur við nýjum

sjóðfélögum á meðan B-deild og LH eru lokaðar. Það veldur því að hlutfall iðgjalda af ráðstöfunarfé B-deildar og LH fer minnkandi á meðan hlutfall lífeyrisgreiðslna fer vaxandi og mun gera svo um ókomna tíð.

A-deild

Nokkrar breytingar voru gerðar á fjárfestingarstefnu A-deildar á árinu 2009. Ný markmið um eignasamsetningu eru 1% innlán, 50% innlend skuldabréf, 3% erlend skuldabréf, 3% innlend hlutabréf, 30% erlend hlutabréf og 13% aðrar fjárfestingar. Í öðrum fjárfestingum er vægi framtakssjóða 10%, vægi fasteignasjóða er 1%, vægi vögunarsjóða er 1% og vægi hrávara er 1%. Þá voru gerðar nokkrar breytingar á vikmörkunum einstakra eignaflokka.

B-deild og LH

Að sama skapi voru gerðar nokkrar breytingar á fjárfestingarstefnu B-deildar og LH á árinu 2009. Ný markmið um eignasamsetningu eru 1% innlán, 61% innlend skuldabréf, 3% erlend skuldabréf, 3% innlend hlutabréf, 25% erlend hlutabréf og 7% aðrar fjárfestingar. Í öðrum fjárfestingum er vægi framtakssjóða 5%, vægi fasteignasjóða er 1% og vægi hrávara er 1%. Þá voru gerðar nokkrar breytingar á vikmörkunum einstakra eignaflokka.

Fjárfestingarstefna A-deildar

Stefna	Vikmörk		
Innlán	1%	0%	20%
Skuldabréf	53%	40%	80%
Ríkistryggð bréf	20%	15%	40%
Skuldabréf lánastofnana	5%	0%	15%
Skuldabréf sveitarfélaga	5%	0%	15%
Skuldabréf fyrirtækja	5%	0%	10%
Veðskuldabréf	15%	5%	30%
Erlend skuldabréf	3%	0%	5%
Hlutabréf	33%	10%	60%
Innlend hlutabréf	3%	0%	10%
Erlend hlutabréf	30%	10%	50%
Aðrar fjárfestingar	13%	0%	30%
Framtakssjóðir	10%	0%	20%
Innlendir	3%	0%	20%
Erlendir	7%	0%	20%
Fasteignasjóðir	1%	0%	5%
Vögunarsjóðir	1%	0%	5%
Hrávörusjóðir	1%	0%	5%

Fjárfestingarstefna B-deildar og LH

Stefna	Vikmörk		
Innlán	1%	0%	20%
Skuldabréf	64%	40%	70%
Ríkistryggð bréf	31%	20%	50%
Skuldabréf lánastofnana	5%	0%	15%
Skuldabréf sveitarfélaga	5%	0%	15%
Skuldabréf fyrirtækja	5%	0%	10%
Veðskuldabréf	15%	5%	30%
Erlend skuldabréf	3%	0%	5%
Hlutabréf	28%	10%	50%
Innlend hlutabréf	3%	0%	10%
Erlend hlutabréf	25%	10%	50%
Aðrar fjárfestingar	7%	0%	15%
Framtakssjóðir	5%	0%	10%
Innlendir	1%	0%	10%
Erlendir	4%	0%	10%
Fasteignasjóðir	1%	0%	5%
Hrávörusjóðir	1%	0%	5%

Séreign LSR

Á árinu 2009 voru litlar breytingar gerðar á fjárfestingarstefnu Séreignar LSR. Eftir sem áður er henni skipt í þrjár fjárfestingarleiðir. Samkvæmt fjárfestingarstefnu fyrir Leið I er nú gert ráð fyrir að fjárfesta 30% í ríkistryggðum bréfum í stað 20% áður og að innlán verði 5% af eignum í stað 15% áður. Þá voru breytingar gerðar á vikmörkunum nokkurra eignaflokka. Samkvæmt fjárfestingarstefnu fyrir

Leið II er nú gert ráð fyrir að fjárfesta 45% í ríkistryggðum bréfum í stað 30% áður og að innlán verði 10% af eignum í stað 25% áður. Þá voru breytingar gerðar á vikmörkunum nokkurra eignaflokka. Leið III er áfram bundinn verðtryggður innlánsreikningur. Jafnframt geta sjóðfélagar valið svokallaða Sér-Leið þar sem sjóðfélagar hafa val um Leið I og II framan af en svo flyst inneign sjálfkrafa yfir í Leið III við 55 ára aldur.

Fjárfestingarstefna Séreignar

	Séreign I		Séreign II		Séreign III	
	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Stefna
Innlán	5%	0%	30%	10%	0%	30%
Skuldabréf	50%	20%	70%	65%	20%	90%
Ríkistryggð bréf	30%	10%	60%	45%	20%	70%
Innlend skuldabréf	15%	0%	30%	15%	0%	30%
Erlend skuldabréf	5%	0%	10%	5%	0%	10%
Hlutabréf	40%	25%	60%	20%	0%	25%
Innlend hlutabréf	5%	0%	10%	5%	0%	10%
Erlend hlutabréf	35%	25%	45%	15%	0%	30%
Aðrar fjárfestingar	5%	0%	10%	5%	0%	10%

Sjóðfélagalán

Útlán LSR og LH til sjóðfélaga á árinu 2009 námu 2,7 milljörðum kr. samanborið við 7,9 milljarða kr. á árinu 2008. Viðskipti á fasteignamarkaði hafa dregist verulega saman undanfarið sem endurspeglast í minnkandi útlánunum til sjóðfélaga en þau drógust saman um 65,2% milli ára. Uppgreiðslur drógust jafnframt saman eða um 56% milli ára en þær námu 1 milljarði kr. á árinu 2009. Nettó útlán ársins námu 1,7 milljörðum kr. samanborið við 5,6 milljarða kr. árið áður. Alls voru veitt 501 lán á árinu 2009 samanborið við 1.396 árið áður sem er 64,1% færri lán en árið áður.

Þrátt fyrir þau úrræði sem í boði eru vegna greiðsluferfiðleika hafa vanskil sjóðfélagalána aukist. Sjóðfélagalán í vanskilum námu samtals 126,4 milljónum. kr. í árslok 2009 og hækkuðu um 26,4% milli ára. Hlutfallsleg fjárhæð sjóðfélagalána í vanskilum er hins vegar enn lág eða 0,21% í stað 0,18% í árslok 2008. Þá voru 218 lán í meira en 3ja mánaða vanskilum í árslok 2009 og fjölgaði þeim um 75 milli ára. Lán sem fóru til uppboðsmeðferðar voru 18 sem er talsverð fækkun frá árinu 2008 þar sem þau voru 57. Sjóðirnir hafa haldið að sér höndum með uppboð á eignum og reynt að leysa málin með öðrum hætti. Sjóðirnir hafa þ.a.l. ekki þurft að leysa til sín margar fasteignir vegna vanskila og áttu þeir einungis 2 slíkar í árslok 2009.

Áherslan í starfsemi sjóðanna undanfarið hefur verið

að aðstoða sjóðfélaga eftir fremsta megni við að halda lánunum sínum í skilum með þeim greiðsluferfiðleika-úrræðum sem í boði eru. Sjóðirnir hafa ávallt komið til móts við greiðendur sjóðfélagalána með almennum skilmálabreytingum á lánunum en í kjölfar fjármálakreppunnar hefur jafnframt verið boðið upp á fleiri úrræði fyrir þá sem ekki geta staðið við skuldbindingar sínar, hvort sem er til skemmri eða lengri tíma.

Almennar skilmálabreytingar hjá sjóðunum

Lántakendum hjá sjóðunum býðst eftir sem áður að nýta sér ýmsar skilmálabreytingar svo sem að lengja lánstíma í allt að 40 ár frá lántöku, fjölga gjalddögum og að leggja hluta vanskila við höfuðstól með skuldbreytingu.

Frysting lána

Til að mæta breyttum aðstæðum í kjölfar bankahrunsins var fljótlega farið að bjóða upp á frystingu lána í 6 til 12 mánuði. Frysting felur í sér að greiðslum af lánunum er frestað með samkomulagi aðila og það sem ella hefði átt að greiðast á frystingartímanum fellur ekki sem vanskil heldur er það lagt við höfuðstól láns við lok frystingar lána og jafnast greiðsla þess þannig út yfir lánstímann. Helsti tilgangur frystingar er að veita aðilum tíma og ráðrúm til að finna leiðir og úrræði sem gagnast geta til að létta á greiðslubyrði meðan mesti tekjusamdrátturinn varir, t.d. tímabundið atvinnuleysi.

Sjóðfélagalán

(í þús. kr.)

Veitt lán á árinu:	2009	2008	Breyt.
Fjárhæð	2.749.263	7.868.971	-65,2%
Fjöldi lána	501	1.396	-64,1%
Meðalfjárhæð	5488	5.658	3,0%
Lán í árslok:			
Heildarfjárhæð	59.941.340	56.032.655	7,0%
Fjöldi lána	14.615	15.199	-3,8%
Meðalfjárhæð	4.101	3.687	11,3%
Vanskil og annað:			
Fjöldi lána með greiðsluöfnunarsvísitölu í árslok	6.651	9	-
Fjöldi lána með neysluverðsvísitölu í árslok	7.964	15.190	-47,6%
Fjöldi frystra lána í árslok	278	21	1223,8%
Fjöldi útsendra uppboðsbeiðna á árinu	18	57	-68,4%
Fjöldi skuldbreyttra lána á árinu	222	89	149,4%
Fjöldi lána í meira en 3ja mán. vanskilum í árslok	218	143	52,4%
Fjárhæð í vanskilum alls í árslok	126.365	99.965	26,4%
Hlutfall af sjóðfélagalánunum	0,21%	0,18%	18,2%

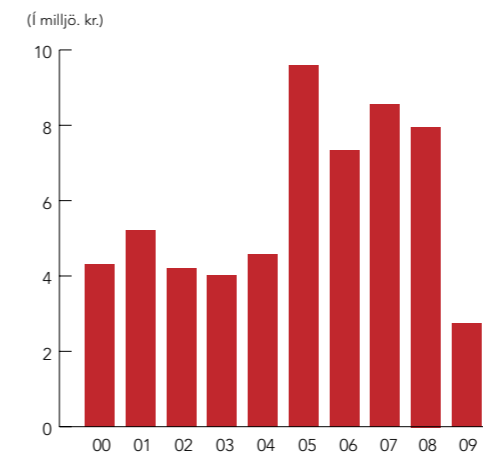
Greiðsluöfnun

Með lögum nr. 107/2009 voru öll vísitölutryggð lán greiðsluöfnuð, en með þeirri aðgerð var greiðslubyrði lána breytt þannig að í nóvember 2009 varð hún hin sama og hún hafði verið í janúar 2008 og fylgdi frá því greiðsluöfnunarsvísitölu. Mismunur milli samningsbundinnar afborgunar og afborgunar á grundvelli greiðsluöfnunar leggst á greiðsluöfnunarreikning hvers láns en hafi sá mismunur sem þar safnast saman ekki verið fullgreiddur þremur árum eftir lok umsamsins lánstíma þá verður hann afskrifaður. Í árslok 2009 höfðu 54% lántaka LSR lána hafnað þessu úrræði og greiða nú áfram samkvæmt skilmálum útgefinna skuldabréfa.

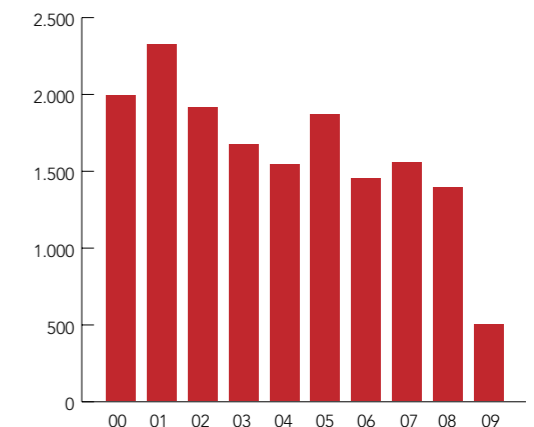
Greiðsluáðlögun

Hinar almennu aðgerðir, sem að framan er rætt um, duga ekki í öllum tilfellum til að lántakendur nái endum saman og þarf þá að grípa til aðgerða sem ganga lengra. Þetta á við þegar um verulegan greiðsluvanda er að ræða og eignastaða er ef til vill einnig neikvæð. Þeim, sem lent hafa í þessari erfiðu aðstöðu, býðst nú að leita eftir greiðsluáðlögun, annaðhvort með samningsbundinni greiðsluáðlögun eða með nauðasamningi til greiðsluáðlögunar á grundvelli laga um gjaldþrotaskipti. Í greiðsluáðlögun getur komið til skilmálabreytinga lána og/eða afskrifta hluta lána. Það eru því nokkrar leiðir sem færar eru fyrir þá sem lenda í fjárhagsvanda og sem fyrr er mikilvægt að aðilar leiti lausna fyrr en síðar.

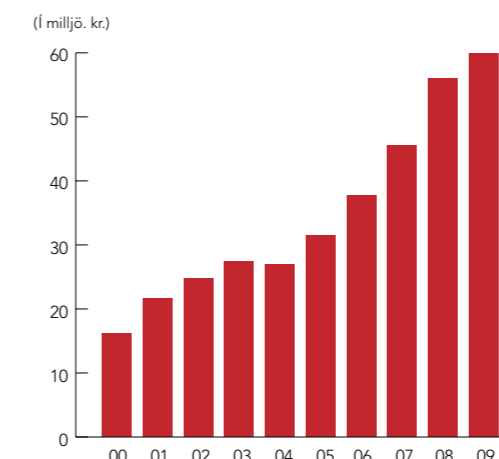
Veitt lán til sjóðfélaga LSR & LH

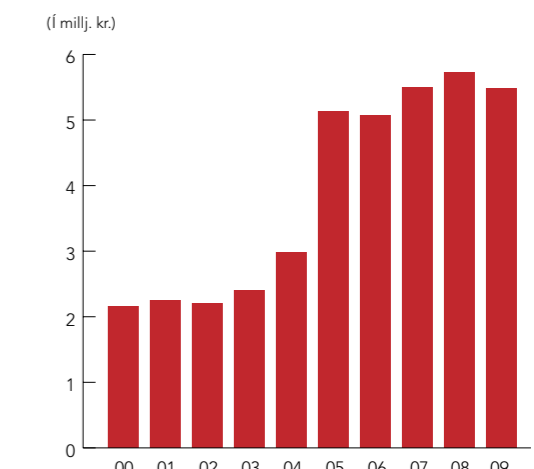
Fjöldi veittra sjóðfélagalána LSR og LH

Útistandandi lán til sjóðfélaga LSR og LH

Meðalfjárhæð veittra sjóðfélagalána LSR og LH

Séreign LSR

Iðgjöld og eignir

Iðgjöld á árinu 2009 námu 932,2 milljónum kr. og hækkuðu um 9,9% milli ára. Heildareignir sjóðfélaga námu 7.452,0 milljónum kr. í árslok 2009 og hækkuðu um 1.136,2 milljónir kr. eða um 13,6% á milli ára. Á árinu 2009 greiddu 3.407 sjóðfélagar iðgjald til Séreignar LSR. Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 3.087 og fækkaði þeim um 5,2% milli ára. Heildarfjöldi þeirra sem áttu eign í sjóðnum í árslok 2009 var 3.936.

Fjárfestingarleiðir

Á árinu 2009 voru gerðar nokkrar breytingar á fjárfestingarstefnu Séreignar. Helstu breytingar voru þær að í Leið I og Leið II var hlutfall innlána lækkað og hlutfall ríkistryggðra bréfa hækkað. Samkvæmt fjárfestingarstefnu Leiðar I er hlutfall innlána 5% með vikmörk 0-30% og hlutfall ríkistryggðra bréfa er 30% með vikmörk 10-60%. Samkvæmt fjárfestingarstefnu Leiðar II er hlutfall innlána 10% með vikmörk 0-30% og hlutfall ríkistryggðra bréfa er 45% með vikmörk 20-70%. Þá voru vikmörk innlendra hlutabréfa og skuldabréfa minnkuð.

Verðbréfaeign

Verðbréfaeign Leiðar I var 3.921,7 milljónir kr. í lok árs 2009. Eign í innlendum skuldabréfum var 1.703,8 milljónir kr. eða 43,4% af heildarverðbréfaeign og eign í erlendum skuldabréfum var 15,6 milljónir kr. eða 0,4%. Erlend hlutabréfaeign var 1.688,6 milljónir kr. eða 43,1% af heildarverðbréfaeign og innlend hlutabréfaeign var 56,0 milljónir kr. eða 1,4% af eignum. Aðrar fjárfestingar námu 136,0 milljónum kr. eða 3,5% og innlán námu 321,7 milljónum kr. eða 8,2%. Verðbréfaeign Leiðar II var 1.014,5 milljónir kr. í lok árs 2009. Eign í innlendum skuldabréfum var 631,9 milljónir kr. eða 62,3% af heildarverðbréfaeign og eign í erlendum skuldabréfum var 7,8 milljónir kr. eða 0,8%. Erlend hlutabréfaeign var 292,9 milljónir kr. eða 28,9% af heildarverðbréfaeign og innlend hlutabréfaeign var 14,8 milljónir kr. eða 1,5% af eignum. Aðrar fjárfestingar námu 26,2 milljónum eða 2,6% og innlán námu 40,9 milljónum kr. eða 4,0% af verðbréfaeign Leiðar II. Í lok árs námu eignir Leiðar III, sem ávaxtaðar eru á verðtrygðum innlánsreikningum, 2.686,6 milljónum kr.

Fjárfestingarleiðir Séreignar LSR

	Hlutabréf	Skuldabréf	Aðrar fjárfestingar	Innlán	Sveiflur í ávöxtun	Aldur í Sér-leið
Leið I	40%	50%	5%	5%	Meiri sveiflur	54 ára og yngri
Leið II	20%	65%	5%	10%	Litlar sveiflur	54 ára og yngri
Leið III	0%	0%	0%	100%	Lágmarkssveiflur	55 ára og eldri

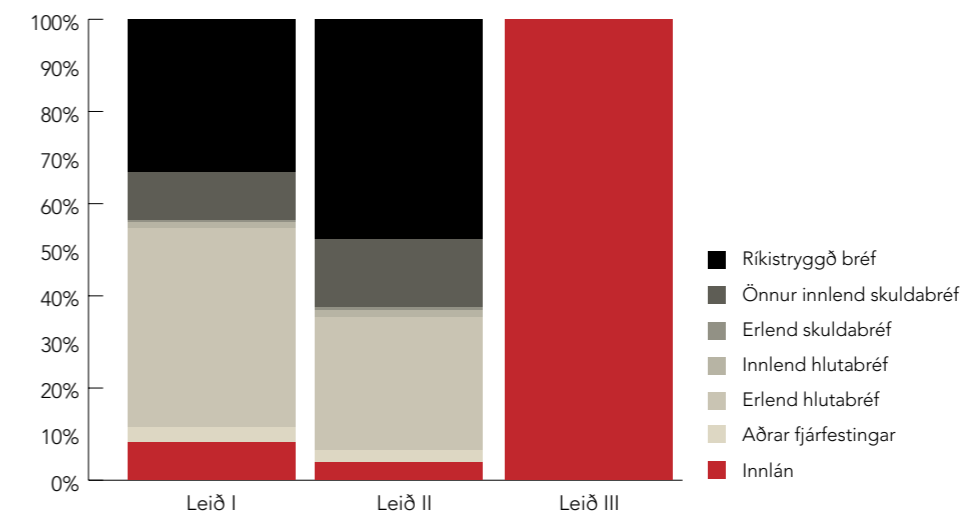
Ávöxtun ársins 2009

Ávöxtun fjárfestingarleiða Séreignar LSR var góð á árinu 2009. Nafnávöxtun Leiðar I var 18,6% sem samsvarar 9,1% hreinni raunávöxtun samanborið við -27,7% hreina raunávöxtun á árinu 2008. Nafnávöxtun Leiðar II var 14,3% sem samsvarar 5,1% hreinni raunávöxtun samanborið við -17,9% raunávöxtun á árinu 2008. Nafnávöxtun Leiðar III var 14,3% sem samsvarar 5,1% hreinni raunávöxtun.

Tímabundnar breytingar

Á árinu 2009 kom til framkvæmda tímabundin lagaheimild til sjóðfélaga til að taka út allt að einni milljón kr. af séreignarsparnaði. Fjöldi umsókna yfir árið var 505 og námu greiðslur alls 321,5 milljón kr. Greiðslur úr Leið I námu 189,7 milljónum kr., úr Leið II 27,2 milljónum kr. og úr Leið III 104,6 milljónum kr. Þá hefur einnig verið heimilað að á tímabilinu 1. mars 2009 til 1. apríl 2011 megi greiða allt að 6% viðbótariðgjald í séreignarsjóð í stað 4% áður. Sjóðfélagar geta því á þessu tímabili frestað því að greiða skatt af allt að 10% launa sinna, 4% í skylduaðild og 6% í séreignarsjóð.

Verðbréf Séreignar

Markaðsvirði Séreignar

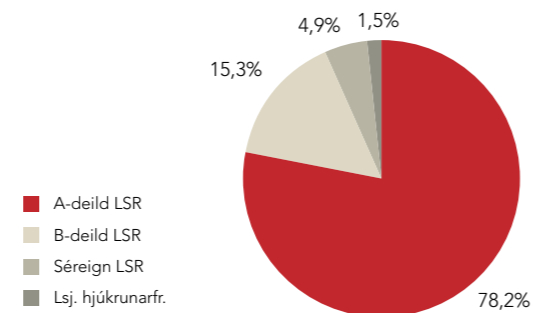
í millj. kr. Fjárfestingarleiðir	Markaðsvirði 31/12/2009	Hlutfall	Markaðsvirði 31/12/2008	Breyting milli ára
Leið I	3.782	50,8%	3.836	-1%
Leið II	983	13,2%	1.467	-33%
Leið III	2.687	36,1%	1.255	114%
Samtals	7.452	100,0%	6.558	14%

Iðgjöld

Á árinu 2009 námu iðgjöld ásamt endurgreiðslum og réttindaflutningum til allra deilda LSR og LH 18,9 milljörðum kr. Iðgjaldatekjur jukust um 652 milljónir kr. á árinu 2009 eða sem nemur 3,6% milli ára. Þessi hækkun skýrist aðallega af fjölgun sjóðfélaga sem greiða til A-deildar LSR en laun hækkðu lítillega á síðasta ári. Af iðgjaldagreiðslum ársins fóru 78,2% til A-deildar LSR en iðgjöld til hennar hækkðu um 4,5% milli ára. Iðgjöld B-deildar LSR lækkuðu um 2,2% og iðgjöld hjá LH hækkðu lítillega milli ára. Iðgjaldagreiðslur til Séreignar LSR voru 932,2 milljónir kr. á árinu 2009 og hækkðu um 9,9% milli ára.

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga, sem er sá fjöldi sem greiðir iðgjald að meðaltali í hverjum mánuði, var 32.085 á árinu 2009 og jókst samtals um 0,3% milli ára. B-deild LSR og LH eru lokaðir fyrir nýjum sjóðfélögum en A-deild LSR tekur við öllum nýjum sjóðfélögum. Virkir sjóðfélagar hjá A-deild LSR voru 762 fleiri en árið áður og fjölgaði þeim um 3,5% milli ára. Virkum sjóðfélögum B-deildar LSR fækkaði hins vegar um 444 milli ára eða sem nemur 7,3%. Sjóðfélögum LH fækkaði að sama skapi um 7,6% á síðastliðnu ári.

Skipting iðgjalda 2009

Samanlagður fjöldi sjóðfélaga sem greiddi iðgjald einhvern tímann á árinu 2009 var 36.751 og fækkaði um 4,2% milli ára. Fækkunin skýrist m.a. af því að minna er um lausráðna starfsmenn sem greiða iðgjöld til A-deildar LSR fyrir hluta af árinu. Fjöldi sjóðfélaga sem greiddi í einhverja deild LSR eða til LH á árinu 2009 var 32.970 og því greiddu 3.781 sjóðfélagar til fleiri en eins sjóðs eða einnar deildar. Af 3.407 sjóðfélögum Séreignar LSR greiða 212 eingöngu til sjóðanna vegna séreignarsparnaðar.

Iðgjöld

(í millj. kr.)	2009	2008	Breyting	Breyting pr. virkan sjóðfélaga
A-deild LSR	14.740,0	14.109,0	4,5%	1,0%
B-deild LSR	2.896,8	2.960,5	-2,2%	5,5%
Séreign LSR	932,2	847,8	9,9%	16,0%
Lsj. hjúkrunarfræðinga	286,1	285,6	0,2%	8,4%
Samtals	18.855,1	18.203,0	3,6%	

Sjóðfélagar

	Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga			Greiðandi sjóðfélagar			Með réttindi 31.12.09
	2009	2008	Breyting	2009	2008	Breyting	
A-deild LSR	22.773	22.011	3,5%	26.745	27.614	-3,1%	48.790
B-deild LSR	5.644	6.088	-7,3%	5.966	6.523	-8,5%	38.928
Séreign LSR	3.087	3.257	-5,2%	3.407	3.545	-3,9%	3.936
Lsj. hjúkrunarfræðinga	581	628	-7,6%	633	688	-8,0%	3.068
Samtals	32.085	31.984	0,3%	36.751	38.370	-4,2%	94.722

Meðalaldur sjóðfélaga er ólíkur milli sjóða og deilda. Í árslok 2009 var meðalaldur þeirra sem greiddu iðgjöld til B-deildar LSR 57 ár og voru 60% þeirra konur en 40% karlar. Meðalaldur greiðandi sjóðfélaga í A-deild LSR var hins vegar 42 ár og var 71% þeirra konur og 29% karlar. Meðalaldur hjá Séreign LSR var 55 ár, þar af var meðalaldur 51 ár í Leið I og 58 ár í Leið II og III.

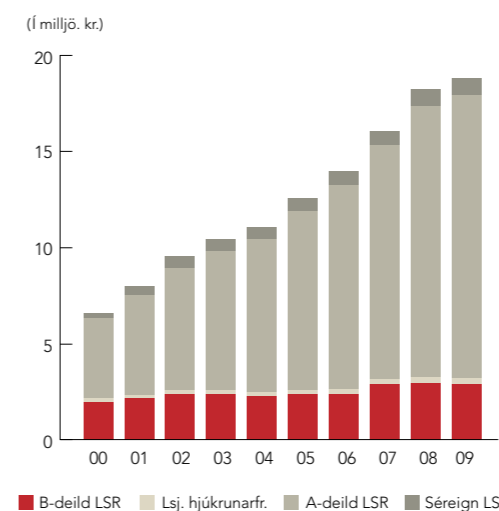
Viðbótariðgjöld

Til viðbótar við lögbundin iðgjöld til sjóðanna hafa ýmsir launagreiðendur greitt viðbótariðgjöld sem innborgun upp í skuldbindingar sínar við B-deild LSR og LH. Ríkissjóður hélt áfram að greiða viðbótariðgjöld inn á skuldbindingar sínar við B-deild LSR og LH á árinu. Nokkrir launagreiðendur gerðu jafnframt upp skuldbindingar sínar gagnvart B-deild LSR (sjá lið nr. 9 og 23 í skýringum með ársreikningi LSR).

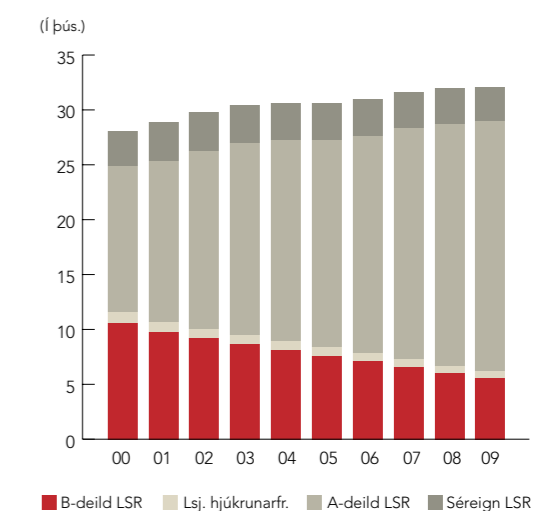
Greiðandi sjóðfélagar í desember 2009

	Karlar	Konur	Meðalaldur
A-deild LSR	29%	71%	42
B-deild LSR	40%	60%	57
Séreign LSR	35%	65%	55
Lsj. hjúkrunarfræðinga	2%	98%	56

Lögbundin iðgjöld – LSR og LH

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga – LSR og LH

Lífeyrisþegar og lífeyrisgreiðslur

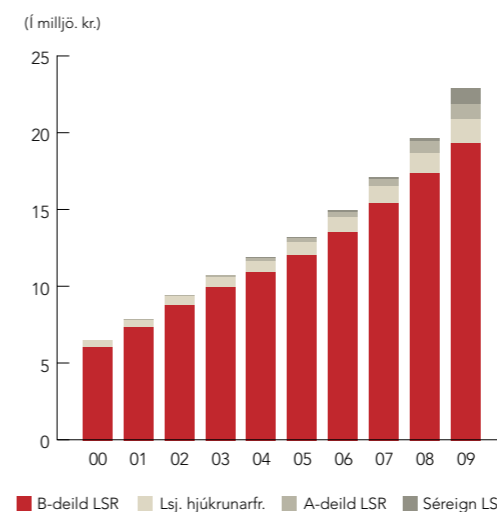
Samanlagður fjöldi lífeyrisþega í öllum deildum LSR og LH á árinu 2009 var 16.439. Heildarfjárhæð lífeyrisgreiðslna nam 22,9 milljörðum kr. en þar af voru greiðslur úr B-deild LSR rúmlega 84,2% af greiðslum sjóðanna eða 19,3 milljarðar kr. Lífeyrisþegum fjölgaði í heild um 13,5% á árinu og lífeyrisgreiðslurnar hækkuðu um 16,7%. Meðalfjárhæð lífeyris hækkaði í heild um 2,8%. Sú vísitala sem mælir hækkanir á dagvinnulaunum opinberra starfsmanna hækkaði um 1,6% á árinu 2009 en hækkun vísitölunnar nam rúmlega 6% milli meðaltala árána 2008 og 2009. Rúmlega 91% af lífeyrisgreiðslum sjóðanna eru úr B-deild LSR og LH og þróast í takt við dagvinnulaun. Af greiðslum til lífeyrisþega á árinu 2009 fengu 1.216

greidda fleiri en eina tegund lífeyris. Þá fengu 833 lífeyrisþegar hjá LSR greiðslur úr bæði A- og B-deild. Af lífeyrisþegum hjá LH fengu 144 einnig greiðslur frá LSR, að frátöldum séreignarlífeyri. Loks fengu 1.123 sjóðfélagar greiddan lífeyri vegna séreignarsparnaðar. Fjöldatalningar í umfjöllun um lífeyrisgreiðslur eru með þeim hætti að fái lífeyrisþegi fleiri en eina tegund lífeyris eða greiðslur frá fleiri en einum sjóði er hann talinn oftast en einu sinni.

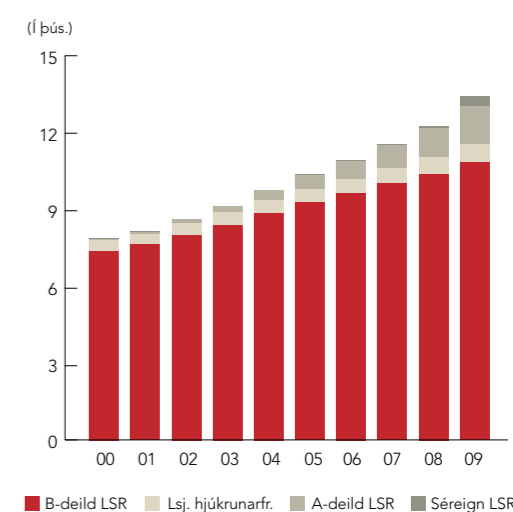
Lífeyrir

LSR og LH	Lífeyrisgreiðslur í millj. kr.			Fjöldi lífeyrisþega			Meðalfjárhæð lífeyris í þús. kr.		
	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.
A-deild LSR	982,1	718,5	36,7%	2.119	1.614	31,3%	463,5	445,2	4,1%
B-deild LSR	19.327,8	17.383,0	11,2%	12.425	11.861	4,8%	1.555,6	1.465,6	6,1%
Séreign LSR	1.053,3	203,1	418,6%	1.123	284	295,4%	937,9	715,1	31,2%
Lsj. hjúkrunarfræðinga	1.586,6	1.365,7	16,2%	772	723	6,8%	2.055,1	1.888,9	8,8%
Samtals	22.949,8	19.670,2	16,7%	16.439	14.482	13,5%	1.396,1	1.358,3	2,8%

Lífeyrisgreiðslur

Meðalfjöldi lífeyrisþega

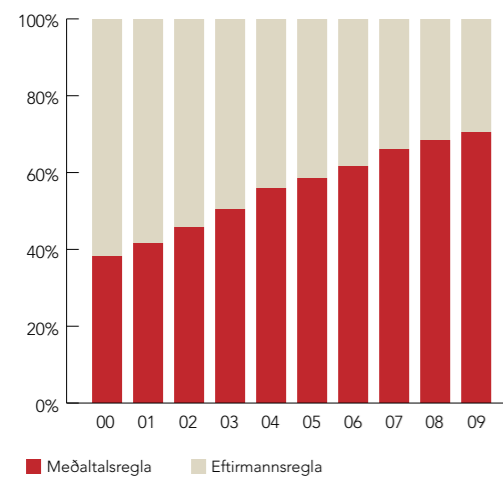

Eftirmanns- og meðaltalsregla

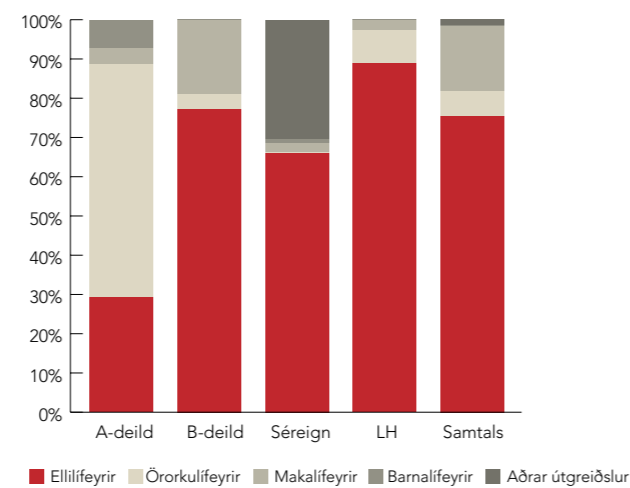
Með lagabreytingum sem tóku gildi í byrjun árs 1997 gátu lífeyrisþegar í B-deild LSR og LH valið hvort breytingar á lífeyrisgreiðslum þeirra fylgdu launum eftirmanns í starfi eða meðalbreytingum sem verða á launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu.

Miðað við lífeyrisgreiðslur í desember 2009 fengu 70,5% lífeyrisþega greiddan lífeyri frá B-deild LSR samkvæmt meðaltalsreglu en 47,6% lífeyrisþega hjá LH. Hér á opnunni má sjá breytingar á hlutfalli milli meðaltals- og eftirmannsreglu hjá lífeyrisþegum B-deildar LSR og LH undanfarin 10 ár. Segja má að þeir lífeyrisþegar sem fá greiddan lífeyri samkvæmt meðaltalsreglu setji ekki öll eggin í sömu körfuna, því lífeyrir þeirra tekur breytingum sem verða að meðaltali á dagvinnulaunum hjá öllum opinberum starfsmönnum, í stað þess að þeir einskorði sig við ákveðinn eftirmann eða kjarasamning.

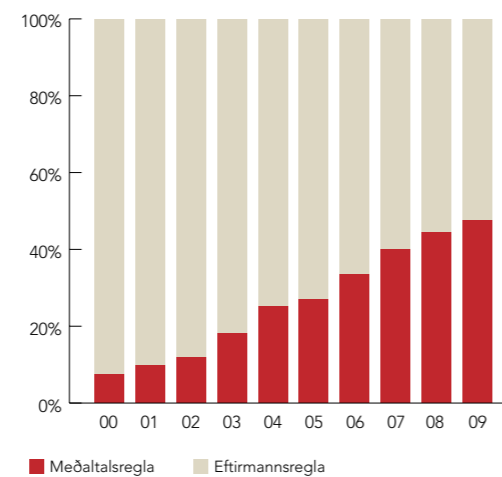
Lífeyrisgreiðslur úr B-deild LSR í desember, flokkað eftir útgreiðslureglu

Skipting lífeyrisgreiðslna eftir lífeyristegundum 2009

Lífeyrisgreiðslur úr LH í desember, flokkað eftir útgreiðslureglu

Skipting lífeyrisgreiðslna eftir tegund lífeyris

Samsetning lífeyrisgreiðslna eftir tegund lífeyris er ólík milli deilda sjóðanna. Skiptingin er meðal annars háð reglum sjóðanna hvað varðar einstakar tegundir lífeyris og því hve lengi sjóðirnir hafa tekið á móti iðgjöldum. Þá er mismunandi vægi lífeyristegunda einnig háð kyni og aldri sjóðfélaganna.

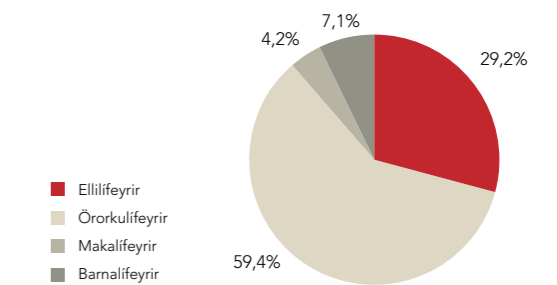
Í heildina eru 75,5% lífeyrisgreiðslna úr sjóðunum vegna ellilífeyris en vægi hans eykst lítillega milli ára vegna aukinnar nýliðunar á ellilífeyri umfram aðrar tegundir lífeyris. Vægi makalífeyrisgreiðslna lækkaði um 1,2 prósentustig milli ára og voru þær 16,4% af greiðslunum, örorkulífeyrir nam 6,3% af greiðslum og barnalífeyrir 0,4%. Þá voru útgreiðslur vegna tímabundinnar heimildar til úttektar úr séreignarsjóðum 1,4% af greiðslum. Vaxandi hlutfall örorkulífeyris hefur verið áhyggjuefni hjá lífeyrissjóðunum en LSR og LH hafa eftir eftirlit með lífeyrisgreiðslum vegna örorku, þ.m.t. eftirlit með öðrum tekjum örorkulífeyrisþega. Hlutfall örorkulífeyris lækkaði um 0,4 prósentustig á árinu 2009.

A-deild LSR

Á árinu 2009 fengu 2.119 lífeyrisþegar greiðslur úr A-deild LSR, samtals að fjárhæð 982,1 milljón kr. Sé miðað við iðgjöld til sjóðsins er um lága fjárhæð að ræða enda hefur sjóðurinn starfað í tiltölulega skamman tíma. Við útreikning ellilífeyris er miðað við áunnin réttindi, en við örorku njóta sjóðfélagar framreiknings eins og þeir hefðu áunnið sér réttindi til ellilífeyrisaldurs. Þetta skýrir m.a. hátt hlutfall örorkulífeyris hjá sjóðnum. Auk þess eru sjóðfélagar ungir að árum, en meðalaldur þeirra sem áttu réttindi í árslok 2009 var rúmlega 42 ár. Réttindi þeirra sem fluttu sig úr B-deild LSR og LH yfir í A-deild urðu eftir í þeim sjóðum og eru verðtryggð með vísitölu dagvinnulauna opinberra starfsmanna. Meðalaldur lífeyrisþega sjóðsins í árslok 2009 var tæplega 63 ár og voru 69% af þeim konur en 31% karlar (án barnalífeyrisþega).

Af lífeyrisgreiðslum ársins fóru 59,4% til greiðslu örorkulífeyris, 29,2% í ellilífeyri, 7,1% í barnalífeyri og 4,2% í makalífeyri. Lífeyrisþegum fjölgaði í heildina um 31,3% á árinu 2009, en greiðslurnar hækkuðu um 36,7%.

Skipting lífeyrisgreiðslna A-deildar LSR 2009

A-deild LSR

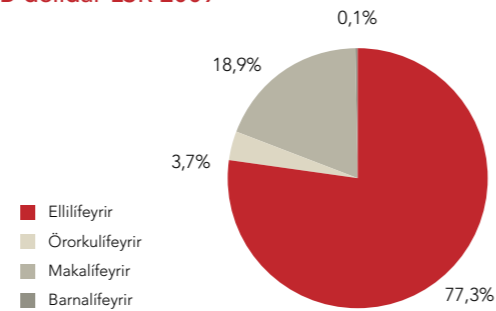
	Lífeyrisgreiðslur í millj. kr.			Fjöldi lífeyrisþega			Meðalfjárhæð lífeyris í þús. kr.		
	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.
Ellilífeyrir	287,3	162,3	77,0%	859	611	40,6%	334,4	265,6	25,9%
Örorkulífeyrir	583,8	470,5	24,1%	694	568	22,2%	841,3	828,4	1,6%
Makalífeyrir	41,7	27,2	52,9%	98	78	25,6%	425,1	349,3	21,7%
Barnalífeyrir	69,3	58,4	18,7%	468	357	31,1%	148,2	163,7	-9,5%
Samtals	982,1	718,5	36,7%	2.119	1.614	31,3%	463,5	445,2	4,1%

B-deild LSR

Á árinu 2009 fengu 12.425 lífeyrisþegar greiðslur úr B-deild LSR, samtals að fjárhæð 19,3 milljarðar kr. Meðalaldur lífeyrisþega sjóðsins var rúmlega 73 ár í árslok 2009 og voru 62% af þeim konur en 38% karlar (án barnalífeyrisþega). Af lífeyrisgreiðslum ársins fóru 77,3% til greiðslu ellilífeyris, 18,9% í makalífeyri, 3,7% í örorkulífeyri og 0,1% í barnalífeyri.

Lífeyrisþegum fjölgaði í heildina um 4,8% á árinu 2009 en lífeyrisgreiðslurnar hækkuðu um 11,2%. Fjárhæð lífeyrisgreiðslna hækkaði hlutfallslega meira en fjöldi lífeyrisþega og stafar það fyrst og fremst af hækkingu dagvinnulauna milli ára. Meðalfjárhæð lífeyris á árinu 2009 var 1.556 þúsund kr. en var 1.466 þúsund kr. árið áður og hækkaði því um 6,1% milli ára.

Meðalréttindaprósenta lífeyrisþega í B-deild LSR var 37,9% í desember 2009. Fyrir fullt starf ávinnur sjóðfélagi sér 2% á ári og að meðaltali er þannig um tæplega 19 ára vinnu í fullu starfi að ræða. Meðalfjárhæð greidd til lífeyrisþega í mánuðinum var tæplega 134 þúsund kr. en meðalviðmiðunarlaun til greiðslu lífeyris voru rúmlega 317 þúsund kr. Meðalviðmiðunarlaunin hækkuðu um 2,3% milli ára og meðalréttindaprósenta lífeyrisþega lækkaði um 0,2 prósentustig.

Skipting lífeyrisgreiðslna B-deildar LSR 2009**B-deild LSR**

	Lífeyrisgreiðslur í millj. kr.			Fjöldi lífeyrisþega			Meðalfjárhæð lífeyris í þús. kr.		
	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.
Ellilífeyrir	14.931,2	13.261,3	12,6%	8.561	8.044	6,4%	1.744,1	1.648,6	5,8%
Örorkulífeyrir	721,7	709,2	1,8%	1.250	1.215	2,9%	577,4	583,7	-1,1%
Makalífeyrir	3.662,6	3.399,8	7,7%	2.420	2.374	1,9%	1.513,5	1.432,1	5,7%
Barnalífeyrir	12,2	12,7	-3,8%	194	228	-14,9%	63,1	55,8	13,1%
Samtals	19.327,8	17.383,0	11,2%	12.425	11.861	4,8%	1.555,6	1.465,6	6,1%

Meðallífeyrir og meðalréttindi í desember 2009 hjá B-deild LSR

	Meðalréttindi %	Meðalfjárhæð	Meðalviðmiðunarlaun	Meðalfjárhæð bak við hvert réttindaprósent
Ellilífeyrir	41,1%	145.728	318.949	3.545
Örorkulífeyrir	17,6%	48.107	246.847	2.730
Makalífeyrir	35,4%	129.031	341.678	3.644
Meðaltal	37,9%	133.958	317.198	3.494

Við útreikninginn voru notaðar fjárhæðir vegna elli-, maka- og örorkulífeyrisgreiðslna fyrir dagvinnu í desember 2009 án persónuuppbótar.

Ef meðalfjárhæð lífeyris er vegin miðað við réttindi lífeyrisþega er meðalfjárhæð bak við hvert réttindaprósent 3.494 kr. eða sem svarar til 349 þúsund kr. meðalviðmiðunarlauna. Meðalviðmiðunarlaun til greiðslu lífeyris voru hins vegar lægri eða 317 þúsund kr. Almennt má því segja að fylgni sé á milli hækkandi réttindaprósentu og hækkandi viðmiðunarlauna. Vakin er athygli á því að framangreindar tölur eru meðaltöl og lækka því lífeyrisþegar sem eiga lítil réttindi hjá sjóðnum meðalréttindaprósentuna. Sjóðfélagi sem greitt hefur meirihluta starfsævi sinnar til sjóðsins ætti að vera kominn með að lágmarki 70% lífeyrisréttindi. Ef miðað er við vegin meðalviðmiðunarlaun sjóðsins í desember 2009 myndu ellilífeyrisgreiðslur til slíks sjóðfélaga nema tæplega 245 þúsund kr. á mánuði.

Af þeim 19.328 milljónum kr. sem greiddar voru í lífeyri úr B-deild LSR á síðasta ári fékk sjóðurinn 7.642

milljónir kr. endurgreiddar frá launagreiðendum vegna ábyrgðar þeirra á greiðslu lífeyrishækkana. Samkvæmt lögum sjóðsins endurgreiða launagreiðendur þann hluta lífeyris sem er hækking á áður úrskurðuðum lífeyri vegna fyrrum starfsmanna sinna. Hlutfall sjóðsins í lífeyrisgreiðslum á árinu 2009 var 60,5% en var 59,7% árið áður. Geri launagreiðandi upp skuldbindingu sína gagnvart sjóðnum fellur innheimta lífeyrishækkana niður. Því lengur sem lífeyrisþegi hefur verið á lífeyri, því lægra er hlutfall sjóðsins þar sem uppsafnaðar launahækkningar eru greiddar af viðkomandi launagreiðanda. Hlutfall sjóðsins hækkar hins vegar ef úrskurðaðir lífeyrisþegar eru fleiri en brottfallnir, miðað við óbreytt laun og jöfn réttindi. Nýir lífeyrisúrskurðir voru 1.095 á árinu en brottfallnir lífeyrisúrskurðir voru tæplega helmingur af því eða 531.

Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga

Á árinu 2009 fengu 772 lífeyrisþegar greiðslur frá LH, samtals að fjárhæð 1.587 milljónir kr. Meðalaldur lífeyrisþega sjóðsins var tæplega 71 ár í árslok 2009 og voru 95% af þeim konur en 5% karlar (án barnalífeyrisþega). Af lífeyrisgreiðslum úr sjóðnum á árinu 2009 fóru 88,9% til greiðslu ellilífeyris, 8,3% í örorkulífeyri, 2,7% í makalífeyri og 0,1% í barnalífeyri.

Lífeyrisþegum fjölgaði í heildina um 6,8% á árinu 2009, en lífeyrisgreiðslurnar hækkuðu um 16,2%. Fjárhæð lífeyrisgreiðslna jókst hlutfallslega meira en fjöldi lífeyrisþega og stafar það fyrst og fremst af hækkan dagvinnulauna milli ára. Meðalfjárhæð lífeyris á árinu 2009 var 2.055 þús. kr. en var 1.889 þús. kr. árið áður og hækkaði um 8,8% milli ára.

Meðalréttindaprósenta lífeyrisþega hjá LH var 48,6% í desember 2009. Fyrir fullt starf ávinnur sjóðfélagi sér 2% á ári og að meðaltali er þannig um rúmlega 24 ára vinnu í fullu starfi að ræða. Meðalfjárhæð greidd til lífeyrisþega í mánuðinum var 180 þúsund kr., en meðalviðmiðunarlaun til greiðslu lífeyris voru tæplega 359 þúsund kr. Meðalviðmiðunarlaunin hækkuðu um 2,4% milli ára en meðalréttindaprósenta lífeyrisþega hækkaði um 0,4% milli ára.

Lsj. hjúkrunarfræðinga

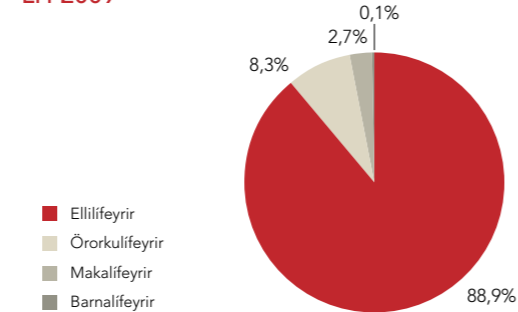
	Lífeyrisgreiðslur í millj. kr.			Fjöldi lífeyrisþega			Meðalfjárhæð lífeyris í þús. kr.		
	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.
Ellilífeyrir	1.410,1	1.185,7	18,9%	607	560	8,4%	2.323,1	2.117,3	9,7%
Örorkulífeyrir	131,9	138,6	-4,9%	112	108	3,7%	1.177,3	1.283,8	-8,3%
Makalífeyrir	43,0	39,2	9,7%	34	31	9,7%	1.265,1	1.265,3	0,0%
Barnalífeyrir	1,6	2,1	-25,2%	19	24	-20,8%	82,3	87,2	-5,6%
Samtals	1.586,6	1.365,7	16,2%	772	723	6,8%	2.055,1	1.888,9	8,8%

Meðallífeyrir og meðalréttindi í desember 2009 hjá LH

	Meðalréttindi %	Meðalfjárhæð	Meðalviðmiðunarlaun	Meðalfjárhæð bak við hvert réttindaprósent
Ellilífeyrir	51,9%	195.810	367.362	3.774
Örorkulífeyrir	33,4%	101.740	306.146	3.050
Makalífeyrir	31,6%	113.361	347.150	3.584
Meðaltal	48,6%	179.929	358.520	3.671

Við útreikninginn voru notaðar fjárhæðir vegna elli-, maka- og örorkulífeyrisgreiðslna fyrir dagvinnu í desember 2009 án persónuuppbótar.

Skipting lífeyrisgreiðslna LH 2009

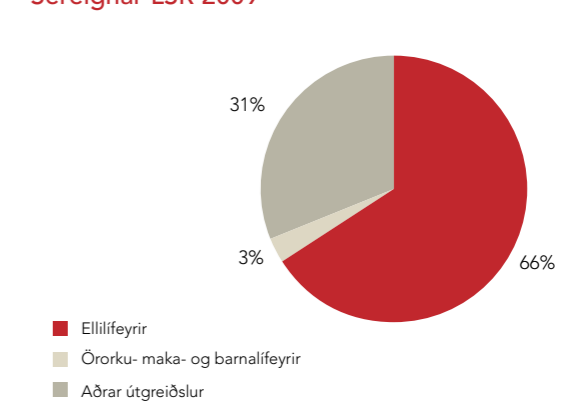
Ef meðalfjárhæð lífeyris er vegin miðað við réttindi lífeyrisþega er meðalfjárhæð bak við hvert réttindaprósent 3.671 kr., eða sem samsvarar 367 þúsund kr. meðallaunum. Meðalviðmiðunarlaun til greiðslu lífeyris voru lægri eða 359 þúsund kr. Vakin er athygli á því að framangreindar tölur eru meðaltöl og lækka því lífeyrisþegar sem eiga lítil réttindi hjá sjóðnum meðalréttindaprósenta. Sjóðfélagi sem greitt hefur meirihluta starfsævi sinnar til sjóðsins ætti að vera kominn með að lágmarki 70% lífeyrisréttindi. Ef miðað er við vegin meðalviðmiðunarlaun sjóðsins í desember 2009 myndu ellilífeyrisgreiðslur til slíks sjóðfélaga nema 257 þúsund kr. á mánuði.

Af þeim 1.587 milljónum kr. sem greiddar voru í lífeyri úr LH á síðasta ári fékk sjóðurinn 687 milljónir kr. endurgreiddar frá launagreiðendum vegna ábyrgðar þeirra á greiðslu lífeyrishækkana. Hlutfall sjóðsins í lífeyrisgreiðslum ársins var 56,7%, en var 55,3% árið áður. Nýir lífeyrisúrskurðir voru 73 en brottfallnir lífeyrisúrskurðir rúmlega þriðjungur af því eða 24. Sjóðurinn greiðir að öllu leyti fjárhæð lífeyris vegna nýrra lífeyrisþega en launagreiðendur greiða allar hækkanir sem verða á áður úrskurðuðum lífeyri vegna fyrrum starfsmanna sinna.

Séreign LSR

Mikil aukning var í útgreiðslum úr Séreign LSR á síðasta ári og skýrist það m.a. af versnandi fjárhagsstöðu heimilanna og ótta vegna fyrirhugaðra skattahækkana. Annars vegar voru það sjóðfélagar sem náð höfðu 60 ára aldri sem í auknum mæli tóku út inneign sína og hins vegar var um að ræða tímabundna heimild til útgreiðslu séreignarsparnaðar, allt að 1 milljón kr. á hvern einstakling. En 505 sjóðfélagar nýttu sér þá heimild og nam fjárhæðin 637 þúsund kr. á hvern sjóðfélaga að meðaltali. Útgreiðslur úr Séreign LSR fimmfölduðust milli ára en alls voru greiddar 1.053,3 milljónir kr. í lífeyri úr sjóðnum á árinu 2009 samanborið við 203,1 milljón kr. árið áður. Þar af voru 368,1 milljón kr. greidd úr Leið I, 170,5 milljónir úr Leið II og 514,7 milljónir úr Leið III. Á árinu 2009 fengu 1.123 sjóðfélagar greiddan lífeyri vegna séreignarsparnaðar, sem er fjölgun um 846 lífeyrisþega frá fyrra ári.

Skipting lífeyrisgreiðslna Séreignar LSR 2009

Séreign LSR

	Lífeyrisgreiðslur í millj. kr.			Fjöldi lífeyrisþega			Meðalfjárhæð lífeyris í þús. kr.		
	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.	2009	2008	Breyt.
Ellilífeyrir	695,5	189,3	267,4%	545	243	124,3%	1.276,2	779,1	63,8%
Örorku- maka- og barnalífeyrir	36,3	13,8	163,3%	73	34	114,7%	496,9	405,1	22,6%
Aðrar útgreiðslur	321,5	0,0	-	505	0	-	636,6	-	-
Samtals	1.053,3	203,1	418,6%	1.123	277	305,4%	937,9	733,2	27,9%

Breytingar á fjölda lífeyrisþega eftir deildum 2008–2009

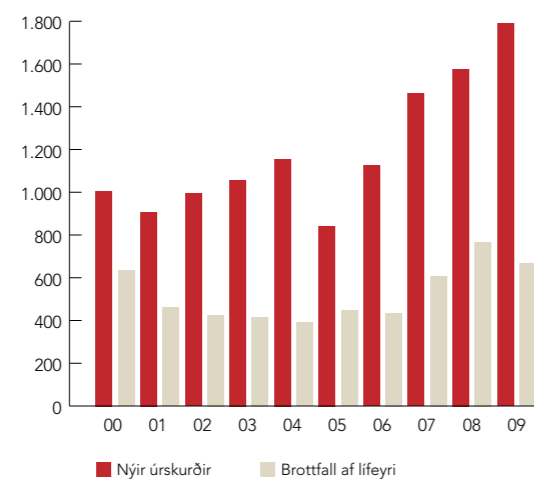
Lífeyrisþegar A-deild LSR	Fjöldi 2008	Nýir úrskurðir	Út af lífeyri	Fjöldi 2009	Breyting
Ellilífeyrir	611	256	8	859	248
Örorkulífeyrir	568	161	35	694	126
Makalífeyrir	78	26	6	98	20
Barnalífeyrir	357	172	61	468	111
Samtals	1.614	615	110	2.119	505

Lífeyrisþegar B-deild LSR	Fjöldi 2008	Nýir úrskurðir	Út af lífeyri	Fjöldi 2009	Breyting
Ellilífeyrir	8.044	764	247	8.561	517
Örorkulífeyrir	1.215	136	101	1.250	35
Makalífeyrir	2.374	177	131	2.420	46
Barnalífeyrir	228	18	52	194	-34
Samtals	11.861	1.095	531	12.425	564

Lífeyrisþegar Lsj. hjúkrunarfræðinga	Fjöldi 2008	Nýir úrskurðir	Út af lífeyri	Fjöldi 2009	Breyting
Ellilífeyrir	560	56	9	607	47
Örorkulífeyrir	108	14	10	112	4
Makalífeyrir	31	3	0	34	3
Barnalífeyrir	24	0	5	19	-5
Samtals	723	73	24	772	49

Lífeyrisþegar LSR og LH samtals	Fjöldi 2008	Nýir úrskurðir	Út af lífeyri	Fjöldi 2009	Breyting
Ellilífeyrir	9.215	1.076	264	10.027	812
Örorkulífeyrir	1.891	311	146	2.056	165
Makalífeyrir	2.483	206	137	2.552	69
Barnalífeyrir	609	190	118	681	72
Samtals	14.198	1.783	665	15.316	1.118

Nýir á lífeyri – brottfall af lífeyri

Skuldbindingar LSR og LH

Stjórnir LSR og LH fólu Talnakönnun hf. að gera tryggingafræðilega úttekt á stöðu sjóðanna í árslok 2009. Útreikningurinn er í samræmi við reglugerð um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Hjá A-deild LSR er miðað við 3,5% ávöxtun eigna umfram vísitölu neysluverðs. Hjá B-deild LSR og LH er gert ráð fyrir að launahækkunar séu 1,5% umfram vísitölu neysluverðs og ávöxtun 2% umfram launahækkunar. Við tryggingafræðilega úttekt á sjóðunum er nú miðað við nýjar lífslíkur sem byggðar eru á reynslu árána 2004 til 2008. Skv. þeim aukast lífslíkur karls á aldrinum 20–65 ára um tæplega 6 mánuði að meðaltali en konu um 1 mánuð fyrir sama aldursbil.

Tryggingafræðileg úttekt á skuldbindingum B-deildar LSR

Samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt voru skuldbindingar B-deildar LSR 506,8 milljarðar kr. í árslok 2009 en voru 495 milljarðar árið áður, sem er 2,4% hækkun milli ára. Aukning skuldbindingar vegna nýrra lífslíkna nam 3,2 milljörðum kr. eða sem nemur 27% af hækkun ársins og 0,6% af áfallinni skuldbindingu í árslok.

Vísitala dagvinnulauna opinberra starfsmanna hækkaði um 1,6% á árinu 2009 en byrjað var að mæla hækkun dagvinnulauna opinberra starfsmanna með sérstakri vísitölu í ársbyrjun 1997. Frá þeim tímupunkti hefur árleg hækkun vísitölnnar numið 9,1% að meðaltali. Til samanburðar hefur nafnávöxtun sjóðsins verið 8,5% að meðaltali. Réttindi hjá B-deild eru reiknuð sem hlutfall af dagvinnulaunum og hafa allar launabreytingar því áhrif á réttindi sjóðfélaga, hvort sem þeir eru í starfi, með geymd réttindi eða á lífeyri. Efri taflan hér til hliðar sýnir hvernig áfallin skuldbinding í árslok 2009 skiptist eftir flokkun launagreiðenda og neðri taflan sýnir breytingu áfallinnar skuldbindingar á árinu 2009.

Skuldbindingar B-deildar LSR voru 199,6 milljarðar kr. í árslok 1999 og hafa því aukist um 154% á undanförmum 10 árum. Hækkun á skuldbindingum sjóðsins má aðallega rekja til almennra launahækkana, kerfisbreytingar á launum opinberra starfsmanna sem og aukinna lífslíkna. Vísitala dagvinnulauna opinberra starfsmanna hækkaði um 123% frá árslokum 1999 til ársloka 2009. Eignir B-deildar hafa hins vegar hækkað um 254% á sama tímabili og stafar það

m.a. af ávöxtun og uppgjörum og innborgunum vegna skuldbindinga. Á súluriti hér á næstu síðu má sjá hvernig eignir B-deildar LSR hafa þróast sem hlutfall af áföllnum skuldbindingum frá árinu 1999. Jafnframt sýnir súluritið hlutfall innborgana ríkissjóðs á móti öðrum eignum sjóðsins, en í árslok 2009 námu uppfærðar innborganir ríkissjóðs 67,7% af eignum sjóðsins. Hlutfall eigna B-deildar LSR var 37,6% á móti áfallinni skuldbindingu í árslok 2009 og hækkaði um 1,2 prósentustig frá árinu áður. Tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar milli ára þar sem ávöxtun eigna var 12% á árinu 2009 á meðan skuldbindingar hækkuðu um 2,4%.

Áfallin skuldbinding í árslok 2009, B-deild LSR	Fjárhæð í millj. kr.
A-hluti ríkissjóðs	355.002
B-hluti ríkissjóðs	491
Annað vegna ríkissjóðs	54
Sparisjóðir	2.752
Stéttarfélag	1.263
Sveitarfélög	40.092
Ýmsir með bakábyrgð sveitarfélaga	5.114
Samreksur ríkis og sveitarfélaga	5.183
Ýmsir aðrir aðilar	19.012
Uppgerðar skuldbindingar	77.793
Samtals	506.755

Breyting áfallinnar skuldbindingar, B-deild LSR	Fjárhæð í millj. kr.
Skuldbinding í árslok 2008	495.037
Vextir 2%	9.901
Nýjar skuldbindingar	5.674
Aukin skuldbinding vegna nýrra lífslíkna	3.209
Launahækkunar og annað	12.262
Lífeyrisgreiðslur á árinu	(19.328)
Skuldbinding í árslok 2009	506.755

Skuldbindingar launagreiðenda við B-deild LSR vegna lífeyrishækkana fyrirverandi starfsmanna

Samkvæmt lögum um B-deild LSR er ekki gert ráð fyrir því að iðgjöld og ávöxtun þeirra standi undir lífeyrisgreiðslum og skulu launagreiðendur endurgreiða sjóðunum þann hluta lífeyris sem er hækkun á áður úrskurðuðum lífeyri. Hafi lífeyrisþegi unnið hjá fleiri en einum launagreiðanda skiptist greiðslan hlutfallslega miðað við áunnin réttindi hjá hverjum launagreiðanda fyrir sig. Launagreiðendur eru krafðir mánaðarlega um þessar greiðslur. Sá hluti skuldbindinga B-deildar LSR, sem launagreiðendur eiga að standa undir samkvæmt þessu ákvæði, var metinn 214,5 milljarðar kr. í árslok 2009 eða um 42,3% af skuldbindingum sjóðsins. Skuldbindingar launagreiðenda voru metnar 210,4 milljarðar kr. í árslok 2008 og hækkuðu því um 2% milli ára. Flestir launagreiðendur hafa fært framangreinda kröfu sjóðsins til skuldar í ársreikningum sínum, þar á meðal ríkissjóður. Í ársreikningi B-deildar LSR er getið um kröfur sjóðsins á launagreiðendur sem eignir utan efnahagsreiknings.

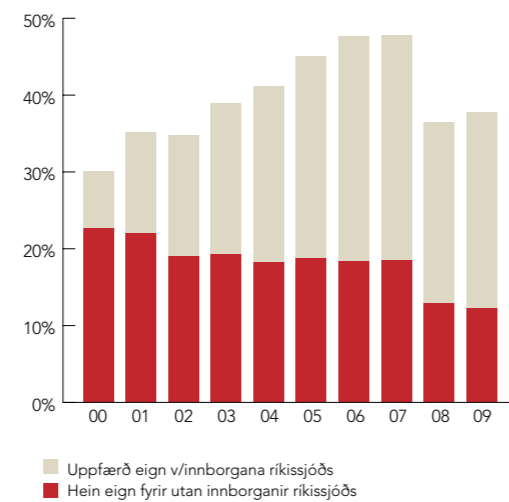
Eign til greiðslu á lífeyri í B-deild LSR

Samkvæmt efnahagsreikningi var hrein eign B-deildar LSR 186,9 milljarðar kr. í árslok 2009 samanborið við 172,9 milljarða árið á undan. Hækkun eigna nemur 14 milljörðum kr. milli ára eða 8,1%. Til viðbótar eignum á sjóðurinn áðurnefnda kröfu á launagreiðendur vegna lífeyrishækkana sem metin er 214,5 milljarðar kr. Samtals eru þessar eignir 401,4 milljarðar kr. Endurmat þeirra verðbréfa sem bera vexti umfram 3,5% nam 3,9 milljörðum að teknu tilliti til núvirts fjárfestingarkostnaðar í framtíðinni. Endurmetnar eignir sjóðsins teljast því vera 405,2 milljarðar kr. að teknu tilliti til krafna á launagreiðendur eða um 80% af áfallinni skuldbindingu hans. Samkvæmt 32. gr. laga um sjóðinn ber ríkissjóður ábyrgð á greiðslu lífeyris úr B-deild LSR.

Hlutdeild ábyrgðaraðila í áföllnum skuldbindingum B-deildar LSR í árslok 2009

	Fjárhæð í millj. kr.	Hlutdeild	Uppsöfnuð hlutdeild
Hrein eign til greiðslu lífeyris	186.891	36,9%	36,9%
Endurmat á verðbréfaeign	3.851	0,8%	37,6%
Krafa á ríkissjóð og aðra launagreiðendur v/ lífeyrishækkana (33. gr. laga nr. 1/1997)	214.481	42,3%	80,0%
Krafa á ríkissjóð v/ bakábyrgðar (32. gr. laga nr. 1/1997)	101.532	20,0%	100,0%
Áfallin skuldbinding skv. tryggingafræðilegri úttekt	506.755	100,0%	

Núvirtar eignir B-deildar LSR sem hlutfall af áföllnum skuldbindingum

Hins vegar reynir ekki á þá ábyrgð nema til þess komi að sjóðurinn geti ekki innt af hendi lífeyrisgreiðslur með tekjum sínum og eignum. Bakábyrgð ríkissjóðs var samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt á sjóðnum í árslok 2009 metin á 101,5 milljarða kr. eða 20% af áfallinni skuldbindingu sjóðsins. Staða sjóðsins batnaði milli ára hvað þetta varðar en í árslok 2008 var bakábyrgð ríkissjóðs metin 105 milljarðar kr. eða um 21,2% af áfallinni skuldbindingu. Taflan hér fyrir neðan sýnir sundurliðun á hlutdeild ábyrgðaraðila í áföllnum skuldbindingum sjóðsins í árslok 2009. Undanfarin 10 ár hefur ríkissjóður greitt inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn umfram lagaskyldu. Í árslok 2009 námu uppfærðar innborganir ríkissjóðs inn á bakábyrgð hans við sjóðinn 126,5 milljörðum kr. Bakábyrgð ríkissjóðs hefði verið 228 milljarðar í árslok 2009 ef ekki hefði komið til aukagreiðslna frá ríkissjóði.

Eignir B-deildar LSR upp í óuppgerðar skuldbindingar

Hluti launagreiðenda hefur gert upp áfallnar skuldbindingar sínar við B-deild LSR. Sjóðurinn verður að standa að fullu undir þessum hluta skuldbindinganna með eignum sínum án krafna á launagreiðendur. Innborgunum ríkissjóðs inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn er haldið til hliðar við útreikning á eignum sjóðsins upp í óuppgerðar skuldbindingar. Viðbótariðgjald þeirra launagreiðenda, sem ekki hafa gert upp skuldbindingar sínar, er á sama hátt dregið frá eignum. Af áfallinni skuldbindingu að fjárhæð 506,8 milljarðar kr. hafa 77,8 milljarðar verið endanlega gerðir upp við sjóðinn. Óuppgerð áfallin skuldbinding var í árslok 429 milljarðar kr. og eignir sjóðsins vegna óuppgerðra skuldbindinga voru neikvæðar um 17,4 milljarða kr.

Vegna erfiðleika á fjármálamörkuðum í kjölfar fjármálakreppunar hefur gengið fyrr á eignir sjóðsins til að mæta óuppgerðum skuldbindingum en áætlað var og voru þær þegar uppnar í árslok 2008. Þær eignir sem eftir standa eru til komnar vegna aukagreiðslna sem ríkissjóður hefur greitt til sjóðanna og vegna uppgjöra á skuldbindingum. Ljóst er að ef hvorugt hefði komið til hefði sjóðurinn tæmst á 4. ársfjórðungi 2008 og allar greiðslur á árinu 2009 hefðu þurft að koma beint úr ríkissjóði vegna bakábyrgðar. Í núverandi efnahagsárferði hefði það verið mjög

erfitt. Það var því heillavænlegt skref að ríkissjóður skyldi fyrir 11 árum hafa tekið þá ákvörðun að greiða aukalega til sjóðsins og dreifa þar með greiðslum sínum vegna bakábyrgðar til lengri tíma en ella.

Ljóst er að eignir til að mæta óuppgerðum skuldbindingum hefðu klárast á endanum, vegna lokunar B-deildar fyrir nýjum sjóðfélögum og þess hvernig réttindakerfi sjóðsins er byggt upp. Ástæðan er að réttindakerfi sjóðsins er að hluta til byggt upp sem gegnumstreymiskerfi og að hluta með sjóðssöfnun. Þau réttindi sem sjóðfélagar ávinna sér eru mun meiri en sjóðurinn getur staðið undir með 12% iðgjaldi. Eftir að sjóðnum var lokað fyrir nýjum sjóðfélögum hafa lífeyrisgreiðslur verið margfalt hærri en hefðbundnar iðgjaldagreiðslur inn í sjóðinn og hefur stærstur hluti af eignamyndun eftir það verið til kominn vegna aukagreiðslna ríkissjóðs og uppgjörs á skuldbindingum. Jafnframt hefur hækkun skuldbindinga að meðaltali verið meiri en sem nemur ávöxtun á eignum sjóðsins. Þar sem eignum vegna aukagreiðslna ríkissjóðs og uppgjörs skuldbindinga er haldið til hliðar við útgreiðslur úr sjóðnum hefur gengið jafnt og þétt á þær eignir sem eftir stóðu til að mæta óuppgerðum skuldbindingum. Listi yfir launagreiðendur sem gert hafa upp áfallna skuldbindingu gagnvart B-deild LSR er í skýringarlið nr. 23. Eignir sjóðsins upp í óuppgerðar skuldbindingar má sjá nánar í töflu hér að neðan.

Eignir B-deildar LSR upp í óuppgerðar skuldbindingar (í millj. kr.)	Fjárhæð 2009	Fjárhæð 2008		
Áfallin skuldbinding samtals	506.755	495.037		
Uppgerð áfallin skuldbinding	(77.793)	(74.548)		
Óuppgerð áfallin skuldbinding	428.962	420.489	100,0%	100,0%
Bókfærð eign skv. efnahagsreikningi	186.891	172.873		
Endurmat verðbréfa	3.851	6.809		
Samtals endurmetin eign	190.742	179.682		
Aukagreiðslur ríkissjóðs	126.502	111.918		
Aukagreiðslur annarra launagreiðenda	1.247	1.066		
Hld. aukagreiðslna í endurmati verðbréfa	2.632	4.450		
Samtals vegna aukagreiðslna	130.381	117.434		
Bókfærð eign ásamt endurmati	190.742	179.682		
Eign vegna uppgerðra skuldbindinga	(77.793)	(74.548)		
Eign vegna aukagreiðslna	(130.381)	(117.434)		
Eign vegna óuppgerðra skuldbindinga	(17.432)	(12.300)	-4,1%	-2,9%

Tryggingafræðileg úttekt á skuldbindingum A-deildar LSR

Áfallin skuldbinding A-deildar LSR í árslok 2009 var 145,6 milljarðar kr. og hækkaði um 24,8% milli ára. Hrein eign sjóðsins skv. efnahagsreikningi í árslok 2009 nam 134,1 milljarði kr. og hækkaði hún um 24,9% milli ára. Endurmat þeirra verðbréfa sem bera vexti umfram 3,5% nam 4,7 milljörðum kr. að teknu tilliti til núvirtis fjárfestingarkostnaðar í framtíðinni. Endurmetnar eignir sjóðsins í árslok 2009 eru því 138,8 milljarðar kr. Eignir sjóðsins í árslok 2009 voru samkvæmt þessu 6,8 milljörðum lægri en áfallin skuldbinding hans eða 4,7%, en staðan var neikvæð um 4,4% árið áður. Staða A-deildar versnaði umtalsvert á árinu 2008 en fram að því hafði sjóðurinn verið í jafnvægi. Það má rekja til áhrifa fjármálakreppunnar á eignauppbýggingu sjóðsins og áhrifa mikillar verðbólgu á skuldbindingar en réttindi sjóðfélaga eru verðtryggt með vísitölu neysluverðs.

Heildarstaða A-deildar LSR, þ.e. þegar reiknað er með að núverandi sjóðfélagar greiði áfram iðgjöld til ellilífeyrisaldurs og vinni sér inn réttindi í samræmi við það, er neikvæð um 51 milljarð kr. eða um 13,2% af heildarskuldbindingunni.

Á árinu 2009 versnaði staða sjóðsins lítillega en ef ekki hefðu komið til nýjar lífslíkur hefði tryggingafræðileg staða sjóðsins batnað milli ára. Áhrif nýrra lífslíkna á áfallnar skuldbindingar voru 1,3 milljarðar kr. eða 0,9% af skuldbindingunni í árslok. Samsvarandi áhrif á heildarskuldbindingu sjóðsins voru 2,8 milljarðar kr. eða 0,7% af skuldbindingunni í árslok.

Tryggingafræðileg staða A-deildar LSR (í millj. kr.)	Fjárhæð 2009	Fjárhæð 2008		
Hrein eign til greiðslu lífeyris	134.128	107.425		
Viðbót vegna endurmat	4.665	4.147		
Samtals eign	138.792	111.572		
Áfallin lífeyrisskuldbinding	145.604	116.674		
Áfallin staða	(6.812)	(5.102)	-4,7%	-4,4%
Hrein eign ásamt endurmati	138.792	111.572		
Framtíðariðgjöld	196.525	200.669		
Samtals framtíðareign	335.318	312.241		
Heildarskuldbinding	386.371	359.196		
Heildarstaða	(51.054)	(46.954)	-13,2%	-13,1%

Framlag launagreiðenda er nú 11,5%, en það er breytilegt samkvæmt lögum sjóðsins og er miðað við að sjóðurinn eigi að jafnaði nægar eignir til að standa undir lífeyrisskuldbindingum sínum. Iðgjaldaprósenta launagreiðenda er endurskoðuð árlega. Í lögum um lífeyrissjóði hefur verið miðað við að grípa skuli til viðeigandi ráðstafana ef munur á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er meiri en 10%. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði sem gildir vegna uppgjörs árána 2008 og 2009 má þessi munur vera allt að 15%. Heildarstaða A-deildar er neikvæð um sem nemur 13,2% og kemur því ekki sjálfkrafa til breytinga á iðgjaldaprósentu. Stjórn sjóðsins mun hins vegar taka til skoðunar hvaða áhrif neikvæð tryggingafræðileg staða hefur á framtíðarþróun sjóðsins.

Tryggingafræðileg úttekt á skuldbindingum LH

Samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt voru skuldbindingar LH 59,5 milljarðar kr. í árslok 2009, en voru 56,9 milljarðar árið áður sem er 4,5% hækkun milli ára. Aukning skuldbindingar vegna nýrra lífslíkna nam 177 milljónum kr. eða sem nemur 7% af hækkun ársins og 0,3% af áfallinni skuldbindingu í árslok.

Vísitala dagvinnulauna opinberra starfsmanna hækkaði um 1,6% á árinu 2009. Frá ársbyrjun 1997, þegar mæling vísitölnnar hófst, hefur árleg hækkun vísitölnnar numið 9,5% að meðaltali. Til samanburðar hefur nafnávöxtun sjóðsins verið 8,2% að meðaltali.

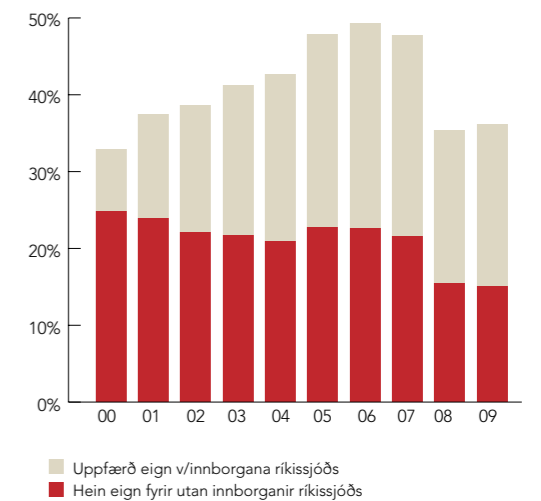
Hækkun á skuldbindingum sjóðsins má almennt rekja til launahækkana, kerfisbreytinga á launum, réttindaávinnslu sem og breytinga á lífs- og örorkulíkum.

Þegar dagvinnulaun hjúkrunarfræðinga breytast hefur það bein áhrif á skuldbindingar vegna virkra sjóðfélaga og lífeyrisþega á eftirmannsreglu. Skuldbindingar vegna lífeyrisþega á meðaltalsreglu og sjóðfélaga með geymd réttindi, þ.m.t. þeirra sem fluttu sig yfir í A-deild LSR, miðast hins vegar við meðaltalshækkun dagvinnulauna allra opinberra starfsmanna

Hér að neðan má sjá töflu sem sýnir hvernig áfallin skuldbinding í árslok 2009 skiptist eftir flokkun launagreiðenda og töflu yfir breytingar á áföllnum skuldbindingum á árinu 2009.

Skuldbindingar LH voru 21,6 milljarðar kr. í árslok 1999 og hafa tæplega þrefaldast á undanföllum 10 árum en eignir sjóðsins hafa rúmlega þrefaldast á sama tímabili. Hér til hliðar má sjá hvernig eignir LH hafa þróast sem hlutfall af áföllnum skuldbindingum frá árinu 2000. Jafnframt sýnir súluritið hlutfall innborgana ríkissjóðs á móti öðrum eignum sjóðsins en í árslok 2009 námu uppfærðar innborganir ríkissjóðs 58,4% af eignum. Hlutfall eigna LH var 36,1% á móti áfallinni skuldbindingu í árslok 2009 og hækkaði um 0,7 prósentustig frá árinu áður. Ávöxtun eigna sjóðsins var 11,5% á árinu 2009 á meðan skuldbindingarnar hækkuðu um 4,5%. Undanfarin misseri hefur jafnt og þétt dregið úr nettó innstreymi í sjóðinn vegna fækkunar greiðandi sjóðfélaga og aukinna lífeyrisgreiðslna sem endurspeglast í tryggingafræðilegri stöðu hans.

Núvirtar eignir LH sem hlutfall af áföllnum skuldbindingum

Áfallin skuldbinding í árslok 2009, LH	Fjárhæð í millj. kr.	Breyting áfallinnar skuldbindingar, LH	Fjárhæð í millj. kr.
A-hluti ríkissjóðs	52.702	Skuldbinding í árslok 2008	56.950
Stéttarfélag	90	Vextir 2%	1.139
Sveitarfélag	950	Nýjar skuldbindingar	510
Samrektor ríkis og sveitarfélaga	8	Aukin skuldbinding vegna nýrra lífslíkna	177
Ýmsir aðrir aðilar	5.691	Launahækkunar og annað	2.309
Uppgerðar skuldbindingar	57	Lífeyrisgreiðslur á árinu	(1.587)
Samtals	59.498	Skuldbinding í árslok 2009	59.498

Hlutdeild ábyrgðaraðila í áföllnum skuldbindingum LH í árslok 2009	Fjárhæð í millj. kr.	Hlutdeild	Uppsöfnuð hlutdeild
Hrein eign til greiðslu lífeyris	21.368	35,9%	35,9%
Endurmat á verðbréfaeign	123	0,2%	36,1%
Krafa á ríkissjóð og aðra launagreiðendur v/ lífeyrishækkana (20. gr. laga nr. 2/1997)	29.721	50,0%	86,1%
Krafa á ríkissjóð og aðra launagreiðendur v/ bakábyrgðar (18. gr. laga nr. 2/1997)	8.286	13,9%	100,0%
Áfallin skuldbinding skv. tryggingafræðilegri úttekt	59.498	100,0%	

Skuldbindingar launagreiðenda við LH vegna lífeyrishækkana fyrrverandi starfsmanna

Samkvæmt lögum um LH er ekki gert ráð fyrir því að iðgjöld og ávöxtun þeirra standi undir lífeyrisgreiðslum og skulu launagreiðendur endurgreiða sjóðnum þann hluta lífeyris sem er hækkun á áður úrskurðuðum lífeyri. Hafi lífeyrisþegi unnið hjá fleiri en einum launagreiðanda skiptist greiðslan hlutfallslega miðað við áunnin réttindi hjá hverjum launagreiðanda fyrir sig. Launagreiðendur eru krafðir mánaðarlega um þessar greiðslur. Sá hluti skuldbindinga LH sem launagreiðendur eiga að standa undir samkvæmt þessu ákvæði var metinn 29,7 milljarðar kr. í árslok 2009 eða um 50% af skuldbindingum sjóðsins. Skuldbindingar launagreiðenda voru metnar 28,5 milljarðar kr. í árslok 2008 og hækkðu því um 4,4% milli ára. Flestir launagreiðendur hafa fært framangreinda kröfu sjóðsins til skuldar í ársreikningum sínum, þar á meðal ríkissjóður. Í ársreikningi LH er getið um kröfur sjóðsins á launagreiðendur vegna væntanlegra lífeyrishækkana sem eignir utan efnahagsreiknings.

Eignir LH upp í úppgerðar skuldbindingar

Til að finna út eignir sjóðsins upp í úppgerðar skuldbindingar þarf að draga frá eignir sem endurspeglar verðmæti þeirra réttinda sem hafa verið gerð upp gagnvart sjóðnum, alls að fjárhæð 57 milljónir kr. Innborgunum ríkissjóðs og annarra launagreiðenda inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn

er að sama skapi haldið til hliðar við útreikninginn en alls er uppreiknað verðmæti þessara innborgana 13,2 milljarðar kr. með hlutdeild í endurmati. Eign sjóðsins til að mæta úppgerðum skuldbindingum er því 8,2 milljarðar kr. skv. þessum útreikningi eða um 13,9% af skuldbindingunni. Vegna erfiðleika á fjármálamörkuðum í kjölfar fjármálakreppunnar og hækkunar skuldbindinga hefur þróunin verið mjög óhagstæð á síðustu tveimur árum en hlutfallið var 20,4% í árslok 2007.

Til að mæta útgreiðslum úr sjóðnum er fyrst gengið á aðrar eignir en þær sem eru til komnar vegna innborgana inn á skuldbindingar eða uppgreiðslna á skuldbindingum. Það er því ljóst að eignir sjóðsins til að mæta úppgerðum skuldbindingum munu klárast á endanum. Ástæðan er m.a. sú að lífeyrisgreiðslur hafa verið margfalt hærri en hefðbundnar iðgjaldagreiðslur inn í sjóðinn og hefur stærstur hluti af eignamyndun hvers árs verið til kominn vegna ávöxtunar og aukagreiðslna ríkissjóðs. Jafnframt hefur hækkun skuldbindinga að meðaltali verið meiri en sem nemur ávöxtun á eignum sjóðsins. Þá eru réttindi sem sjóðfélagar ávinna sér mun meiri en sjóðurinn getur staðið undir með 12% iðgjaldi.

Eignir sjóðsins upp í úppgerðar skuldbindingar má sjá nánar í töflu hér að neðan.

Eignir LH upp í úppgerðar skuldbindingar (í millj. kr.)	Fjárhæð 2009	Fjárhæð 2008		
Áfallin skuldbinding samtals	59.498	56.950		
Uppgerð áfallin skuldbinding	(57)	(50)		
Úppgerð áfallin skuldbinding	59.442	56.900	100,0%	100,0%
Bókfærð eign skv. efnahagsreikningi	21.368	19.626		
Endurmat verðbréfa	123	562		
Samtals endurmetin eign	21.491	20.188		
Aukagreiðslur ríkissjóðs	12.489	11.096		
Aukagreiðslur annarra launagreiðenda	632	545		
Hld. aukagreiðslna í endurmati verðbréfa	75	334		
Samtals vegna aukagreiðslna	13.196	11.976		
Bókfærð eign ásamt endurmati	21.491	20.188		
Eign vegna uppgerðra skuldbindinga	(57)	(50)		
Eign vegna aukagreiðslna	(13.196)	(11.976)		
Eign vegna úppgerðra skuldbindinga	8.239	8.163	13,9%	14,3%

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar

Á árinu 1999 ákvað fjármálaráðherra að ríkissjóður skyldi hefja greiðslur til B-deildar LSR og LH umfram lagaskyldu. Aukagreiðslurnar eru háðar stöðu ríkissjóðs hverju sinni en þær voru felldar út af fjárlögum fyrir árið 2009 vegna efnahagsástandsins. Ekki liggur fyrir hvenær ríkissjóður mun aftur hefja aukagreiðslur til sjóðanna.

Innborganir ríkissjóðs hafa styrkt fjárhagsstöðu sjóðanna verulega og gera þeim kleift að mæta skuldbindingum vegna sjóðfélaga sinna með eignum sínum til lengri tíma en annars hefði orðið. Markmið ríkissjóðs með þessu er að dreifa greiðslum á skuldbindingum sínum við sjóðina til lengri tíma.

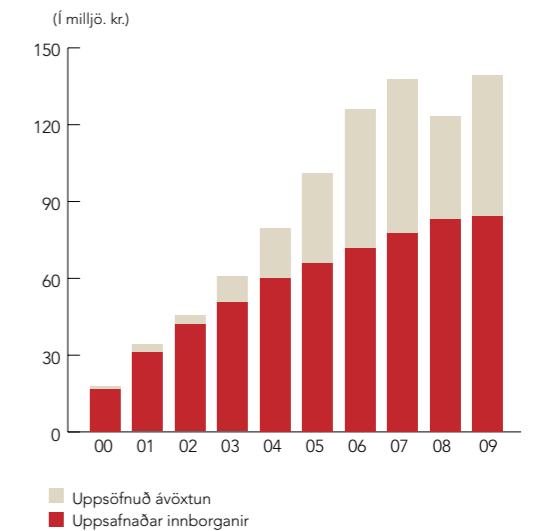
Þær fjárhæðir sem ríkissjóður hefur greitt eru uppfærðar árlega í samræmi við vísitölu neysluverðs og hreina raunávöxtun sjóðanna. Innborganir ríkissjóðs mynda inneign hjá sjóðunum og kemur hún til frádráttar skuldbindingum ríkissjóðs. Inneignin hefur hins vegar engin áhrif á mat á skuldbindingum annarra launagreiðenda komi til uppgjörs á þeim. Innborganir ríkissjóðs geta verið ýmist í formi beinna aukagreiðslna, viðbótariðgjalds frá stofnunum í A-hluta ríkissjóðs eða iðgjaldaviðbótar frá sveitarfélögum vegna grunnskólakennara sem sjóðurinn hefði annars skilað til ríkissjóðs.

Í töflu hér að neðan má sjá innborganir ríkissjóðs á árunum 2009 og 2008 inn á skuldbindingar sínar við sjóðina ásamt uppfærslu fjárhæðarinnar í árslok.

Á árinu 2009 námu innborganir ríkissjóðs 1,3 milljörðum kr. en þær voru 5,4 milljarðar árið áður. Frá árinu 1999 hefur ríkissjóður samtals greitt 84,1 milljarð kr. inn á skuldbindingar sínar við sjóðina. Í árslok 2009 nam þessi fjárhæð, uppfærð með verðbótum og hreinni raunávöxtun sjóðanna, samtals 139 milljörðum kr. Þar af námu uppsafnaðir vextir og verðbætur 54,9 milljörðum kr.

Tryggingafræðingur sjóðanna gerir árlega úttekt á fjárhagsstöðu og framtíðarsjóðstreymi þeirra. Við ákvörðun um aukagreiðslur ríkissjóðs til sjóðanna hafa niðurstöður þessara athugana verið hafðar til hliðsjónar og hefur framtíðarsjóðstreymið verið endurmetið í kjölfar aukinna greiðslna frá ríkissjóði. Miðað við úttekt á stöðu sjóðanna í árslok 2009 var niðurstaðan sú að tekist hefði að fresta því að úppgerður hluti B-deildar LSR kæmist í þrot til ársins 2022 og LH til ársins 2028. Séu þær eignir, sem B-deild LSR á til að mæta uppgerðum skuldbindingum, notaðar eftir að úppgerði hluti sjóðsins tæmist duga þær til að mæta útgreiðslum fram á árið 2025 en þá mun sjóðurinn tæmast endanlega. Í þessum tölum er ekki gert ráð fyrir frekara aukaframlagi frá ríkissjóði en gert er ráð fyrir að viðbótariðgjöld verði greidd áfram samhliða lögbundnum iðgjöldum um ókomna tíð. Erfiðleikar á fjármálamörkuðum á síðustu 2 árum gera það að verkum að sá tímupunktur þegar sjóðirnir munu tæmast hefur færst nær. Því er enn mikilvægara en áður að ríkissjóður haldi áfram að leggja fjármuni til hliðar og forðist þannig að sjóðirnir tæmist með þeim afleiðingum að greiðslur úr þeim falli af fullum þunga á ríkissjóð.

Innborganir ríkissjóðs Uppsafnaðar innborganir og ávöxtun

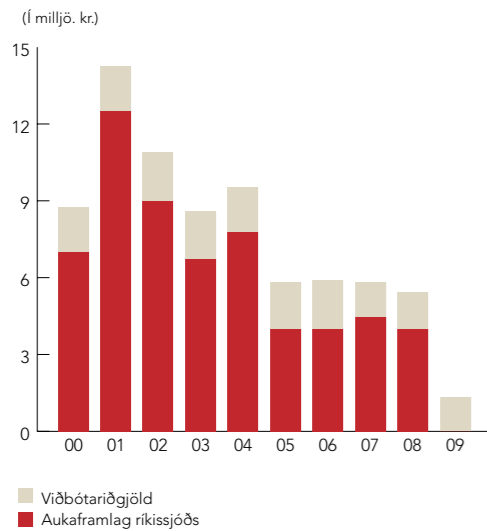

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar (í millj. kr.)

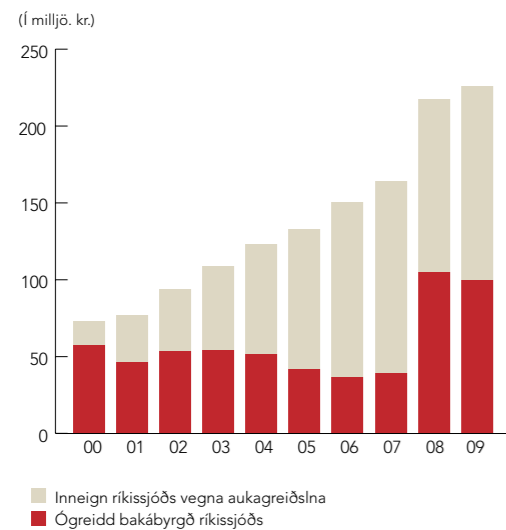
	B-deild LSR		Lsj. hjúkrunarfræðinga		LSR og LH samtals	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Inneign í ársbyrjun	111.917,8	124.600,6	11.096,4	12.647,0	123.014,3	137.247,6
Aukaframlög ríkissjóðs	0,0	3.800,0	0,0	200,0	0,0	4.000,0
Viðbótariðgjöld (A-hluti ríkissjóðs)	800,2	917,2	122,8	133,0	923,0	1.050,2
Viðbót v/grunnskólakennara	401,1	390,0	0,0	0,0	401,1	390,0
Uppfærsla v/vaxta og verðbóta	13.382,8	-17.790,0	1.270,0	-1.883,6	14.652,8	-19.673,6
Samtals inneign í árslok	126.502,0	111.917,8	12.489,2	11.096,4	138.991,1	123.014,3

Ef ekki hefðu komið til neinar aukagreiðslur frá ríkissjóði hefði úppgerður hluti B-deildar LSR verið neikvæður um 17,4 milljarða kr. í árslok 2009 og ljóst að öll sú fjárhæð hefði annaðhvort þurft að koma úr ríkissjóði eða það hefði þurft að ganga á eignir sjóðsins sem eiga að standa undir uppgerðum réttindum. Að sama skapi hefði LH tæmst á árinu 2018 ef ekki hefðu komið til neinar aukagreiðslur frá ríkissjóði. Með tilliti til núverandi efnahagsárferðis sýnir það sig hversu heillavænlegt skref það var að ríkissjóður skyldi á

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar hjá LSR og LH

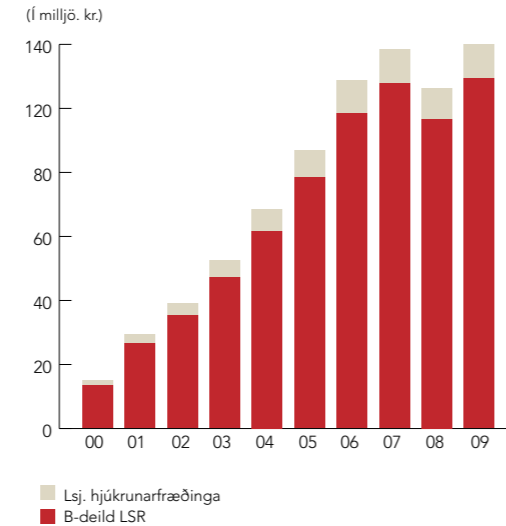
B-deild LSR – bakábyrgð ríkissjóðs

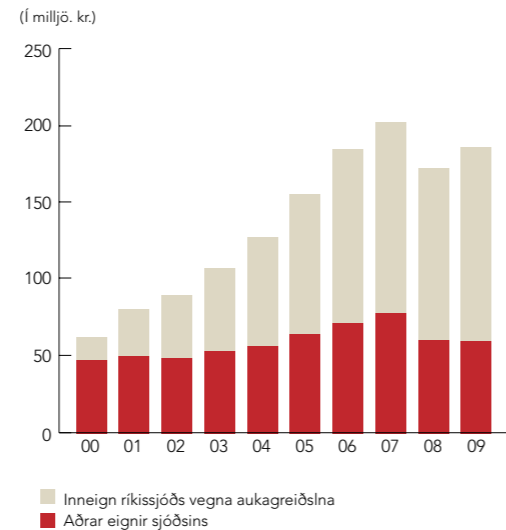
sínum tíma hafa tekið þá ákvörðun að greiða aukalega til sjóðsins og dreifa þar með greiðslum sínum vegna bakábyrgðar til lengri tíma en ella.

Í árslok 2009 nam hrein eign B-deildar LSR til greiðslu lífeyris 186,9 milljörðum kr. Þar af var inneign ríkissjóðs vegna aukagreiðslna 126,5 milljarðar eða 67,7%. Hrein eign LH í árslok 2009 nam hins vegar 21,4 milljörðum kr. Þar af var inneign ríkissjóðs vegna aukagreiðslna 12,5 milljarðar eða 58,4%.

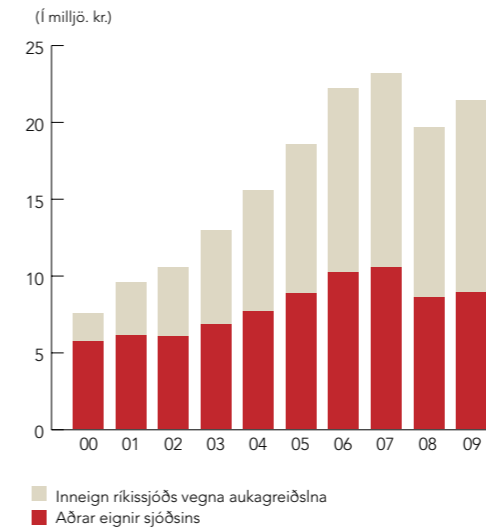
Innborganir ríkissjóðs – inneign í árslok

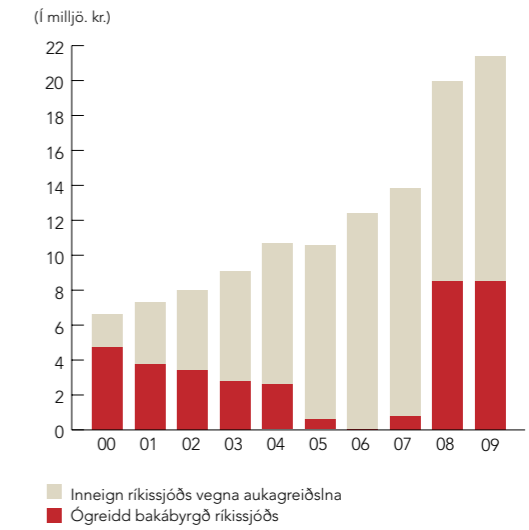
B-deild LSR – hrein eign til greiðslu lífeyris

LH – hrein eign til greiðslu lífeyris

LH – bakábyrgð ríkissjóðs

Samkvæmt tryggingafræðilegri úttekt á stöðu sjóðanna miðað við árslok 2009 var ógreidd bakábyrgð ríkissjóðs metin 101,5 milljarðar kr. hjá B-deild LSR en 8,3 milljarðar hjá LH. Ef ekki hefði komið til aukagreiðslna frá ríkissjóði hefði bakábyrgð hans í árslok 2009 verið 228 milljarðar vegna B-deildar LSR og 20,8 milljarðar vegna LH. Framangreind bakábyrgð er vegna áfallinna lífeyrisskuldbindinga og tekur því ekki tillit til bakábyrgðar sem á eftir að myndast vegna iðgjaldagreiðslna til sjóðanna í framtíðinni.

Hvað viðkemur nánari umfjöllun um bakábyrgð ríkissjóðs og skuldbindingar sjóðanna vísast til umfjöllunar um tryggingafræðilega úttekt framar í skýrslunni og í skýringum með ársreikningum sjóðanna.

Viðbótariðgjöld annarra launagreiðenda

Fjármálaráðuneytið hefur ákveðið að ríkisstofnunum í B- og C-hluta ríkissjóðs og sjálfseignarstofnunum, sem njóta fjárframlaga frá ríkissjóði, sé skylt að greiða viðbótariðgjald umfram 12% lögbundið iðgjald af dagvinnulaunum til B-deildar LSR og LH. Markmiðið með greiðslu viðbótariðgjalds er að greiðslurnar gangi upp í samtímaskuldbindingu einstakra stofnana gagnvart sjóðunum. Flestar stofnanir, sem gert hafa upp skuldbindingar sínar gagnvart B-deild LSR, greiða viðbótariðgjald sem kemur þá til frádráttar við uppgjör á árlegri skuldbindingu. Viðbótariðgjöld launagreiðenda utan A-hluta ríkissjóðs voru sem segir í töflunni hér að neðan.

Viðbótariðgjöld annarra launagreiðenda (í millj. kr.)

	B-deild LSR		Lsj. hjúkrunarfræðinga		Samtals	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Óráðstafað viðbótariðgjald frá fyrra ári	1.066,1	1.174,1	545,1	603,9	1.611,2	1.778,0
Viðbótariðgjöld ársins	201,8	196,8	24,8	30,4	226,6	227,2
Ráðstafað v/uppgjörs skuldbindinga	(146,3)	(139,7)	(0,4)	(0,2)	(146,7)	(139,9)
Uppfærsla v/vaxta og verðbóta	125,3	(165,1)	62,0	(89,0)	187,3	(254,1)
Inneign launagreiðenda í árslok	1.246,8	1.066,1	631,5	545,1	1.878,3	1.611,2

Starfsemi LSR og LH

Lífeyrissjóðir Bankastræti 7 eru sameiginlegt rekstrarfélag LSR og LH. Stöðugildi hjá sjóðunum voru 40,4

á árinu 2009 sem er fjölgun um 0,6 stöðugildi frá árinu áður.

Fremri röð frá vinstri:

Anna G. Jóhannsdóttir
Þorbjörg Guðnadóttir
Þóra Bryndís Árnadóttir
Anna Sigríður Arnadóttir
Íris Guðmundsdóttir
Ingibjörg Thorarensen
Ásta Sigrún Karlsdóttir
S. Valdis Jóhannesdóttir
Guðný Jónsdóttir
Vala Rebekka Þorsteinsdóttir
Esther Sigurðardóttir

Ingunn Ragna Arnarsdóttir

Erna Guðmundsdóttir
Hrönn Árnadóttir
Ólöf Sigurjónsdóttir
Þorbjörg Sigurðardóttir
Anna Sk. Gunnarsdóttir
Aftari röð frá vinstri:
Þórunn Berndsen
Hulda Jakobsdóttir
Arnfríður Einarsdóttir
Hólmfríður Pálsdóttir
Rakel Lind Hauksdóttir

Halla Kristjánsdóttir

Stefán Árni Auðólfsson
Þorkell Sigurgeirsson
Páll Ólafsson
Baldur Þór Vilhjálmsson
Lára Kristín Traustadóttir
Regína Vilhjálmisdóttir
Harpa Dögg Kristinsdóttir
Ágústa Hrönn Gísladóttir
Haukur Hafsteinsson

Á myndina vantar:

Önnu Hugrónu Jónasdóttur

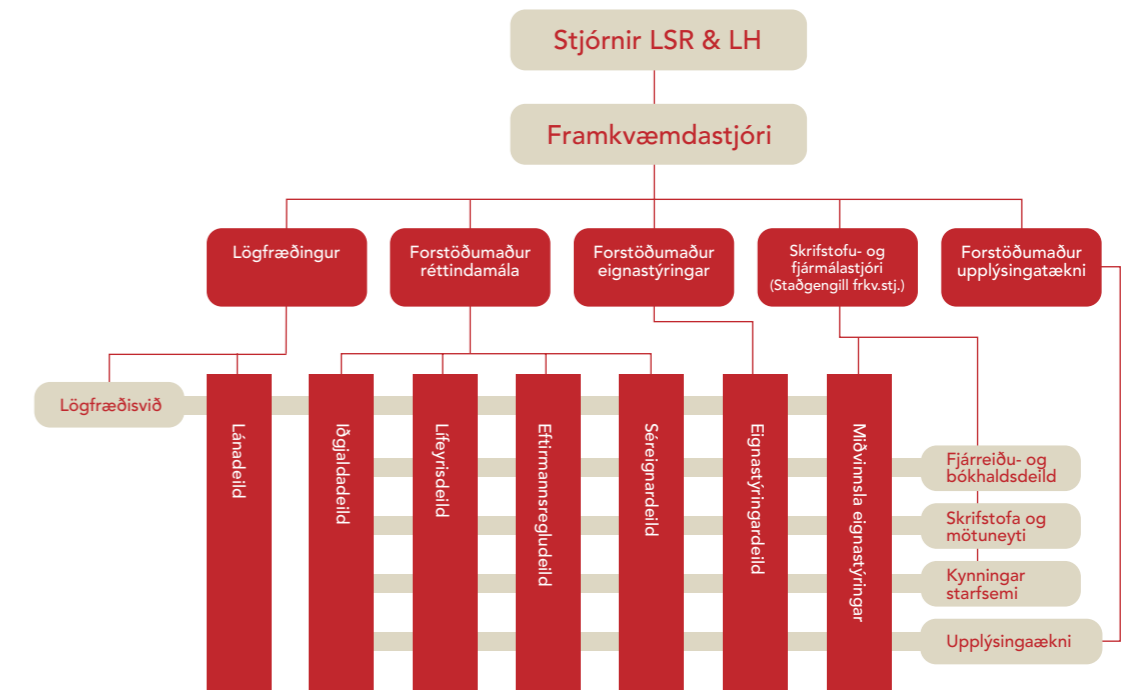
Önnu Lilju Gunnlaugsdóttur

Birgi Stefánsson
Björn Hjaltested Gunnarsson
Helga Þór Jónsson
Jóhönnu Ásgerði Einarsdóttur
Kristínu Nielsen
Leif Magnússon
Regínu Bettý Hansdóttur
Þórunni Magnúsdóttur

Starfsemi Lífeyrissjóða Bankastræti 7 má skipta í níu meginþætti; iðgjaldadeild, lífeyrisdeild ásamt framkvæmd eftirmannsreglu, séreignar- og kynningarmál, lánadeild, eignastýringu, miðvinnslu eignastýringar, fjárreiðudeild,

upplýsingatækni og yfirstjórn. Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins starfar í þremur deildum, A-deild, B-deild og séreignardeild. Deildirnar lúta sömu stjórn en eru fjárhagslega sjálfstæðar.

Samstæðuyfirlit LSR og LH

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2009

	Samtals LSR og LH		A-deild LSR		B-deild LSR		Séreign LSR		LH	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Iðgjöld										
Iðgjöld sjóðfélaga	5.273.105	5.144.560	3.806.855	3.639.911	836.172	872.315	545.738	551.194	84.340	81.140
Iðgjöld launagreiðenda	13.528.424	13.089.604	10.927.312	10.458.066	2.059.227	2.086.964	340.083	340.140	201.802	204.434
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	53.551	(31.200)	5.823	11.046	1.357	1.252	46.370	(43.498)	0	0
Lífeyrishækkunir	8.329.333	7.622.978	0	0	7.642.006	7.011.728	0	0	687.327	611.251
Uppgreiddar lífeyrisskuldbindingar	1.368.358	531.083	0	0	1.366.221	529.010	0	0	2.137	2.074
Innb. launagreiðenda inn á skuldbindingar	1.403.907	5.527.544	0	0	1.256.753	5.164.242	0	0	147.153	363.303
Iðgjöld alls	29.956.677	31.884.570	14.739.990	14.109.023	13.161.737	15.665.510	932.191	847.835	1.122.759	1.262.201
Lífeyrir										
Lífeyrir	22.949.774	19.670.229	982.102	718.479	19.327.836	17.382.999	1.053.276	203.088	1.586.560	1.365.662
Kostnaður vegna örorkumats	954	3.190	474	1.180	395	1.890	0	0	86	120
Lífeyrir alls	22.950.728	19.673.419	982.575	719.659	19.328.231	17.384.890	1.053.276	203.088	1.586.646	1.365.782
Fjárfestingartekjur										
Tekjur af eignarhlutum	6.322.188	(39.464.510)	1.768.638	(12.298.975)	4.011.268	(23.823.396)	35.820	(719.420)	506.462	(2.622.718)
Vaxtatekjur og gengismunur	50.180.869	35.974.499	17.877.511	12.163.668	28.084.575	21.346.917	992.891	304.106	3.225.892	2.159.807
Breytingar á niðurfærslu	(18.537.391)	(23.438.170)	(6.280.784)	(7.248.724)	(10.865.689)	(14.639.314)	0	(106.136)	(1.390.918)	(1.443.996)
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	(1.027.089)	(18.227.475)	(250.677)	(5.679.348)	(681.999)	(10.958.600)	(6.994)	(138.127)	(87.419)	(1.451.401)
Fjárfestingartekjur alls	36.938.577	(45.155.657)	13.114.688	(13.063.380)	20.548.156	(28.074.393)	1.021.716	(659.577)	2.254.017	(3.358.307)
Fjárfestingargjöld										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	280.135	221.390	96.846	76.360	158.416	125.839	2.507	2.134	22.366	17.057
Önnur fjárfestingargjöld	13.204	15.657	4.744	5.310	7.744	9.507	32	8	684	832
Fjárfestingargjöld alls	293.339	237.046	101.590	81.669	166.160	135.346	2.540	2.142	23.050	17.889
Rekstrarkostnaður										
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	287.629	299.962	64.864	62.591	193.993	207.069	4.599	4.864	24.173	25.438
Annar rekstrarkostnaður	7.079	9.886	3.186	4.449	3.186	4.449	0	0	708	989
Rekstrarkostnaður alls	294.709	309.847	68.050	67.040	197.179	211.517	4.599	4.864	24.881	26.426
Hækkun á hreinni eign á árinu	43.356.477	(33.491.399)	26.702.462	177.275	14.018.323	(30.140.636)	893.493	(21.836)	1.742.199	(3.506.203)
Hrein eign frá fyrra ári	306.482.380	339.973.779	107.425.122	107.247.847	172.872.716	203.013.352	6.558.463	6.580.299	19.626.079	23.132.282
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris	349.838.857	306.482.380	134.127.584	107.425.122	186.891.039	172.872.716	7.451.956	6.558.463	21.368.278	19.626.079

Efnahagsreikningur 31.12.2009

Eignir	Samtals LSR og LH		A-deild LSR		B-deild LSR		Séreign LSR		LH	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Fjárfestingar										
Húseign og lóð	137.537	140.050	61.892	63.023	61.892	63.023	0	0	13.754	14.005
Verðbréf með breytilegum tekjum	144.487.051	118.248.405	47.240.927	38.041.097	82.927.844	67.785.965	4.055.669	3.866.622	10.262.611	8.554.722
Verðbréf með föstum tekjum	140.257.419	134.304.082	56.143.407	45.376.783	74.790.838	79.280.680	517.946	187.562	8.805.228	9.459.057
Veðlán	60.007.312	56.550.567	22.722.732	21.009.032	34.516.254	32.858.514	0	0	2.768.326	2.683.021
Aðrar fjárfestingar	2.648.916	1.224.267	8.722	0	8.016	0	2.632.177	1.224.267	0	0
Fjárfestingar alls	347.538.235	310.467.371	126.177.680	104.489.934	192.304.843	179.988.181	7.205.792	5.278.450	21.849.920	20.710.805
Kröfur										
Kröfur á launagreiðendum	3.410.207	1.979.378	1.234.427	1.245.235	2.043.291	587.651	0	0	132.488	146.492
Ýmsar kröfur	217.358	236.372	128.818	55.097	45.930	165.095	37.545	6.102	5.064	10.079
Kröfur alls	3.627.564	2.215.750	1.363.245	1.300.332	2.089.222	752.746	37.545	6.102	137.552	156.571
Aðrar eignir										
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	8.858	11.067	3.986	4.980	3.986	4.980	0	0	886	1.107
Sjóður og bankareikningar	18.739.959	12.773.592	12.586.109	7.353.522	4.743.042	3.725.464	433.320	1.429.599	977.488	265.007
Aðrar eignir alls	18.748.817	12.784.659	12.590.096	7.358.502	4.747.028	3.730.444	433.320	1.429.599	978.373	266.114
Eignir samtals	369.914.616	325.467.780	140.131.020	113.148.768	199.141.093	184.471.371	7.676.657	6.714.151	22.965.845	21.133.490
Skuldir										
Skuldbindingar										
Áfallin lífeyrisskuldbinding	96.143	89.529	21.748	19.859	66.509	62.312	0	0	7.886	7.359
Skuldbindingar alls	96.143	89.529	21.748	19.859	66.509	62.312	0	0	7.886	7.359
Viðskiptaskuldir										
Aðrar skuldir	725.051	668.396	51.663	24.439	542.946	577.744	79.581	17.561	50.861	48.652
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	19.254.564	18.227.475	5.930.024	5.679.348	11.640.599	10.958.600	145.121	138.127	1.538.820	1.451.401
Viðskiptaskuldir alls	19.979.616	18.895.872	5.981.687	5.703.787	12.183.545	11.536.344	224.701	155.688	1.589.682	1.500.053
Skuldir samtals	20.075.759	18.985.401	6.003.436	5.723.646	12.250.054	11.598.655	224.701	155.688	1.597.567	1.507.411
Hrein eign til greiðslu lífeyris	349.838.857	306.482.380	134.127.584	107.425.122	186.891.039	172.872.716	7.451.956	6.558.463	21.368.278	19.626.079
Eignir utan efnahagsreiknings										
Krafa á launagreiðendum skv. 33. gr. laga nr. 1/1997 og 20. gr. laga nr. 2/1997	244.201.959	235.700.459			214.481.139	210.390.804			29.720.820	25.309.655

Sjóðstreymi fyrir árið 2009

	Samtals LSR og LH		A-deild LSR		B-deild LSR		Séreign LSR		LH	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Inngreiðslur										
Iðgjöld	30.003.860	31.300.731	14.779.985	13.733.760	13.158.091	15.668.535	929.023	757.552	1.136.761	1.140.884
Fjárfestingartekjur	5.760.978	6.532.174	1.920.204	2.371.660	2.839.843	3.702.449	641.196	122.356	359.736	335.709
Afborganir verðbréfa	15.391.992	18.074.037	5.139.075	5.548.028	9.173.733	11.261.012	0	0	1.079.184	1.264.997
Seld verðbréf með breytilegum tekjum	17.012.584	17.783.922	4.900.743	9.143.011	8.766.361	6.527.358	2.078.516	1.237.591	1.266.964	875.963
Seld verðbréf með föstum tekjum	30.348.951	15.000.385	18.662.662	6.881.088	9.820.360	6.635.811	670.123	591.191	1.195.806	892.295
Inngreiðslur	98.518.365	88.979.177	45.402.669	37.677.547	43.758.387	43.795.165	4.318.857	2.996.618	5.038.451	4.509.847
Útgreiðslur										
Lífeyrir	24.330.975	19.440.152	963.134	709.908	20.787.532	17.224.086	995.511	159.429	1.584.797	1.346.730
Fjárfestingargjöld	284.106	230.543	93.674	78.040	164.694	133.247	3.363	2.120	22.375	17.137
Rekstrarkostnaður án afskrifta	287.897	301.102	62.773	64.070	195.437	208.234	5.538	3.500	24.150	25.298
Aðrar útgreiðslur	0	10.276.696	0	3.449.618	0	6.027.407	0	0	0	799.671
Útgreiðslur	24.902.978	30.466.158	1.119.581	4.301.636	21.147.663	23.592.974	1.004.413	382.713	1.631.321	2.188.835
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum og annarri fjárfestingu	73.615.387	58.513.019	44.283.088	33.375.912	22.610.725	20.202.191	3.314.444	2.613.905	3.407.130	2.321.011
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting										
Kaup á verðbréf með breytilegum tekjum	13.543.422	24.268.690	4.740.235	12.075.146	6.259.466	8.868.210	1.761.221	2.336.582	782.499	988.752
Kaup á verðbréfum með föstum tekjum	49.929.053	25.961.673	33.127.290	12.150.010	13.852.561	12.938.237	1.141.591	56.226	1.807.612	817.200
Ný veðlán og útlán	4.157.449	8.612.037	1.173.193	4.359.545	1.472.042	3.867.436	1.407.911	95.039	104.303	290.017
Varanlegir rekstrarfjármunir	19.095	3.829	9.782	1.723	9.077	1.723	0	0	236	383
Ráðstöfun alls	67.649.019	57.669.017	39.050.501	28.586.424	21.593.146	25.675.606	4.310.723	1.310.635	2.694.650	2.096.353
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	5.966.367	844.002	5.232.588	4.789.488	1.017.578	(5.473.414)	(996.279)	1.303.270	712.480	224.658
Handbært fé í ársbyrjun	12.773.592	11.929.590	7.353.522	2.564.034	3.725.464	9.198.878	1.429.599	126.329	265.007	40.349
Handbært fé í árslok	18.739.959	12.773.592	12.586.109	7.353.522	4.743.042	3.725.464	433.320	1.429.599	977.488	265.007

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Ársreikningur 2009

Skýrsla stjórnar

Eignir og ávöxtun

Að baki er fyrsta heila starfsár lífeyrissjóðsins frá falli Glitnis, Kaupþings og Landsbankans. Við uppgjör sjóðsins fyrir ári ríkti mikil óvissa um framhaldið og um afdrif margra innlendra fyrirtækja sem sjóðurinn átti eignarhlut í eða hafði keypt skuldabréf af. Á árinu 2009 bárust áfram fréttir af efriðri stöðu fyrirtækja og enn er óvissa um afdrif sumra þeirra. Þá hafa málin þróast þannig að mörg þeirra fyrirtækja sem óvissa ríkti um í árslok 2008 eru nú í greiðslustöðvun eða í nauðasamningsumleitunum og sum hafa verið tekin til gjaldprotaskipta. Þessi þróun hafði neikvæð áhrif á ávöxtun sjóðsins á árinu 2009 vegna aukinna afskrifta þó ávöxtun eigna hafi gengið vel að öðru leyti.

Samanlagðar eignir allra deilda LSR námu 328,5 milljörðum kr. í árslok 2009 en voru 286,9 milljarðar kr. árið áður. Eignir hækkuðu um 41,6 milljarða kr. á árinu sem er mikill viðsnúningur frá árinu 2008 þegar eignir lækkuðu um 30 milljarða kr. Eignir sjóðsins eru því orðnar hærrí en þær voru hæstar fyrir fall bankanna þriggja.

Í árslok 2008 hafði LSR lagt 22 milljarða kr. í afskriftasjóð til að mæta hugsanlegu tapi vegna skuldabréfa sem sjóðurinn hafði keypt á markaði. Þessi fjárhæð samsvaraði 7,3% af meðaleignum á árinu. Á árinu 2009 þróaðist staða margra fyrirtækja til hins verra og umfram það sem sjóðurinn hafði gert ráð fyrir eða hafði upplýsingar um á sínum tíma. Til að mæta endanlegum afskriftum og til varúðar vegna mögulegra afskrifta lagði sjóðurinn til viðbótar 17,1 milljarð kr. í afskriftasjóð á árinu 2009. Þetta er fjárhæð sem nemur 5,5% af meðaleignum ársins.

Fjármálakreppan hefur kallað á endurskipulagningu margra fyrirtækja og kröfuhafar hafa í reynd yfirtekið mörg þeirra. Í aðkomu að slíkum málum hefur LSR lagt megináherslu á endurheimtur krafna, en einnig hefur sjóðurinn lagt þunga áherslu á upplýsingagjöf til kröfuhafa og að fyrirtæki og kröfuhafar fylgi þeim lagareglum og sjónarmiðum um góða stjórnunarhátti sem gilda við aðstæður sem þessar. Þannig hefur LSR m.a. lagt áherslu á að í hverju fyrirtæki verði gildi gerninga síðustu mánaða eða missera metið og kannað hvort um riftanlega gerninga er að ræða eða refsiverða háttsemi.

Gjaldeyrisvarnasamningar

Uppgjör afleiðusamninga eða gjaldeyrisvarnasamninga milli lífeyrissjóðsins og skilanevnda gömlu bankanna hefur enn ekki átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. Þetta atriði er stærsti óvissuþátturinn í uppgjöri sjóðsins.

Frá árinu 2001 og fram að bankahruninu hafði LSR gert framvirka gjaldeyrisamninga sem miðuðu að því að draga úr sveiflum í ávöxtun af erlendum verðbréfum og til að verja sjóðinn fyrir falli á erlendra verðbréfaeign þegar gengi íslensku krónunnar breytist. Skuldbindingar lífeyrissjóðsins eru í íslenskum krónum en erlend verðbréfu eru í öðrum gjaldmiðlum.

LSR og aðrir lífeyrissjóðir hafa haldið því fram að forsendur hafi brostið fyrir tilvist samninganna í aðdraganda að falli bankanna og við fall þeirra haustið 2008. Óvissa ríkir um hvernig og hvort gera eigi upp tapstöðu á þessum samningum. Til að draga úr óvissu hefur sjóðurinn boðist til að gera upp samningana miðað við tilteknar forsendur. Miðað við þær forsendur og vegna varúðarsjónarmiða var í ársreikningi sjóðanna í árslok 2008 færð fjárhæð sem nam alls 16,8 milljörðum kr. Á móti þeirri fjárhæð áttu sjóðirnir skuldajafnanleg bréf á bankana að fjárhæð 7,4 milljarðar kr. sem kemur til frádráttar. Í ársreikningi fyrir árið 2009 er nettó skuld LSR við bankana vaxtareiknuð og sú fjárhæð færð til viðbótar varúðarfærslu vegna gjaldeyrisvarnasamninga.

Skilanevndir bankanna hafa hins vegar talið að greiða eigi tapstöðu samninga miðað við hærra gengi. Miðað við ýtrustu kröfur bankanna væri tapstaðan allt að 32,3 milljörðum kr. auk hugsanlegrar vaxtakröfu sem þeir kunna að gera. Lífeyrissjóðurinn myndi svo eftir sem áður eiga kröfur á bankana að fjárhæð 7,4 milljarða kr. til skuldajöfnunar auk vaxta.

Ávöxtun og verðbréfaeign

Nafnávöxtun LSR á árinu 2009 var 11,9%. Hrein raunávöxtun sjóðsins, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum, var 2,9% á árinu 2009 samanborið við -25,3% ávöxtun árið áður. Sveiflur í ávöxtun sjóðsins hafa verið miklar undanfarin 5 ár en meðaltal hreinnar raunávöxtunar á þeim tíma er -0,7%, en 1,5% sé horft til síðustu 10 ára. Undanfarin 20 ár er meðaltal hreinnar raunávöxtunar 3,6% en í tryggingafræðilegri úttekt á stöðu og skuldbindingum lífeyrissjóða er miðað við að ávöxtun til langs tíma sé 3,5%.

Nafnávöxtun A-deildar var 11,4% á árinu 2009 en hrein raunávöxtun var 2,5% samanborið við -24% árið á undan. Nafnávöxtun B-deildar var 12% á árinu 2009 en hrein raunávöxtun var 3% samanborið við -26,1% árið á undan.

Ávöxtun Séreignar LSR var góð á síðasta ári. Fjárfestingarstefna leiðanna þriggja gerir ráð fyrir mismunandi vægi hlutabréfa

og skuldabréfa og sveiflast ávöxtun þeirra þar af leiðandi mismikið. Nafnávöxtun Leiðar I á árinu 2009 var 18,6%, og 14,3% hjá Leið II. Leið III samanstendur af bundnum innlánsreikningum og skilaði 14,3% nafnávöxtun á árinu 2009. Hrein raunávöxtun Leiðar I á árinu 2009 var 9,1%, 5,2% hjá Leið II og 5,1% hjá Leið III.

Á árinu 2009 var raunávöxtun innlendra skuldabréfa LSR -5,0% að teknu tilliti til niðurfærslu, erlendra skuldabréfa 7,3% með niðurfærslu, innlendra hlutabréfa 3,7% og erlendra hlutabréfa 25%, reiknað í íslenskum krónum.

Í árslok 2009 voru hlutabréf 38,3% af verðbréfaeign LSR, en hlutfallið var 35,6% árið áður. Hlutabréf námu 33,8% af verðbréfaeign A-deildar í árslok en samsvarandi hlutfall hjá B-deild nam 41,8%. Verðbréfaeign LSR skiptist þannig að 60,2% voru í íslenskum krónum og 39,8% voru í erlendum gjaldmiðlum.

Fjárfestingar

Fjárfestingar LSR, að teknu tilliti til seldra verðbréfa, námu 14,4 milljörðum kr. á árinu 2009. Í B-deild voru sölur umfram kaup 147,5 milljónir kr. Í A-deild var fjárfest fyrir 14,3 milljarða kr. og í Séreign LSR fyrir 203,5 milljónir kr. Fjárfestingar LSR á árinu skiptust þannig að 19,1 milljarður kr. fóru í innlend skuldabréf, 547,8 milljónir kr. fóru í innlend hlutabréf og 2,9 milljarðar kr. fóru í aðrar fjárfestingar. LSR var nettó seljandi erlendra skuldabréfa að fjárhæð 1,4 milljarðar kr. og nettó seljandi erlendra hlutabréfa að fjárhæð 6,7 milljarðar kr. Útlán til sjóðfélaga umfram uppgreiðslur námu 1.715 milljónum kr., þar af voru nettó útlán 803 milljónir kr. úr B-deild og 912 milljónir kr. úr A-deild.

Iðgjöld

Lögbundin iðgjöld ársins, ásamt réttindaflutningum og endurgreiðslum, námu 18.569 milljónum kr. og hækkuðu um 3,6% milli ára. Rúmlega 79% af iðgjaldagreiðslum ársins 2009 fóru til A-deildar sjóðsins eða 14.740 milljónir kr. og jukust um 4,5% milli ára. Iðgjaldagreiðslur til B-deildar námu 2.897 milljónum kr. á síðasta ári og lækkuðu um 2,2% milli ára. Iðgjaldagreiðslur til Séreignar LSR námu 932 milljónum kr. á síðasta ári og jukust um 9,9% milli ára.

Alls greiddu 36.118 sjóðfélagar iðgjald til LSR á árinu 2009 og fækkaði þeim um 4,2% milli ára. Þar af greiða sumir sjóðfélagar til fleiri en einnar deildar, t.d. vegna séreignarsparnaðar. Samanlagður meðalfjöldi virkra sjóðfélaga var 31.504 og fjölgaði þeim um 0,5% milli ára. Virkir sjóðfélagar voru 22.773 hjá A-deild og fjölgaði um 3,5% á árinu en þeim fækkaði aftur á móti um 7,3% hjá B-deild. Ef A- og B-deildir eru lagðar

saman fjölgaði virkum sjóðfélögum um 1,1% í heildina milli ára. Virkir sjóðfélagar Séreignar LSR voru 3.087 á árinu 2009 og fækkaði þeim um 5,2% milli ára.

Í árslok 2009 áttu 48.790 sjóðfélagar skráð réttindi hjá A-deild sjóðsins og 38.928 hjá B-deild. Réttthafar hjá Séreign LSR voru 3.936 í árslok.

Innborganir ríkissjóðs og uppgjör skuldbindinga gagnvart B-deild

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar sínar við B-deild námu 1,2 milljörðum kr. á árinu 2009 en voru 5,1 milljarður kr. árið áður. Innborganir annarra launagreiðenda í formi viðbótariðgjalda námu 55 milljónum kr. á árinu 2009, en voru 57 milljónir kr. árið áður.

Innborganir ríkissjóðs eru vaxtareiknaðar til samræmis við ávöxtun lífeyrissjóðsins og mynda inneign sem er dregin frá skuldbindingum. Innborganir ríkissjóðs hafa engin áhrif á mat á skuldbindingum annarra launagreiðenda komi til uppgjörs á þeim. Með aukagreiðslum til sjóðsins er ríkissjóður að dreifa greiðslum á skuldbindingum sínum til lengri tíma en ríkissjóður er bakábyrgur fyrir skuldbindingum sjóðsins. Inneign ríkissjóðs vegna aukagreiðslna nam 126,5 milljörðum kr. í árslok 2009 og hækkaði hún um 14,6 milljarða kr. milli ára í samræmi við ávöxtun sjóðsins á árinu. Uppgjör launagreiðenda á lífeyrisskuldbindingum sínum gagnvart B-deild námu 1.366 milljónum kr. á árinu 2009 á móti 529 milljónum kr. árið áður.

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur LSR voru 21.363 milljónir kr. á árinu 2009 og hækkuðu um 16,7% milli ára. Þar af voru 19.328 milljónir kr. greiddar úr B-deild eða 90,5%. Lífeyrisgreiðslur A-deildar námu 982 milljónum kr. í stað 718 milljóna kr. á árinu 2008. Mikil aukning var í útgreiðslum úr Séreign LSR á síðasta ári vegna breytingar á heimildum til úttektar og voru alls 1.053 milljónir kr. greiddar út árið 2009 í stað 203 milljóna kr. árið áður. Alls fengu 15.667 einstaklingar greiddan lífeyri hjá deildum LSR á árinu en lífeyrisþegum fjölgaði um 13,9% milli ára. Þar af fengu 12.425 sjóðfélagar greiddan lífeyri úr B-deild, 2.119 úr A-deild og 1.123 úr Séreign LSR. Endurgreiðslur launagreiðenda á lífeyrisgreiðslum B-deildar námu 7.642 milljónum kr. á árinu og hækkuðu um 9% milli ára.

Hækkun á lífeyrisgreiðslum má rekja til fjölgunar lífeyrisþega og hækkunar á dagvinnulaunum. Vísitala, sem mælir breytingu á dagvinnulaunum opinberra starfsmanna og reiknuð er

Rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld

Á árinu 2009 námu rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld 540 milljónum kr., en voru 503 milljónir kr. árið áður. Hækkunin milli ára er 7,5% og nam kostnaðurinn tæplega 0,18% af meðaleignum sjóðsins árið 2009. Þar af nam rekstrarkostnaður 0,09% af eignum sem er óbreytt hlutfall frá árinu á undan. Sjóðurinn hefur þurft að taka á sig aukinn kostnað í tengslum við efnahagshrunið, m.a. vegna aðkeyptrar vinnu af löggræðingum og ýmsum ráðgjöfum við heimtur á verðbréfaeignum sjóðsins.

Launakostnaður sjóðsins nam 294,8 milljónum kr. árið 2009 og skiptist þannig að heildarfrjárhæð launa voru 244,3 milljónir kr. og launatengd gjöld 50,4 milljónir kr. Stöðugildi voru 37,3 á árinu 2009.

Tryggingafræðileg úttekt og hrein eign til greiðslu lífeyris

A-deild LSR

Áfallin skuldbinding A-deildar í árslok 2009 var 145,6 milljarðar kr. miðað við 3,5% ávöxtun á eignum sjóðsins umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Hrein eign A-deildar til greiðslu lífeyris í árslok 2009 nam 134,1 milljarði kr. en var 107,4 milljarðar kr. í árslok 2008. Endurmetnar eignir A-deildar í árslok 2009 voru 138,8 milljarðar kr. eða 4,7% lægri en áfallin skuldbinding. Heildarstaða A-deildar, þ.e. þegar reiknað er með að núverandi sjóðfélagar greiði áfram iðgjöld til ellilífeyrisaldurs og ávinni sér réttindi í samræmi við það, er neikvæð um 51,1 milljarð kr. eða sem nemur 13,2% af heildarskuldbindingum. Framlag launagreiðenda til A-deildar er nú 11,5% af heildarlaunum og er það breytilegt samkvæmt lögum sjóðsins en miðað er við að sjóðurinn eigi að jafnaði nægar eignir til að standa undir lífeyrisskuldbindingum sínum. Iðgjaldahlutfall launagreiðenda skal endurskoða árlega.

Í lögum um lífeyrissjóði hefur verið miðað við að grípa skuli til viðeigandi ráðstafana ef munur á milli eignaliða

og lífeyrisskuldbindinga er meiri en 10%. Samkvæmt bráðabirgðaákvæði sem gildir vegna uppgjörs fyrir árið 2009 má þessi munur vera allt að 15%. Heildarstaða A-deildar er neikvæð um sem nemur 13,2% og kemur því ekki sjálfkrafa til breytinga á iðgjaldaprósentu. Stjórn sjóðsins mun hins vegar taka til skoðunar hvaða áhrif neikvæð tryggingafræðileg staða hefur á framtíðarþróun sjóðsins.

B-deild LSR

Áfallin skuldbinding B-deildar í árslok 2009 var 506,8 milljarðar kr. miðað við 2% ávöxtun umfram launahækkunir, sem jafngildir 3,5% ávöxtun umfram vísitölu neysluverðs, og hækkaði hún um 2,4% á árinu. Samkvæmt útreikningi tryggingafræðinga eiga launagreiðendur að standa undir 214,5 milljörðum kr. af skuldbindingum B-deildar með greiðslu lífeyrishækkana. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru því 292,3 milljarðar kr. Samkvæmt efnahagsreikningi var hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris í árslok 186,9 milljarðar kr., en var 172,9 milljarðar í árslok 2008, sem er 8,1% hækkun eigna milli ára.

Eins og fram kom í umfjöllun um iðgjöld hér að framan hefur ríkissjóður greitt aukaiðgjöld inn á skuldbindingar sínar við B-deild. Í árslok 2009 námu uppfærðar greiðslur ríkissjóðs 126,5 milljörðum kr. og innborgunar annarra launagreiðenda 1,2 milljörðum kr.

Lokaorð

Eignir sjóðsins til ávöxtunar eru nú fyrst og fremst í innlendum skuldabréfum og erlendum hlutabréfum. Ávöxtun þessara eignaflokka hefur verið ágæt frá áramótum. Óvissa er þó enn um afdrif nokkurra fyrirtækja sem gefið hafa út markaðsskuldbréf sem sjóðurinn hefur keypt. Þá er uppgjör gjaldmiðlasamninga við skilanefndir gömlu bankanna háð mikilli óvissu. Gengisþróun íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum bætir enn á óvissuna um afkomu sjóðsins á þessu ári og gjalddeyrishöft hafa áhrif á stýringu á eignasafni. Það er því að mörgu að hyggja fyrir stjórnendur lífeyrissjóðsins.

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins fyrir árið 2009. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnenda, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Ábyrgð stjórnenda á ársreikningnum

Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga. Samkvæmt því ber þeim að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti sem varðar gerð og framsetningu ársreiknings þannig að hann sé í meginatriðum án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Ábyrgð stjórnenda nær einnig til þess að beitt sé viðeigandi reikningsskilaaðferðum og mati miðað við aðstæður.

Ábyrgð endurskoðenda

Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla og ákvæði laga um Ríkisendurskoðun. Samkvæmt því ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og

haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðunin felur í sér aðgerðir til að staðfesta fjárhæðir og aðrar upplýsingar í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggir á faglegu mati endurskoðandans, meðal annars á þeirri áhættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins. Endurskoðunin felur einnig í sér mat á þeim reikningsskila- og matsaðferðum sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins sem og mat á framsetningu hans í heild.

Við teljum að við endurskoðunina hafi verið aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins á árinu 2009, efnahag 31. desember 2009 og breytingu á handbæru fé á árinu 2009, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Ríkisendurskoðun, 21. apríl 2010

Sveinn Arason, ríkisendurskoðandi

Stjórn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins og einstakra deilda hans fyrir árið 2009 með undirskrift sinni.

Reykjavík 21. apríl 2010.

Marianna Jónasdóttir stjórnarformaður, Árni Stefán Jónsson, Ásta Lára Leósdóttir, Birna Lárusdóttir, Eiríkur Jónsson, Gunnar Björnsson, Páll Halldórsson, Þórveig Þormóðsdóttir.

Haukur Hafsteinsson, framkvæmdastjóri.

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2009

	Skýr.	Samtals LSR		A-deild		B-deild		Séreign	
		2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Iðgjöld									
Iðgjöld sjóðfélaga		5.188.764	5.063.420	3.806.855	3.639.911	836.172	872.315	545.738	551.194
Iðgjöld launagreiðenda		13.326.622	12.885.170	10.927.312	10.458.066	2.059.227	2.086.964	340.083	340.140
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		53.551	(31.200)	5.823	11.046	1.357	1.252	46.370	(43.498)
Lífeyrishækkunar		7.642.006	7.011.728	0	0	7.642.006	7.011.728	0	0
Uppgreiddar lífeyrisskuldbindingar	9	1.366.221	529.010	0	0	1.366.221	529.010	0	0
Innb. launagreiðenda inn á skuldbindingar	10	1.256.753	5.164.242	0	0	1.256.753	5.164.242	0	0
Iðgjöld alls		28.833.918	30.622.369	14.739.990	14.109.023	13.161.737	15.665.510	932.191	847.835
Lífeyrir									
Lífeyrir	11	21.363.214	18.304.567	982.102	718.479	19.327.836	17.382.999	1.053.276	203.088
Kostnaður vegna örorkumats		868	3.070	474	1.180	395	1.890	0	0
Lífeyrir alls		21.364.083	18.307.637	982.575	719.659	19.328.231	17.384.890	1.053.276	203.088
Fjárfestingartekjur									
Tekjur af eignarhlutum	12	5.815.726	(36.841.792)	1.768.638	(12.298.975)	4.011.268	(23.823.396)	35.820	(719.420)
Vaxtatekjur og gengismunur	13	46.954.976	33.814.691	17.877.511	12.163.668	28.084.575	21.346.917	992.891	304.106
Breytingar á niðurfærslu	4,7	(17.146.473)	(21.994.175)	(6.280.784)	(7.248.724)	(10.865.689)	(14.639.314)	0	(106.136)
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	5	(939.670)	(16.776.075)	(250.677)	(5.679.348)	(681.999)	(10.958.600)	(6.994)	(138.127)
Fjárfestingartekjur alls		34.684.560	(41.797.350)	13.114.688	(13.063.380)	20.548.156	(28.074.393)	1.021.716	(659.577)
Fjárfestingargjöld									
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		257.770	204.332	96.846	76.360	158.416	125.839	2.507	2.134
Önnur fjárfestingargjöld	8	12.520	14.825	4.744	5.310	7.744	9.507	32	8
Fjárfestingargjöld alls		270.290	219.158	101.590	81.669	166.160	135.346	2.540	2.142
Rekstrarkostnaður									
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		263.456	274.524	64.864	62.591	193.993	207.069	4.599	4.864
Annar rekstrarkostnaður		6.371	8.897	3.186	4.449	3.186	4.449	0	0
Rekstrarkostnaður alls		269.827	283.421	68.050	67.040	197.179	211.517	4.599	4.864
Hækkun á hreinni eign á árinu		41.614.278	(29.985.196)	26.702.462	177.275	14.018.323	(30.140.636)	893.493	(21.836)
Hrein eign frá fyrra ári		286.856.301	316.841.497	107.425.122	107.247.847	172.872.716	203.013.352	6.558.463	6.580.299
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		328.470.579	286.856.301	134.127.584	107.425.122	186.891.039	172.872.716	7.451.956	6.558.463

Efnahagsreikningur 31.12.2009

Eignir	Skýring	Samtals LSR		A-deild		B-deild		Séreign	
		2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Fjárfestingar									
Húseign og lóð	3,14	123.783	126.045	61.892	63.023	61.892	63.023	0	0
Verðbréf með breytilegum tekjum	15	134.224.440	109.693.684	47.240.927	38.041.097	82.927.844	67.785.965	4.055.669	3.866.622
Verðbréf með föstum tekjum	16	131.452.191	124.845.024	56.143.407	45.376.783	74.790.838	79.280.680	517.946	187.562
Veðlán	16	57.238.985	53.867.546	22.722.732	21.009.032	34.516.254	32.858.514	0	0
Aðrar fjárfestingar		2.648.916	1.224.267	8.722	0	8.016	0	2.632.177	1.224.267
Fjárfestingar alls		325.688.315	289.756.566	126.177.680	104.489.934	192.304.843	179.988.181	7.205.792	5.278.450
Kröfur									
Kröfur á launagreiðendur	17	3.277.719	1.832.886	1.234.427	1.245.235	2.043.291	587.651	0	0
Ýmsar kröfur		212.293	226.293	128.818	55.097	45.930	165.095	37.545	6.102
Kröfur alls		3.490.012	2.059.180	1.363.245	1.300.332	2.089.222	752.746	37.545	6.102
Aðrar eignir									
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	3,14	7.972	9.960	3.986	4.980	3.986	4.980	0	0
Sjóður og bankareikningar		17.762.471	12.508.584	12.586.109	7.353.522	4.743.042	3.725.464	433.320	1.429.599
Aðrar eignir alls		17.770.443	12.518.545	12.590.096	7.358.502	4.747.028	3.730.444	433.320	1.429.599
Eignir samtals		346.948.771	304.334.290	140.131.020	113.148.768	199.141.093	184.471.371	7.676.657	6.714.151
Skuldir									
Skuldbindingar									
Áfallin lífeyrisskuldbinding		88.258	82.171	21.748	19.859	66.509	62.312	0	0
Skuldbindingar alls		88.258	82.171	21.748	19.859	66.509	62.312	0	0
Viðskiptaskuldir									
Aðrar skuldir	18	674.190	619.744	51.663	24.439	542.946	577.744	79.581	17.561
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	5	17.715.744	16.776.075	5.930.024	5.679.348	11.640.599	10.958.600	145.121	138.127
Viðskiptaskuldir alls		18.389.934	17.395.819	5.981.687	5.703.787	12.183.545	11.536.344	224.701	155.688
Skuldir samtals		18.478.192	17.477.989	6.003.436	5.723.646	12.250.054	11.598.655	224.701	155.688
Hrein eign til greiðslu lífeyris		328.470.579	286.856.301	134.127.584	107.425.122	186.891.039	172.872.716	7.451.956	6.558.463
Eignir utan efnahagsreiknings									
Krafa á launagreiðendur skv. 33. gr. laga nr. 1/1997	21,22	214.481.139	210.390.804			214.481.139	210.390.804		

Sjóðstreymi árið 2009

	Samtals LSR		A-deild		B-deild		Séreign	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Inngreiðslur								
Iðgjöld	28.867.099	30.250.131	14.779.985	13.733.760	13.158.091	15.668.535	929.023	847.835
Fjárfestingartekjur	5.401.242	6.394.110	1.920.204	2.371.660	2.839.843	3.702.449	641.196	320.001
Afborganir verðbréfa	14.312.808	16.809.041	5.139.075	5.548.028	9.173.733	11.261.012	0	0
Seld verðbréf með föstum tekjum	29.153.145	14.108.090	18.662.662	6.881.088	9.820.360	6.635.811	670.123	591.191
Seld verðbréf með breytilegum tekjum	15.745.620	16.907.959	4.900.743	9.143.011	8.766.361	6.527.358	2.078.516	1.237.591
Inngreiðslur	93.479.914	84.469.330	45.402.669	37.677.547	43.758.387	43.795.165	4.318.857	2.996.618
Útgreiðslur								
Lífeyrir	22.746.178	18.133.134	963.134	709.908	20.787.532	17.224.086	995.511	199.140
Fjárfestingargjöld	261.732	213.837	93.674	78.040	164.694	133.247	3.363	2.550
Rekstrarkostnaður án afskrifta	263.748	277.637	62.773	64.070	195.437	208.234	5.538	5.334
Innlausn skiptasamninga	0	9.652.714	0	3.449.618	0	6.027.407	0	175.689
Útgreiðslur	23.271.657	28.277.322	1.119.581	4.301.636	21.147.663	23.592.974	1.004.413	382.713
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum og annarri fjárfestingu	70.208.257	56.192.008	44.283.088	33.375.912	22.610.725	20.202.191	3.314.444	2.613.905
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting								
Kauf á verðbréf með breytilegum tekjum	12.760.922	21.484.996	4.740.235	12.075.146	6.259.466	8.868.210	1.761.221	541.640
Kauf á verðbréfum með föstum tekjum	48.121.442	25.170.475	33.127.290	12.150.010	13.852.561	12.938.237	1.141.591	82.228
Ný veðlán og útlán	4.053.146	8.913.747	1.173.193	4.359.545	1.472.042	3.867.436	1.407.911	686.766
Varanlegir rekstrarfjármunir	18.860	3.446	9.782	1.723	9.077	1.723	0	0
Ráðstöfun alls	64.954.370	55.572.665	39.050.501	28.586.424	21.593.146	25.675.606	4.310.723	1.310.635
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	5.253.887	619.343	5.232.588	4.789.488	1.017.578	(5.473.414)	(996.279)	1.303.270
Handbært fé í ársbyrjun	12.508.584	11.889.241	7.353.522	2.564.034	3.725.464	9.198.878	1.429.599	126.329
Handbært fé í árslok	17.762.471	12.508.584	12.586.109	7.353.522	4.743.042	3.725.464	433.320	1.429.599

Sérgreint yfirlit um rekstur og fjárhag fjárfestingarleiða árið 2009

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2009	Leið I	Leið II	Leið III	Samtals
Iðgjöld	456.534	99.936	329.351	885.821
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(726.764)	(542.702)	1.315.836	46.370
Lífeyrir	(368.064)	(170.546)	(514.666)	(1.053.276)
Fjárfestingartekjur	588.724	130.812	302.181	1.021.716
Fjárfestingargjöld	(1.762)	(566)	(212)	(2.540)
Rekstrarkostnaður	(2.501)	(804)	(1.294)	(4.599)
Hækkun á hreinni eign á árinu	(53.832)	(483.870)	1.431.195	893.493
Hrein eign frá fyrra ári	3.836.096	1.466.959	1.255.408	6.558.463
Hrein eign til greiðslu lífeyris	3.782.264	983.089	2.686.603	7.451.956
Efnahagsreikningur 31.12.2009				
Verðbréf með breytilegum tekjum	3.237.890	817.779	0	4.055.669
Verðbréf með föstum tekjum	362.108	155.838	0	517.946
Bundinn innlánsreikningur	0	0	2.632.177	2.632.177
Ýmsar kröfur	22.030	5.092	10.423	37.545
Sjóður og bankainnistöður	321.689	40.872	70.758	433.320
Skuldir	(161.453)	(36.493)	(26.756)	(224.701)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	3.782.264	983.089	2.686.603	7.451.956
Sjóðstreymi fyrir árið 2009				
Inngreiðslur	1.945.671	436.100	1.937.086	4.318.857
Útgreiðslur	(344.487)	(165.677)	(494.249)	(1.004.413)
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum	1.601.183	270.424	1.442.837	3.314.444
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting	(2.225.023)	(677.789)	(1.407.911)	(4.310.723)
Hækkun á handbæru fé	(623.840)	(407.365)	34.926	(996.279)
Handbært fé í ársbyrjun	945.528	448.238	35.833	1.429.599
Handbært fé í árslok	321.689	40.872	70.758	433.320

Skýringar með ársreikningi 2009

Reikningsskilaaðferðir

1. Starfsemi

Ársreikningur Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) er saminn í samræmi við reglur nr. 55/2000 um ársreikninga lífeyrissjóða sem settar eru af Fjármálaeftirlitinu á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR.

Iðgjald til A-deildar er 15,5% af heildarlaunum, sjóðfélaginn greiðir í öllum tilfellum 4% iðgjald af þeim launum sem skylt er að greiða af. A-deild er stigasjóður þar sem sjóðfélagar fá réttindi í hlutfalli við þau iðgjöld sem greidd eru. Réttindi A-deildar eru verðtryggð með vísitölu neysluverðs og skilgreind sérstaklega í lögum sjóðsins. Réttur til töku ellilífeyris í A-deild er ekki háður starfslokum heldur er þar almenn heimild til að hefja töku lífeyris milli 60 og 70 ára aldurs. Sá sem hefur töku lífeyris við 65 ára aldur fær lífeyrisgreiðslur í samræmi við áunnin stig. Ef töku lífeyris er frestað eftir að 65 ára aldri er náð, hækkar upphæð ellilífeyris vegna réttinda sem áunnin voru fram til 65 ára aldurs um 0,75% fyrir hvern mánuð sem lífeyristöku er frestað eða um 9% fyrir hvert ár. Ef taka lífeyris hefst hins vegar fyrir 65 ára aldurinn lækkar áunninn lífeyrisréttur um 0,5% fyrir hvern mánuð sem vantar á að 65 ára aldri sé náð eða um 6% fyrir hvert ár.

Iðgjald til B-deildar er 12% af dagvinnulaunum, vaktaálagi, persónuuppót og orlofsuppbót. Réttindi sjóðfélaga í B-deild miðast við þann tíma sem greitt hefur verið í sjóðinn, ásamt starfshlutfalli. Almennur réttur til töku ellilífeyris í B-deild er við 65 ára aldur. Sjóðfélögum er þó heimilt að hefja töku lífeyris fyrr ef samanlagður sjóðfélagaldur hans og lífaldur er 95 ár eða meira (95 ára regla), en þó aldrei fyrr en hann er orðinn 60 ára. Lífeyrir reiknast sem hlutfall af launum við starfslok eða í ákveðnum tilvikum af launum vegna 10 ára í hærra launuðu starfi. Eftir það taka lífeyrisgreiðslur mið af dagvinnulaunum eftirmanns í starfi eða breytingum sem verða að meðaltali á föstum launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu, samkvæmt svokallaðri meðaltalsreglu. Með lagabreytingum sem töku gildi við upphaf árs 1997 gátu lífeyrisþegar í B-deild LSR valið hvort breytingar á lífeyrisgreiðslum þeirra fylgdu launum eftirmanns í starfi eða meðalbreytingum sem verða á launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu.

Iðgjald til Séreignar LSR er háð ákvörðun sjóðfélagans en móttframlag launagreiðanda getur numið allt að 2% af heildarlaunum.

2. Fjárfestingar

Til verðbréfa með breytilegum tekjum teljast innlend og erlend hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Erend verðbréf sjóðsins eru skráð á skipulegum verðbréfamörkuðum og því eignfærð á markaðsverði miðað við síðasta skráða gengi þeirra í árslok. Verðbréfin eru umreiknuð í íslenskar krónur á kaupgengi skv. Seðlabanka Íslands í árslok. Innlend hlutabréf sjóðsins sem skráð eru í Kauphöll Íslands eru eignfærð á markaðsverði í árslok, en óskráð hlutabréf á kostnaðarverði eða áætluðu gangvirði ef það er lægra. Fjárfestingar í framtaksjóðum eru færðar til eignar á uppfærðu kaupverði skv. upplýsingum frá vörsluaðilum.

Til verðbréfa með föstum tekjum teljast innlend og erlend skuldabréf og önnur verðbréf með föstum vöxtum eða með tiltekna vaxtavíðmiðun. Til veðlana teljast innlend skuldabréfalán með veði í fasteign. Verðbréf með föstum tekjum eru færð til eignar með áföllnum verðbótum miðað við vísitölu sem tók gildi 1. janúar 2010 og

vöxtum m.v. vaxtakjör verðbréfanna að teknu tilliti til ávöxtunarkröfu þeirra á kaupdegi. Afföllin eða gengisaukinn sem myndast við kaup verðbréfanna eru færð í ársreikninginn á afborgunartíma þeirra miðað við virka vexti. Verðbréf í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð í íslenskar krónur á kaupgengi skv. Seðlabanka Íslands í árslok. Höfuðstólstryggð skuldabréf, sem taka mið af hækkun erlendra hlutabréfavisitalna og eru með vörn ef vísitalan lækkar niður fyrir áður tryggt vísitölugildi, eru færð á hæsta tryggða vísitölugildi.

3. Varanlegir rekstrarfjármunir

Fasteign og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á framreiknuðu stofnverði eins og það stóð í lok árs 2001. Kaup ársins 2009 eru færð á kostnaðarverði.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af stofnverði. Afskriftir vegna kaupa ársins 2009 reiknast hlutfallslega eftir eignarhaldstíma innan ársins. Afskriftahlutföll eru eftirfarandi: fasteign 1,5%, tölvubúnaður 33,3% og aðrir rekstrarfjármunir 10–15%.

Mat stjórnenda og ályktanir við beitingu reikningskilaaðferða

4. Virðisrýrnun útlána og krafna

Verðbréfasafn lífeyrissjóðsins hefur verið yfirfarið og mat lagt á virðisrýrnun þess. Áður en ákvörðun var tekin um færslu virðisrýrnunar var lagt mat á hlutlæg gögn sem gefa til kynna lækkun á væntu framtíðarsjóðstreymi. Matið byggðist ýmist á áætlaðri virðisrýrnun einstakra lána eða á safni lána. Þetta geta verið margs konar vísbendingar um breytingar á greiðslugetu lántakenda, bæði formlegar og óformlegar, og einnig breytingar á efnahagsástandi.

5. Afleiðusamningar

Uppgjör afleiðusamninga eða gjaldeyrisvarnasamninga milli lífeyrissjóðsins og skilanevnda gömlu bankanna hefur enn ekki átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. LSR og aðrir lífeyrissjóðir hafa haldið því fram að forsendur hafi brostið fyrir tilvist samninganna í aðdraganda að falli bankanna og við fall þeirra haustið 2008. Óvissa ríkir um hvernig og hvort gera eigi upp tapstöðu á þessum samningum. Til að draga úr óvissu hefur sjóðurinn boðist til að gera upp samningana miðað við tiltekna forsendur. Miðað við þær forsendur og vegna varúðarsjónarmiða var í ársreikning sjóðanna á árslok 2008 færð fjárhæð sem nam alls 16,8 milljörðum kr. Á móti þeirri fjárhæð átti sjóðurinn skuldajafnanleg bréf á bankana að fjárhæð 7,4 milljarðar kr. sem kemur til frádráttar. Í ársreikning fyrir árið 2009 er nettó skuld LSR við bankana vaxtareiknuð og sú fjárhæð færð til viðbótar varúðarfærslu vegna gjaldeyrisvarnasamninga. Í árslok 2009 nam brúttó skuld A-deildar vegna gjaldmiðlasamninga 5,9 milljörðum kr., B-deildar 11,6 milljörðum kr. og Séreignar LSR 145 milljónum kr.

Skilanevndir bankanna hafa hins vegar talið að greiða eigi tapstöðu samninga miðað við herra gengi. Miðað við ystrustu kröfur bankanna væri tapstaðan án tillits til skuldajöfnunar allt að 32,3 milljörðum kr. auk hugsanlegrar vaxtakröfu sem þeir kunna að gera.

6. Skuldajöfnun

Við fall Glitnis, Kaupþings og Landsbanka átti lífeyrissjóðurinn skuldajafnanlegar kröfur á hendur þessum aðilum að fjárhæð 7,4 milljarður kr. auk vaxta frá þeim tímapunkti. Verði niðurstaðan sú að sjóðurinn þurfi að greiða tapstöðu á afleiðusamningum verður kröfu sjóðsins á hendur bönkunum skuldajafnað á móti. Í október 2008 nam skuldajafnanleg krafa A-deildar á hendur bönkunum 3,2 milljörðum kr., B-deildar 4,1 milljarði kr. og Séreignar LSR 68 milljónum kr.

7. Niðurfærsla verðbréfa með föstum tekjum

Á síðustu 2 árum hefur LSR lagt 38,7 milljarða kr. í afskriftasjóð til að mæta hugsanlegum töpum vegna skuldabréfa sem sjóðurinn hefur keypt á markaði. Af þessari fjárhæð hafa 8,8 milljarðar kr. verið endanlega afskrifaðir.

Á árinu 2008 lagði LSR 22 milljarða kr. í afskriftasjóð eða sem samsvaraði 7,3% af meðaleignum á árinu. Á árinu 2009 þróaðist staða margra fyrirtækja til hins verra og umfram það sem sjóðurinn hafði gert ráð fyrir eða hafði upplýsingar um á sínum tíma. Til að mæta endanlegum afskriftum og til varúðar vegna mögulegra afskrifta í framtíðinni lagði sjóðurinn til viðbótar 17,1 milljarð kr. í afskriftasjóð á árinu 2009. Þetta er fjárhæð sem nemur 5,5% af meðaleignum ársins. Af þeim 38,7 milljörðum kr. sem LSR hefur lagt í afskriftasjóð á síðustu 2 árum hefur A-deild lagt 13,3 milljarða kr. í sjóðinn, B-deild 25,2 milljarða kr. og Séreign LSR 106 milljónir kr.

Til viðbótar við afskriftir skuldabréfa sem sjóðurinn hefur keypt á markaði hafa verið lagðar til hliðar 572 milljónir kr. til að mæta hugsanlegum útlánatöpum vegna sjóðfélagalána í framtíðinni eða sem nemur 1% af þeim eignaflokki.

8. Fjárfestingargjöld og rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaði sjóðsins er skipt í fjárfestingargjöld og rekstrarkostnað eftir því hvort um er að ræða kostnað við eignausýslu eða annan rekstur sjóðsins.

Meðal annarra fjárfestingargjalda eru 11,5 millj. kr. útlagður kostnaður vegna umsýslu lána. Þessi kostnaður er endanlega greiddur af lántakendum (sjá aðrar tekjur af lánastarfsemi í skýringarlið 13).

Umsýslu- og viðskiptakostnaður vegna erlendra sérgreindra hlutabréfasafna og viðskiptakostnaður vegna innlendra hlutabréfaviðskipta nam 158,1 millj. kr. á árinu 2009 en 203,9 millj. kr. árið áður. Umsýslu- og viðskiptakostnaður er bókfærður á móti vaxtatekjum viðkomandi verðbréfa. Þá er ótalin umsýslu- og viðskiptakostnaður vegna hlutdeildar-skrifteina í verðbréfasjóðum en kostnaðarupplýsingar fást ekki gefnar upp eða liggja ekki fyrir hjá viðkomandi vörsluaðilum og er sá kostnaður því jafnframt innifalinn í vaxtatekjum viðkomandi sjóða.

Iðgjöld

9. Uppgreiddar lífeyrisskuldbindingar við B-deild LSR

Uppgjör launagreiðenda á skuldbindingum sínum við sjóðinn námu 1.366 millj. kr. á árinu 2009. Þar af voru 407,6 millj. kr. færðar meðal krafna á launagreiðendur í árslok 2009.

Ennfremur hafa nokkrir launagreiðendur greitt inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn án þess þó að gera þær upp með formlegum hætti. Þar er aðallega um að ræða innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar sínar og viðbótariðgjöld ýmissa launagreiðenda (sjá skýringarlið 10).

	2009	2008
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins	14.742	18.664
Byggðastofnun	1.695	2.416
Flugfjarskipti ehf.	17.810	15.604
Flugmálastjórn Keflavíkuflugvelli	0	29.310
Flugstöðir ohf.	114.207	104.549
Flugstöð Leifs Eiríkssonar hf.	0	20.030
Framkvæmdasjóður Íslands	-141	976
Hitaveita Suðurnesja hf.	16.969	14.837
Íbúðalánasjóður	9.245	9.573
Íslandspóstur hf.	107.590	118.913
Íslenskar orkurannsóknir	21.096	21.375
Keflavíkurflugvöllur ohf.	798.919	0
Landsnet hf.	19.225	18.328
Landsvirkjun Power ehf.	10.369	0
Lánasjóður íslenskra námsmanna	-42	703
Orkubú Vestfjarða hf.	10.820	11.809
Rarik ohf.	33.205	23.216
Matís ohf. (Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins)	6.737	5.746
Ríkissjóður, vegna lögreglumanna	61.983	9.466
Ríkisútvarpið ohf.	32.716	31.968
Samábyrgðin hf./Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	-298	-51
Sementsverksmiðjan hf.	1.380	1.120
Sinfóníuhljómsveit Íslands	24.347	21.969
Síminn hf.	59.243	44.791
Slökkvilið höfuðborgarsvæðis bs.	4.404	3.696
	1.366.221	529.010

10. Innborganir launagreiðenda inn á skuldbindingar við B-deild LSR

	2009	2008
Innborganir ríkissjóðs inn á bakábyrgð vegna skuldbindinga	1.201.316	5.107.202
Viðbótarframlög launagreiðenda, innborganir inn á skuldbindingar	55.437	57.040
	1.256.753	5.164.242

Lífeyrir

11. Lífeyrisgreiðslur

Sundurliðun lífeyrisgreiðslna eftir tegundum lífeyris árið 2009:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals
Ellilífeyrir	287.264	14.931.235	695.538	15.914.037
Örorkulífeyrir	583.828	721.738	1.455	1.307.020
Makalífeyrir	41.661	3.662.616	26.315	3.730.592
Barnalífeyrir	69.349	12.247	8.501	90.097
Aðrar útgreiðslur	0	0	321.468	321.468
	982.102	19.327.836	1.053.276	21.363.214

Sundurliðun lífeyrisgreiðslna eftir tegundum lífeyris árið 2008:

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals
Ellilífeyrir	162.278	13.261.270	189.314	13.612.863
Örorkulífeyrir	470.525	709.215	1.242	1.180.983
Makalífeyrir	27.248	3.399.784	3.516	3.430.548
Barnalífeyrir	58.428	12.730	9.015	80.173
	718.479	17.382.999	203.088	18.304.567

Fjárfestingartekjur

12. Fjárfestingartekjur af eignarhlutum sundurliðast þannig:

Fjárfestingartekjur af hlutabréfum árið 2009:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals
Af innlendum hlutabréfum	126.473	203.155	10.815	340.443
Af erlendum hlutabréfum	1.642.165	3.808.114	25.004	5.475.284
	1.768.638	4.011.268	35.820	5.815.726

Fjárfestingartekjur af hlutabréfum árið 2008:

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals
Af innlendum hlutabréfum	(16.295.236)	(30.124.513)	(788.534)	(47.208.283)
Af erlendum hlutabréfum	3.996.261	6.301.117	69.113	10.366.491
	(12.298.975)	(23.823.396)	(719.420)	(36.841.792)

Undir tekjur af eignarhlutum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og óinnleystur gengismunur af hlutabréfum, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

13. Vaxtatekjur og gengismunur sundurliðast þannig:

Vaxtatekjur og verðbætur árið 2009:	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals
Af veðlánnum	2.847.735	4.331.859	0	7.179.595
Af öðrum skuldabréfum	5.933.987	9.293.386	124.549	15.351.921
Af hlutdeildarskírteinum	7.617.313	13.863.557	457.355	21.938.225
Af bankainnstæðum o.fl.	1.442.272	560.338	410.987	2.413.596
Lántökugjöld og aðrar tekjur af lánastarfsemi	25.692	38.619	0	64.310
Dráttarvextir	8.752	(3.671)	0	5.081
Aðrar tekjur	1.760	488	0	2.248
	17.877.511	28.084.575	992.891	46.954.976

Vaxtatekjur og verðbætur árið 2008:	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals
Af veðlánnum	3.716.804	6.018.232	0	9.735.035
Af öðrum skuldabréfum	9.744.486	17.336.518	93.729	27.174.732
Af framvirkum skiptasamningum	(3.287.683)	(5.717.408)	(181.729)	(9.186.820)
Af hlutdeildarskírteinum	983.637	2.108.601	113.615	3.205.854
Af bankainnstæðum o.fl.	946.910	1.537.809	278.491	2.763.210
Lántökugjöld og aðrar tekjur af lánastarfsemi	54.188	61.516	0	115.705
Dráttarvextir	5.326	1.650	0	6.976
	12.163.668	21.346.917	304.106	33.814.691

Undir vaxtatekjur og gengismun falla vaxtatekjur af verðbréfum með föstum tekjum, veðlánnum, bundnum bankainnstæðum, framvirkum skiptasamningum, vaxtatekna af iðgjöldum og veltiinnlánnum auk tekna af lánastarfsemi. Þá fellur undir þennan lið gengismunur af verðbréfum með föstum tekjum í erlendum gjaldmiðlum og breyting á verði innlendra og erlendra hlutdeildarskírteina.

Fjárfestingar

14. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir og afskriftir þeirra, sem reiknaðar eru sem fastur árlegur hundradshluti, greinast þannig:

	Fasteign	Aðrir rekstrarfjármunir	Samtals
Heildarverð 1.1.2009	150.782	45.101	195.881
Viðbætur á árinu	0	2.121	2.121
Heildarverð 31.12.2009	150.782	47.222	198.004
Afskrifað áður	24.736	35.141	59.876
Afskrifað á árinu	2.262	4.109	6.371
Afskrifað samtals	26.997	39.250	66.247
Bókfært verð 31.12.2009	123.783	7.972	131.756
Afskriftahlutföll	1,5%	10-33%	

Bókfærð fasteign er hlutdeild A- og B-deildar í skrifstofuhúsnæði Lífeyrissjóða Bankastræti 7 á 2.-4. hæð. Eignarhlutdeild Lífeyrissjóða Bankastræti 7 skv. eignaskiptasamningi um húseignina er 53,98% og er fasteignamat þess eignarhluta 158,6 kr., lóðarmat 24 millj. kr. og brunabótamat 274,4 millj. kr. skv. opinberum skráum í árslok 2009. Hlutdeild A- og B-deildar í fasteigninni er 90% og er samsvarandi fasteignamat 142,7 millj. kr., lóðarmat 21,6 millj. kr. og brunabótamat 247 millj. kr.

Eign Lífeyrissjóða Bankastræti 7 í fasteigninni skiptist þannig:

A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	45%
B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	45%
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga	10%

Fjárfestingar

15. Verðbréf með breytilegum tekjum

Erlend verðbréf eftir fjárvörsluaðilum:

Hlutabréf:	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
Sampo OYJ-A SHS	204.444	112.117	8.454	325.015	238.906
	204.444	112.117	8.454	325.015	238.906
Sérgreind hlutabréfasöfn:					
EFG Global Equity	636.751	768.131	29.103	1.433.985	1.028.048
MFS Institutional Advisors	5.364.237	9.625.893	0	14.990.131	10.819.037
Morgan Stanley	4.953.210	10.362.440	0	15.315.649	14.117.004
	10.954.198	20.756.464	29.103	31.739.765	25.964.089
Hlutdeildarskírteini í hlutabréfasjóðum:					
ACM Global Growth Trends	3.333.393	7.320.442	193.132	10.846.967	9.165.013
ACM Global Value	3.002.834	6.294.197	166.033	9.463.064	6.916.600
Glitnir Fim Mondo	0	0	0	0	761.329
JP Morgan Global Dynamic Fund	3.412.042	6.592.513	183.719	10.188.275	7.661.901
MFS Global Equity	0	0	271.015	271.015	274.471
Morgan Stanley Global Select Sicav Themes	0	0	321.826	321.826	0
Schroder Global Sigma	3.263.148	5.017.866	129.904	8.410.917	6.632.364
Schroder Global Quant Value	2.127.834	3.247.746	77.987	5.453.567	3.584.698
Seilern Stryx Fund	392.766	713.876	18.217	1.124.859	866.423
Sparinvest Global Value	366.613	202.859	15.276	584.747	445.509
State Street Enhanced Fund - Europe	2.001.135	3.267.008	77.253	5.345.396	4.079.313
State Street Enhanced Fund - North America Enhanced	2.464.831	4.270.728	111.363	6.846.923	5.710.955
State Street Enhanced Fund - Pacific	766.356	1.282.456	31.432	2.080.243	1.767.309
T. Rowe Price US Large Growth	978.212	891.914	24.814	1.894.940	530.024
T. Rowe Price US Small Cap Fund	140.811	235.536	6.368	382.716	1.288.513
Templeton Growth Fund	1.780.400	2.881.696	84.252	4.746.348	3.548.614
Vanguard Global Enhanced	302.400	599.625	16.105	918.130	662.057
Vanguard Global Stock Index	4.057.111	8.044.808	213.912	12.315.832	9.188.134
	28.389.887	50.863.271	1.942.607	81.195.765	63.083.226

Hlutdeildarskírteini í framtaks- og fasteignasjóðum:	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
Alþjóða Fasteignasjóðurinn	264.091	281.110	11.485	556.686	452.561
Alþjóða Framtakssjóðurinn	69.720	244.020	0	313.740	376.209
Alþjóða Framtakssjóðurinn II	313.036	430.424	0	743.460	851.809
Artemis Holding ISK Class	0	0	0	0	15.923
Black Rock Diversified Private Equity III	411.452	505.410	10.845	927.707	377.642
Black Rock Private Opportunity Fund II	254.186	289.654	5.933	549.772	1.267.800
Brú Venture Capital II	316.345	564.582	0	880.927	361.292
DLJ Merchant Banking Partners	271.939	489.795	12.670	774.404	1.151.292
Goldman Sachs Vintage Fund V	125.199	0	0	125.199	132.638
Kaupþing Capital Partners II	0	0	0	0	357.254
Landsbanki Private Equity II	508.489	234.687	11.734	754.911	480.754
LGT Crown European Private Equity Fund	242.997	277.142	5.655	525.795	488.952
Morgan Stanley Emerging Private Markets	183.046	198.729	5.117	386.892	276.888
Morgan Stanley Private Equity II	301.812	505.881	0	807.693	917.834
Morgan Stanley Private Equity III	588.244	1.042.972	27.066	1.658.283	1.479.011
Morgan Stanley Private Markets IV	191.650	96.255	7.723	295.628	173.991
Partners Group	226.579	401.747	10.425	638.751	746.776
Private Opportunity Ventures	8.480	16.960	0	25.440	49.681
Schroder Private Equity II	365.096	684.555	0	1.049.651	1.339.675
Schroder Private Equity III	725.383	1.286.109	33.377	2.044.869	1.765.005
Schroder Private Equity IV	194.230	249.778	5.513	449.520	364.225
SVG Asia Fund of Funds	77.994	35.997	1.800	115.791	90.879
SVG Diamond Private Equity III	153.419	174.826	3.568	331.813	480.945
Templeton Real Estate fund	154.596	297.520	7.494	459.610	706.916
Uppspretta Icelandic Cap. Ventures	0	0	1.392	1.392	1.891
	5.947.984	8.308.154	161.797	14.417.935	14.707.844

Hlutdeildarskírteini í erlendum skuldabréfasjóðum:

Landsbankinn Diversified Yield	4.425	3.050	205	7.680	7.680
	4.425	3.050	205	7.680	7.680

Erlend verðbréf með breytilegum tekjum alls 45.500.938 80.043.056 2.142.167 127.686.161 104.001.745

Í sérgreindu hlutabréfasöfnunum eru eingöngu hlutabréf í markaðsskráðum stórum erlendum hlutafélögum og er eignarhluti sjóðsins í hverju félagi fyrir sig óverulegur.

Lífeyrissjóðurinn hefur skuldbundið sig til fjárfestingar í framtakssjóðum fyrir samtals 35,3 milljarða kr. og þar af hefur sjóðurinn fjárfest í sjóðunum fyrir 17,6 milljarða kr. Sjóðurinn á því eftir að fjárfesta fyrir 17,7 milljarða kr. og kemur þessi fjárhæð til greiðslu á næstu árum.

Innlend verðbréf:

Skráð innlend hlutabréf:	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	Eignarhl.	2008 samtals
Alfesca (áður SÍF)	0	0	0	0	0,00%	460.171
Atorka Group hf.	0	0	0	0	0,00%	3.276
Bakkavör Group hf.	91.389	151.259	4.050	246.699	5,72%	308.014
Exista hf.	0	0	0	0	0,00%	8.160
FL Group hf.	23.367	38.675	0	62.042	0,00%	0
Marel hf.	717.832	1.188.092	31.121	1.937.045	5,36%	1.096.143
Teymi hf. (áður Kögun hf.)	69.066	114.311	0	183.377	5,14%	0
Össur hf.	488.756	808.947	35.598	1.333.301	2,05%	1.005.342
	1.390.410	2.301.284	70.770	3.762.463		2.881.106

Óskráð innlend hlutabréf:

Eignarh.fél. lífsj. um verðbr.þing ehf.	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	Eignarhl.	2008 samtals
	192	318	0	510	6,82%	512
	192	318	0	510		512

Hlutdeildarskírteini í framtakssjóðum:

Auður Capital	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
	3.255	5.882	245	9.382	4.844
Framtakssjóður Íslands	533	0	0	533	0
Frumtak	37.703	20.862	1.571	60.136	0
	41.491	26.744	1.816	70.051	4.844

Hlutdeildarskírteini í skuldabréfasjóðum:

Fyrirtækjabréf Landsbankans	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
	0	0	8.506	8.506	39.101
Hávaxtasjóður Arion banka	0	0	8.223	8.223	27.989
Markaðsbréf Stutt, Landsbankinn	0	0	236.836	236.836	228.198
Ríkisverðbréfasjóður langur, Arion banki	0	0	253.697	253.697	469.102
Ríkisverðbréfasjóður millilangur, Arion banki	0	0	253.490	253.490	520.563
Ríkisvaxlasjóður, Arion banki	0	0	421.903	421.903	0
Sjóður 1, Íslandsbanki	0	0	212.495	212.495	288.494
Sjóður 5, Íslandsbanki	0	0	422.580	422.580	469.537
Virðing, veðskuldabréfasjóður	307.897	556.441	23.185	887.524	762.493
	307.897	556.441	1.840.916	2.705.255	2.805.477

Innlend verðbréf með

breytilegum tekjum alls	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
	1.739.990	2.884.788	1.913.502	6.538.279	5.691.939

Verðbréf með

breytilegum tekjum alls	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	2008 samtals
	47.240.927	82.927.844	4.055.669	134.224.440	109.693.684

Þau hlutabréf sem skráð eru á opinberum markaði eru metin á markaðsverði í árslok 2009.

Ófangreindar fjárhæðir eru að teknu tilliti til afskrifaðra og niðurfærðra verðbréfa.

16. Verðbréf með föstum tekjum og veðlán

Verðbréf með föstum tekjum og veðlán greinast þannig:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	%
Veðskuldabréf	22.722.732	34.516.254	0	57.238.986	30,3%
Ríkistryggð bréf	33.194.769	46.269.123	295.291	79.759.183	42,3%
Sveitarfélög	9.557.115	12.125.864	131.271	21.814.250	11,6%
Lánastofnanir	4.729.731	5.836.258	77.061	10.643.050	5,6%
Fyrirtæki	8.661.792	10.559.592	14.323	19.235.707	10,2%
	78.866.139	109.307.091	517.946	188.691.176	100,0%

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals	%
Veðskuldabréf	21.009.032	32.858.514	0	53.867.546	30,1%
Ríkistryggð bréf	20.870.619	39.955.772	14.970	60.841.361	34,0%
Sveitarfélög	6.485.475	11.455.147	0	17.940.622	10,0%
Lánastofnanir	8.338.216	12.127.314	133.169	20.598.699	11,5%
Fyrirtæki	9.682.473	15.742.447	39.423	25.464.343	14,2%
	66.385.815	112.139.194	187.562	178.712.571	100,0%

Áætlað markaðsverð verðbréfa með föstum tekjum nam 184.006 millj. kr. í árslok 2009.

Veðskuldabréf í árslok 2009 eru lán til sjóðfélaga að frátöldum öðrum veðskuldabréfum að fjárhæð 608 milljónir kr.

Sundurliðun verðbréfa með föstum tekjum og veðlána eftir formi verðtryggingar:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals
Verðtryggt, vísitala neysluverðs	76.301.373	105.652.264	426.562	182.380.199
Tengt erlendum vísitölum	2.079.703	2.879.261	77.061	5.036.025
Gengistryggt	485.063	775.566	14.323	1.274.952
	78.866.139	109.307.091	517.946	188.691.176

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals
Verðtryggt, vísitala neysluverðs	61.411.442	104.994.833	26.270	166.432.544
Tengt erlendum vísitölum	3.907.717	5.359.531	127.040	9.394.288
Gengistryggt	1.066.656	1.784.831	34.252	2.885.738
	66.385.815	112.139.194	187.562	178.712.571

Sundurliðun erlendra eigna eftir myntum:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals
Bandaríkjadollar	85,5%	88,2%	89,7%	87,4%
Evra	12,8%	10,2%	8,9%	11,0%
Japanskt jen	1,7%	1,6%	1,5%	1,6%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals
Bandaríkjadollar	82,8%	85,5%	84,9%	84,2%
Evra	14,9%	12,7%	12,2%	13,7%
Japanskt jen	1,7%	1,6%	2,6%	1,7%
Sterlingspund	0,6%	0,2%	0,3%	0,4%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Sundurliðun erlendra hlutdeildarskrteina og sérgreindra safna eftir landsvæðum:

	A-deild	B-deild	Séreign	2009 samtals	MSCI World Index
Norður-Ameríka	47,5%	47,5%	49,0%	48,0%	53,0%
Evrópa	36,3%	36,2%	34,4%	36,0%	31,0%
Kyrrahafslönd	11,6%	11,6%	11,8%	11,5%	15,0%
Þróunarmarkaðir	4,6%	4,7%	4,8%	4,5%	0,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

	A-deild	B-deild	Séreign	2008 samtals	MSCI World Index
Norður-Ameríka	49,3%	52,0%	50,7%	51,1%	54,0%
Evrópa	35,3%	33,2%	34,1%	34,0%	30,0%
Kyrrahafslönd	12,3%	11,8%	12,2%	11,9%	16,0%
Þróunarmarkaðir	3,1%	3,0%	3,1%	3,0%	0,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kröfur

17. Kröfur á launagreiðendur

Kröfur á launagreiðendur skiptast þannig:

	2009 LSR samtals	2008 LSR samtals
Áætluð óinnheimt iðgjöld í árslok	1.149.888	1.161.045
Ógr. skuldb. v/uppgjörsfyrirtækja (sbr. skýringarlið 9)	407.556	381.856
Kröfur vegna lífeyrishækkana	315.437	144.162
Fyrirframgreiddur lífeyrir	1.266.555	0
Vangreidd iðgjöld	138.283	145.823
	3.277.719	1.832.886

Viðskiptaskuldir

18. Aðrar skuldir

Aðrar skuldir skiptast þannig:

	2009 LSR samtals	2008 LSR samtals
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	655.716	583.685
Ógreidd verðbréfa kaup	0	202
Aðrar skuldir	18.474	35.857
	674.190	619.744

Launakostnaður og fjöldi starfsmanna

19. Launakostnaður og fjöldi starfsmanna

Hlutdeild sjóðsins í heildarlaunakostnaði Lífeyrissjóða Bankastræti 7 nam 294,8 millj. kr. árið 2009. Hann skiptist þannig að heildarlaun voru 244,3 millj. kr. og launatengd gjöld 50,4 millj. kr. Stöðugildi hjá Lífeyrissjóðum Bankastræti 7 voru 40,4 á árinu 2009 og hlutdeild sjóðsins metin 37,3 stöðugildi.

20. Laun til stjórnar, framkvæmdastjóra og endurskoðenda

Heildarlaun til stjórnar og framkvæmdastjóra sjóðsins á árinu 2009 greinast þannig:

Eiríkur Jónsson, stjórnarformaður 2009	1.546
Árni Stefán Jónsson	696
Ásta Lára Leósdóttir	759
Birna Lárusdóttir	759
Gunnar Björnsson	778
Marianna Jónasdóttir	1.157
Páll Halldórsson	775
Trausti Hermannsson	790

Varamenn í stjórn og annað:

Ingi Már Pálsson	90
Viðar Helgason	90
Þórveig Kristín Þormóðsdóttir	68
Ögmundur Jónasson	63

Samtals greiðslur til stjórnarmanna 7.572

Haukur Hafsteinsson, framkvæmdastjóri LSR og LH 18.355

Hlutdeild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins í launakostnaði framkvæmdastjóra nam 16,9 millj. kr.

Þóknun til Deloitte hf. á árinu 2009 vegna innri endurskoðunar hjá LSR og LH nam 3.876 þúsund kr., þar af var hlutdeild LSR 3.572 þúsund kr.

Ríkisendurskoðun sér um fjárhagsendurskoðun sjóðsins sbr. 9. gr. laga nr. 1/1997 án sérstakrar þóknunar. Á árinu 2009 voru unnir samtals 460,5 tímar vegna fjárhagsendurskoðunar hjá LSR og LH, sem samsvarar til reiknaðs endurgjalds að fjárhæð 3,8 millj. kr. og er sá kostnaður borinn uppi af fjárveitingu til Ríkisendurskoðunar á fjárlögum.

Greiðslur til endurskoðunarnefndar LSR og LH námu 700 þúsund kr. á árinu 2009, þar af var hlutdeild LSR 645 þúsund kr.

Tryggingafræðileg úttekt

21. Tryggingafræðileg úttekt

A-deild LSR

Stjórn LSR fól Talnakönnun hf. að gera tryggingafræðilega úttekt á stöðu sjóðsins miðað við árslok 2009. Í úttektinni er miðað við að 3,5% ávöxtun náist á eignir sjóðsins umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Áfallnar skuldbindingar sjóðsins voru metnar 145,6 milljarðar kr. í árslok 2009.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris er 134,1 milljarður kr., en með endurmati er hún 138,8 milljarðar kr. Endurmetin hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris er því 6,8 milljörðum kr. lægri en áfallnar skuldbindingar. Eignir sjóðsins að teknu tilliti til framtíðariðgjalda eru 51,1 milljarði kr. lægri en heildarskuldbindingar eða um 13,2% af heildarskuldbindingunni.

Framlag launagreiðanda er nú 11,5%, en það er breytilegt samkvæmt lögum sjóðsins og er miðað við að sjóðurinn eigi að jafnaði nægar eignir til að standa undir lífeyrisskuldbindingum sínum.

Helstu niðurstöður tryggingafræðilegrar úttektar eru að öðru leyti þessar:

Eignir:	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	134.127.584	0	134.127.584
Endurmat verðbréfa	6.936.283	0	6.936.283
Fjárfestingargjöld	(2.271.583)	0	(2.271.583)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	196.525.487	196.525.487
Eignir samtals	138.792.284	196.525.487	335.317.771
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	126.963.866	208.489.961	335.453.827
Örorkulífeyrir	13.021.234	20.554.913	33.576.147
Makalífeyrir	4.858.730	8.257.828	13.116.558
Barnalífeyrir	361.250	2.267.487	2.628.737
Rekstrarkostnaður	398.709	1.197.446	1.596.155
Skuldbindingar samtals	145.603.789	240.767.635	386.371.424
Eignir umfram skuldbindingar	(6.811.505)	(44.242.148)	(51.053.652)
Í hlutfalli af skuldbindingum	-4,7%	-18,4%	-13,2%

B-deild LSR

Stjórn LSR fól Talnakönnun hf. að gera tryggingafræðilega úttekt á stöðu sjóðsins miðað við árslok 2009. Samkvæmt útreikningi Talnakönnunar hf. eru skuldbindingar sjóðsins 506,8 milljarðar kr. miðað við 2% ávöxtun umfram launahækkunar.

Samkvæmt útreikningi miðað við 2% ávöxtun umfram launahækkunar eiga launagreiðendur að standa undir 214,5 milljörðum kr. af skuldbindingum sjóðsins með greiðslu lífeyrishækkana, sbr. 1. mgr. 33. gr. laga um sjóðinn nr. 1/1997. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru því 292,3 milljarðar. Eignir sjóðsins skv. efnahagsreikningi eru 186,9 milljarðar kr. og endurmat 3,9 milljarðar kr. Það sem á vantar eða 101,5 milljarðar, er á ábyrgð ríkissjóðs skv. 32. gr. laganna.

Helstu niðurstöður tryggingafræðilegrar úttektar eru að öðru leyti þessar:

Eignir:	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	186.891.039	0	186.891.039
Endurmat verðbréfa	7.566.771	0	7.566.771
Fjárfestingargjöld	(3.715.745)	0	(3.715.745)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	23.858.349	23.858.349
Eignir samtals	190.742.065	23.858.349	214.600.414
Skuldbindingar:			
Ellilífeyrir	387.457.263	48.669.866	436.127.128
Örorkulífeyrir	106.692.062	6.452.467	113.144.529
Makalífeyrir	8.752.126	1.303.386	10.055.512
Barnalífeyrir	81.427	0	81.427
Rekstrarkostnaður	3.772.372	852.584	4.624.955
Skuldbindingar samtals	506.755.250	57.278.303	564.033.552
Eignir umfram skuldbindingar	(316.013.185)	(33.419.953)	(349.433.138)
Í hlutfalli af skuldbindingum	-62,4%	-58,3%	-62,0%

Áfallin skuldbinding hækkar úr 495 milljörðum kr. í 506,8 milljarða sem er 2,4% hækkun milli ára. Heildarskuldbinding sjóðsins hækkar milli ára úr 557 milljörðum kr. í 564 milljarða eða um 1,3%.

Lífeyrisréttindi í sjóðnum eru reiknuð sem hlutfall af dagvinnulaunum sjóðfélaga og þegar launin hækka þá hækkar skuldbinding sjóðsins í sama hlutfalli og launahækkunin. Almennt er tekið tillit til þessa í tryggingafræðilegum forsendum og er því venjulega miðað við dagvinnulaun í lok hvers úttektarárs.

22. Ábyrgð launagreiðenda og ríkissjóðs á lífeyrisskuldbindingum

Utan efnahagsreiknings B-deildar er getið um skuldbindingar launagreiðenda við sjóðinn vegna lífeyrishækkana samkvæmt 1. mgr. 33. gr. laga um lífeyrissjóðinn nr. 1/1997. Samkvæmt útreikningi Talnakönnunar hf. voru þessi ógreiddu framlög launagreiðenda vegna lífeyrishækkana metin 214,5 milljarðar kr. í árslok 2009. Þessar skuldbindingar voru metnar á 210,4 milljarða í árslok 2008. Hækkunin milli árana 2008 og 2009 er því 4,1 milljarður kr. eða 2%.

A-deild stendur sjálf undir skuldbindingum sínum. Mótframlag launagreiðenda er breytilegt skv. lögum um sjóðinn og er það endurskoðað árlega með tilliti til þess hvort sjóðurinn á fyrir skuldbindingum sínum hverju sinni (innan skilgreindra vikmarka). Frá stofnun sjóðsins hefur mótframlag launagreiðenda verið óbreytt 11,5%.

23. Uppgjör launagreiðenda á skuldbindingum

Eftirtaldir launagreiðendur hafa gert upp áfallnar lífeyrisskuldbindingar sínar gagnvart B-deild LSR:

Skuldbinding B-deildar LSR vegna uppgerðra réttinda í lok árs:	2009	2008
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins	2.673.543	2.746.554
Byggðastofnun	1.108.589	1.043.980
Flugfjarskipti ehf.	92.371	97.409
Flugmálastjórn Íslands	9.004.805	8.109.403
Flugstoðir ohf.	550.062	332.640
Keflavíkurlflugvöllur ohf.	2.885.833	2.072.705
Framkvæmdasjóður Íslands	713.422	675.174
Hitaveita Suðurnesja hf. (skuldbindingar eftir 31.03.2001)	288.033	224.830
Íbúðalánasjóður (ásamt Byggingarsjóði og Húsnaðisstofnun ríkisins)	1.350.046	1.345.977
Íslandspóstur hf.	3.893.149	3.562.158
Íslandssíld hf. (Síldarútvegsnefnd)	446.532	452.569
Íslensk endurtrygging	273.626	272.226
Íslenskar orkurannsóknir	214.643	179.962
Landsnet hf.	153.616	110.337
Landsvirkjun Power ehf.	15.556	0
Lánasjóður íslenskra námsmanna	276.579	268.667
Orkubú Vestfjarða hf. (skuldbindingar eftir 30.06.2001)	182.461	142.341
Rafmagnsveitur ríkisins	4.252.168	4.050.613
Matís ohf. (Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins)	1.104.164	1.130.060
Ríkissjóður vegna lögreglumanna	424.132	392.759
Ríkisútvarpið ohf.	7.630.212	7.370.106
Samábyrgðin hf.	573.391	567.469
Sementsverksmiðjan hf.	1.025.361	1.050.212
Sinfóníuhljómsveit Íslands	2.441.069	2.449.036
Símenn hf. (ásamt Pósti og síma hf.)	34.282.276	33.990.451
Skýrr hf.	846.659	867.634
Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins bs.	74.716	51.236
Þjóðhagsstofnun	1.015.957	991.401
	77.792.972	74.547.907

Nokkrir launagreiðendur hafa gert upp áfallnar lífeyrisskuldbindingar sínar gagnvart B-deild LSR og bera þeir þá ekki frekari skuldbindingu gagnvart sjóðnum vegna þeirra réttinda sem uppgjörð tekur til. Skuldbinding sem gerð er upp með þessum hætti er byggð á tryggingafræðilegu mati miðað við uppgjörsdag. Innheimta lífeyrishækkana gagnvart viðkomandi launagreiðanda fellur niður frá og með uppgjörstegi. Skuldbindingu B-deildar LSR vegna uppgerðra réttinda má sjá í töflu hér að framan.

Forsendur við uppgjör lífeyrisskuldbindinga eru þær sömu og við tryggingafræðilega úttekt á sjóðnum, þ.e. að launahækkunar séu 1,5% umfram visitölu neysluverðs og að ávöxtun eigna verði 2% umfram launahækkunar. Um langtímaforsendur er að ræða þannig að ef litið er til skamms tíma getur þróunin orðið önnur.

Stofnanir og fyrirtæki sem áður hafa gert upp skuldbindingar sínar gagnvart B-deild LSR hafa flestar haldið áfram að greiða iðgjöld til sjóðsins vegna þeirra starfsmanna sem voru í starfi þegar upphaflegt uppgjör á skuldbindingum fór fram. Í þeim tilfellum heldur áfram að myndast skuldbinding og er hún gerð upp árlega samkvæmt samkomulagi við þá launagreiðendur. Frá uppgjóri á skuldbindingu undangengins árs eru dregin iðgjöld sem greidd voru vegna ársins auk viðbótariðgjalda. Þá er launagreiðendum einnig heimilt að gera upp skuldbindingu sína frá ákveðnum tímamarki og síðan árlega eftir það.

Kennitölur LSR

	2009	2008	2007	2006	2005
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	11,85%	-13,01%	5,06%	18,71%	18,88%
Raunávöxtun	2,96%	-25,24%	-0,75%	10,99%	14,15%
Hrein raunávöxtun	2,87%	-25,31%	-0,84%	10,89%	14,03%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-0,74%	0,47%	8,69%	8,57%	6,34%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára	1,55%	2,08%	5,71%	6,36%	5,72%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	38,0%	34,6%	44,8%	46,9%	41,7%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	36,2%	38,2%	35,1%	37,0%	42,0%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	3,3%	3,2%	1,1%	0,5%	0,1%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	4,2%	4,9%	4,6%	2,9%	2,7%
Veðlán	17,6%	18,6%	14,2%	12,7%	13,4%
Annað	0,8%	0,4%	0,2%	0,2%	0,2%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	60,2%	62,6%	69,2%	66,9%	71,4%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	39,8%	37,4%	30,8%	33,1%	28,6%
Rekstrarkostnaður					
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,09%	0,09%	0,09%	0,09%	0,11%
Fjöldatalningar					
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	28.417	28.099	27.655	26.849	26.504
Meðalfjöldi lífeyrisþega	12.719	11.603	10.980	10.388	9.854
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	74,5%	74,4%	74,3%	72,9%	72,7%
Örorkulífeyrir	6,1%	6,5%	5,7%	6,6%	6,3%
Makalífeyrir	17,5%	18,7%	19,6%	20,2%	20,9%
Barnalífeyrir	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,1%
Aðrar útgreiðslur	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kennitölur A-deildar

	2009	2008	2007	2006	2005
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	11,39%	-11,54%	4,57%	18,64%	18,84%
Raunávöxtun	2,54%	-23,98%	-1,22%	10,93%	14,11%
Hrein raunávöxtun	2,48%	-24,02%	-1,28%	10,86%	14,01%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-0,58%	0,69%	8,62%	8,13%	5,31%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára	0,80%	1,99%	5,51%	6,29%	5,73%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	33,9%	32,7%	43,6%	47,4%	43,4%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	42,9%	40,5%	37,6%	37,1%	40,2%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	3,6%	3,8%	1,2%	0,5%	0,1%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	1,6%	3,0%	2,8%	2,4%	2,6%
Veðlán	18,0%	20,1%	14,9%	12,6%	13,7%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	63,0%	63,3%	68,6%	64,8%	67,4%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	37,0%	36,7%	31,4%	35,2%	32,6%
Rekstrarkostnaður					
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,06%	0,06%	0,06%	0,07%	0,09%
Fjöldatalningar					
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	22.773	22.011	21.012	19.704	18.858
Meðalfjöldi lífeyrisþega	1.505	1.157	905	699	546
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	29,2%	22,6%	22,7%	16,9%	14,8%
Örorkulífeyrir	59,4%	65,5%	64,7%	69,0%	77,2%
Makalífeyrir	4,2%	3,8%	3,9%	5,0%	6,2%
Barnalífeyrir	7,1%	8,1%	8,7%	9,2%	1,8%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Eignir umfram heildarskuldbindingar	-13,2%	-13,1%	-2,4%	-0,6%	-3,6%
Eignir umfram áfallnar skuldbindingar	-4,7%	-4,4%	32,9%	43,1%	39,2%

Kennitölur B-deildar

	2009	2008	2007	2006	2005
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	12,01%	-13,96%	5,29%	18,81%	19,10%
Raunávöxtun	3,11%	-26,06%	-0,54%	11,08%	14,36%
Hrein raunávöxtun	3,00%	-26,14%	-0,64%	10,97%	14,23%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-0,83%	0,35%	8,77%	8,74%	6,65%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára	1,70%	2,13%	5,87%	6,51%	5,86%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	40,0%	34,7%	44,1%	45,5%	39,8%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	32,9%	37,9%	34,8%	37,9%	43,7%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	3,1%	3,0%	1,0%	0,5%	0,1%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	6,0%	6,2%	5,7%	3,2%	2,9%
Veðlán	18,0%	18,3%	14,3%	13,0%	13,6%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	57,9%	62,1%	69,2%	67,7%	73,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	42,1%	37,9%	30,8%	32,3%	26,9%
Rekstrarkostnaður					
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,11%	0,11%	0,10%	0,10%	0,12%
Fjöldatalningar					
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	5.644	6.088	6.643	7.144	7.646
Meðalfjöldi lífeyrisþega	10.851	10.393	10.033	9.651	9.282
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	77,3%	76,3%	75,6%	74,2%	73,9%
Örorkulífeyrir	3,7%	4,1%	4,1%	5,0%	4,8%
Makalífeyrir	18,9%	19,6%	20,2%	20,7%	21,3%
Barnalífeyrir	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Eignir umfram heildarskuldbindingar	-62,0%	-63,0%	-53,2%	-54,3%	-56,4%
Eignir umfram áfallnar skuldbindingar	-62,4%	-63,6%	-52,3%	-52,5%	-55,0%

Kennitölur Séreignar LSR

	2009	2008	2007	2006	2005
Leið I					
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	18,62%	-15,84%	4,28%	17,86%	13,46%
Raunávöxtun	9,20%	-27,67%	-1,49%	10,20%	8,95%
Hrein raunávöxtun	9,12%	-27,73%	-1,56%	10,09%	8,81%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára	6,84%	6,20%	13,26%	10,34%	8,02%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-1,44%	-1,17%	8,04%	6,04%	3,54%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára	0,42%	-0,41%	3,20%	3,81%	2,94%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	86,5%	92,1%	94,2%	92,9%	93,5%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	9,6%	3,6%	3,3%	6,7%	6,4%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	3,4%	3,4%	0,7%	0,4%	0,1%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	0,4%	0,9%	1,8%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	49,8%	51,3%	69,7%	66,0%	69,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	50,2%	48,7%	30,3%	34,0%	30,7%
Rekstrarkostnaður					
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,07%	0,08%	0,08%	0,12%	0,12%
Fjöldatalningar					
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	1.611	1.606	2.230	2.296	2.304
Meðalfjöldi lífeyrisþega	179	13	10	11	9
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	42,4%	80,9%	96,3%	92,2%	88,0%
Örorkulífeyrir	0,3%	2,0%	0,7%	0,8%	0,0%
Makalífeyrir	4,1%	2,1%	0,0%	1,3%	4,6%
Barnalífeyrir	1,6%	15,1%	3,0%	5,6%	7,5%
Aðrar útgreiðslur	51,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Leið II *

Ávöxtun

	2009	2008	2007	2006	2005
Nafnávöxtun	14,32%	-4,42%	6,14%	12,28%	9,03%
Raunávöxtun	5,23%	-17,86%	0,27%	4,98%	4,69%
Hrein raunávöxtun	5,16%	-17,93%	0,19%	4,87%	4,55%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára	7,26%	6,88%	10,35%	11,00%	10,68%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-1,06%	-0,54%	5,26%	6,90%	-
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar frá stofnun	2,38%	1,99%	5,75%	6,90%	7,41%

Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar

Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	81,5%	93,0%	93,1%	90,6%	91,0%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	15,3%	3,8%	4,6%	9,2%	9,0%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	2,5%	2,0%	0,1%	0,2%	0,0%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	0,7%	1,2%	2,2%	0,0%	0,0%

Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum

Eignir í íslenskum krónum	67,0%	74,0%	82,7%	79,3%	81,4%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	33,0%	26,0%	17,3%	20,7%	18,6%

Rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,07%	0,07%	0,08%	0,12%	0,13%
--	-------	-------	-------	-------	-------

Fjöldatalningar

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	337	605	832	831	782
Meðalfjöldi lífeyrisþega	38	13	11	7	3

Hlutfallsleg skipting lífeyris

Ellilífeyrir	83,1%	97,5%	93,0%	96,8%	100,0%
Örorkulífeyrir	0,2%	0,2%	0,3%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir	0,6%	1,1%	1,1%	3,2%	0,0%
Barnalífeyrir	0,2%	1,1%	5,6%	0,0%	0,0%
Aðrar útgreiðslur	15,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Leið III *

Ávöxtun

	2009	2008	2007	2006	2005
Nafnávöxtun	14,28%	25,77%	12,73%	11,71%	8,41%
Raunávöxtun	5,20%	8,09%	6,49%	4,45%	4,09%
Hrein raunávöxtun	5,13%	8,01%	6,41%	4,35%	3,93%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára	14,43%	13,55%	10,57%	9,57%	9,05%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	5,56%	5,66%	5,47%	5,52%	-
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar frá stofnun	5,89%	6,00%	5,67%	5,52%	5,82%

Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar

Bundinn innlánsreikningur	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
---------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum

Eignir í íslenskum krónum	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
---------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,07%	0,07%	0,08%	0,12%	0,15%
--	-------	-------	-------	-------	-------

Fjöldatalningar

Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	1.140	1.046	250	277	285
Meðalfjöldi lífeyrisþega	147	27	22	20	15

Hlutfallsleg skipting lífeyris

Ellilífeyrir	77,3%	98,0%	97,0%	96,5%	100,0%
Örorkulífeyrir	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%	0,0%
Makalífeyrir	2,0%	2,0%	2,4%	1,9%	0,0%
Barnalífeyrir	0,4%	0,0%	0,5%	0,9%	0,0%
Aðrar útgreiðslur	20,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

* Leið II og Leið III voru stofnaðar 1. júlí 2002. Útreikningur á ávöxtun í Séreign LSR miðast við daglegt gengi á sjóðnum.

Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga

Ársreikningur 2009

Skýrsla stjórnar

Eignir og afskriftir

Að baki er fyrsta heila starfsár lífeyrissjóðsins frá falli Glitnis, Kaupþings og Landsbankans. Við uppgjör sjóðsins fyrir ári ríkti mikil óvissa um framhaldið og um afdrif margra innlendra fyrirtækja sem sjóðurinn átti eignarhlut í eða hafði keypt skuldabréf af. Á árinu 2009 bárust áfram fréttir af erfiðri stöðu fyrirtækja og enn er óvissa um afdrif sumra þeirra. Þá hafa málin þróast þannig að mörg þeirra fyrirtækja sem óvissa ríkti um í árslok 2008 eru nú í greiðslustöðvun eða í nauðasamningsumleitunum og sum hafa verið tekin til gjaldprotaskipta. Þessi þróun hafði neikvæð áhrif á ávöxtun sjóðsins á árinu 2009 vegna aukinna afskrifta þó ávöxtun eigna hafi gengið vel að öðru leyti.

Eignir sjóðsins námu 21,4 milljörðum kr. í árslok 2009 en voru 19,6 milljarðar kr. árið áður. Eignir hækkuðu um 1,7 milljarða kr. á árinu sem er mikill viðsnúningur frá árinu 2008 þegar eignir lækkuðu um 3,5 milljarða kr.

Í árslok 2008 hafði sjóðurinn lagt 1.444 milljónir kr. í afskriftasjóð til að mæta hugsanlegu tapi vegna skuldabréfa sem sjóðurinn hafði keypt á markaði. Þessi fjárhæð samsvaraði 6,8% af meðaleignum á árinu. Á árinu 2009 þróaðist staða margra fyrirtækja til hins verra og umfram það sem sjóðurinn hafði gert ráð fyrir eða hafði upplýsingar um á sínum tíma. Til að mæta endanlegum afskriftum og til varúðar vegna mögulegra afskrifta lagði sjóðurinn til viðbótar 1.391 milljón kr. í afskriftasjóð á árinu 2009. Þetta er fjárhæð sem nemur 6,7% af meðaleignum ársins.

Fjármálakreppan hefur kallað á endurskipulagningu margra fyrirtækja og kröfuhafar hafa í reynd yfirtekið mörg þeirra. Í aðkomu að slíkum málum hefur LH lagt megináherslu á endurheimtur krafna, en einnig hefur sjóðurinn lagt þunga áherslu á upplýsingagjöf til kröfuhafa og að fyrirtæki og kröfuhafar fylgi þeim lagareglum og sjónarmiðum um góða stjórnunarhætti sem gilda við aðstæður sem þessar. Þannig hefur LH m.a. lagt áherslu á að í hverju fyrirtæki verði gildi gerninga síðustu mánaða eða missera metið og kannað hvort um riftanlega gerninga er að ræða eða refsiverða háttsemi.

Gjaldeyrivarnasamningar

Uppgjör afleiðusamninga eða gjaldeyrivarnasamninga milli lífeyrissjóðsins og skilanevnda gömlu bankanna hefur enn ekki

átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. Þetta atriði er stærsti óvissupátturinn í uppgjöri sjóðsins.

Frá árinu 2001 og fram að bankahruninu hafði sjóðurinn gert framvirka gjaldeyrissamninga sem miðuðu að því að draga úr sveiflum í ávöxtun af erlendum verðbréfum og til að verja sjóðinn fyrir falli á erlendri verðbréfaeign þegar gengi íslensku krónunnar breytist. Skuldbindingar lífeyrissjóðsins eru í íslenskum krónum en erlend verðbréf eru í öðrum gjaldmiðlum.

LH og aðrir lífeyrissjóðir hafa haldið því fram að forsendur hafi brostið fyrir tilvist samninganna í aðdraganda að falli bankanna og við fall þeirra haustið 2008. Óvissa ríkir um hvernig og hvort gera eigi upp tapstöðu á þessum samningum. Til að draga úr óvissu hefur sjóðurinn boðist til að gera upp samningana miðað við tiltekna forsendur. Miðað við þær forsendur og vegna varúðarsjónarmiða var í ársreikningi sjóðanna í árslok 2008 færð fjárhæð sem nam alls 1.451 milljón kr. Á móti þeirri fjárhæð áttu sjóðirnir skuldajafnanleg bréf á bankana að fjárhæð 577 milljónir kr. sem kemur til frádráttar. Í ársreikningi fyrir árið 2009 er nettó skuld sjóðsins við bankana vaxtareiknuð og sú fjárhæð færð til viðbótar varúðarfærslu vegna gjaldeyrivarnasamninga.

Skilanevndir bankanna hafa hins vegar talið að greiða eigi tapstöðu samninga miðað við hærra gengi. Miðað við ýtrustu kröfur bankanna væri tapstaðan allt að 2,8 milljarði kr. auk hugsanlegrar vaxtakröfu sem þeir kunna að gera. Lífeyrissjóðurinn myndi svo eftir sem áður eiga kröfur á bankana að fjárhæð 577 milljónir kr. til skuldajöfnunar auk vaxta.

Ávöxtun og verðbréfaeign

Nafnávöxtun LH á árinu 2009 var 11,5%. Hrein raunávöxtun sjóðsins, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum, var 2,5% á árinu 2009 samanborið við -26,7% ávöxtun árið áður. Sveiflur í ávöxtun sjóðsins hafa verið talsverðar undanfarin 5 ár en meðaltal hreinnar raunávöxtunar á þeim tíma er -1,3%, en 1,1% sé horft til síðustu 10 ára. Undanfarin 20 ár er meðaltal hreinnar raunávöxtunar 3,8% en skv. tryggingafræðilegum forsendum sem sjóðirnir eru gerðir upp samkvæmt er gert ráð fyrir að ávöxtun til langs tíma sé 3,5%.

Á árinu 2009 var raunávöxtun innlendra skuldabréfa sjóðsins -7,2% að teknu tilliti til niðurfærslu, erlendra skuldabréfa 10,3% með niðurfærslu, innlendra hlutabréfa 4,5%, og erlendra hlutabréfa 25% reiknað í íslenskum krónum að teknu tilliti til gjaldeyrisvarna. Í árslok voru hlutabréf 44,8% af verðbréfaeign sjóðsins, en voru 40,7% árið áður. Verðbréfaeign sjóðsins skiptist þannig að 53,9% voru í íslenskum krónum og 46,1% voru í erlendum gjaldmiðlum.

Fjárfestingar

Á árinu 2009 var LH nettóseljandi verðbréfa að fjárhæð 69,1 milljón kr. Fjárfestingar sjóðsins skiptust þannig að 573,4 milljónir kr. fóru í innlend skuldabréf, 47,9 milljónir kr. fóru í innlend hlutabréf og 206,5 milljónir kr. fóru í aðrar fjárfestingar. LH var nettó seljandi erlendra hlutabréfa að fjárhæð 788,1 milljón kr. og nettó seljandi erlendra skuldabréfa að fjárhæð 108,9 milljónir kr. Útlán til sjóðfélaga umfram uppgreiðslur námu 22,1 milljón kr.

Iðgjöld

Alls greiddu 633 sjóðfélagar iðgjald til LH á árinu 2009 og fækkaði þeim um 8% milli ára. Virkir sjóðfélagar voru 581 og fækkaði þeim um 7,6%. Í árslok áttu 3.068 sjóðfélagar skráð réttindi hjá sjóðnum. Lögbundin iðgjöld ársins, ásamt réttindaflutningum og endurgreiðslum, námu 286 milljón kr. og hækkuðu um 0,2% milli ára.

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn námu 122,8 milljónum kr. á árinu 2009, en voru 333 milljónir kr. árið áður. Innborganir annarra launagreiðenda í formi viðbótariðgjalda námu 24,4 milljónum kr. á árinu 2009, en voru 32,3 milljónir kr. árið áður.

Innborganir ríkissjóðs eru vaxtareiknaðar til samræmis við ávöxtun lífeyrissjóðsins og mynda inneign sem er dregin frá skuldbindingum. Innborganir hans hafa engin áhrif á mat á skuldbindingum annarra launagreiðenda komi til uppgjörs á þeim. Með aukagreiðslum til sjóðsins er ríkissjóður að dreifa greiðslum á skuldbindingum sínum til lengri tíma en ríkissjóður er bakábyrgur fyrir skuldbindingum sjóðsins ásamt öðrum launagreiðendum. Inneign ríkissjóðs vegna aukagreiðslna nam 12.489 milljónum kr. í árslok 2009 og hækkaði hún um 1.393 milljónir kr. milli ára í samræmi við ávöxtun sjóðsins á árinu.

Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur námu 1.587 milljónum kr. á árinu 2009 og hækkuðu um 16,2% milli ára. Alls fengu 772 einstaklingar greiddan lífeyri úr sjóðnum á árinu en lífeyrisþegum fjölgaði um 6,8% milli ára. Endurgreiðslur launagreiðenda á lífeyrisgreiðslum námu 687 milljónum kr. á árinu og hækkuðu um 12,4% milli ára.

Rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld

Á árinu 2009 námu rekstrarkostnaður og fjárfestingargjöld 47,9 milljónum kr., en voru 44,3 milljónir kr. árið áður. Hækkunin milli ára er 8,2% og nam kostnaðurinn alls 0,23% af meðaleignum sjóðsins árið 2009. Þar af nam rekstrarkostnaður 0,12% af eignum sem er sama hlutfall og árið á undan. Sjóðurinn hefur þurft að taka á sig aukinn kostnað í tengslum við efnahagshrunið, m.a. aðkeypta vinnu lögræðinga og ráðgjafa við heimtur á verðbréfaeignum sjóðsins.

Launakostnaður sjóðsins nam 25,1 milljón kr. árið 2009 og skiptist þannig að heildarfjárhæð launa voru 20,8 milljónir kr. og launatengd gjöld 4,3 milljónir kr. Stöðugildi voru 3,2 á árinu 2009.

Tryggingafræðileg úttekt og hrein eign til greiðslu lífeyris

Áfallin skuldbinding sjóðsins í árslok 2009 var 59.498 milljónir kr. miðað við 2% ávöxtun umfram launahækkunir og hækkaði um 4,5% á árinu. Samkvæmt útreikningi tryggingafræðinga eiga launagreiðendur að standa undir 29.721 milljón kr. af skuldbindingum sjóðsins með greiðslu lífeyrishækkana og hækkaði sú fjárhæð um 4,4% milli ára. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru því 29.777 milljónir kr. Samkvæmt efnahagsreikningi var hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris í árslok 21.368 milljónir kr., en var 19.626 milljónir kr. í árslok 2008, sem er 8,9% hækkun milli ára. Eins og fram kom í umfjöllun um iðgjöldin hér að framan hefur ríkissjóður greitt aukaiðgjöld inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Í árslok 2009 námu uppfærðar greiðslur ríkissjóðs 12.489 milljónum kr. og inneign annarra launagreiðenda nam 632 milljón kr.

Lokaorð

Eignir sjóðsins til ávöxtunar eru nú fyrst og fremst í innlendum skuldabréfum og erlendum hlutabréfum. Ávöxtun þessara

eignaflokka hefur verið ágæt frá áramótum. Óvissa er þó enn um afdrif nokkurra fyrirtækja sem gefið hafa út markaðsskuldabréf sem sjóðurinn hefur keypt. Þá er uppgjör gjaldmiðlasamninga við skilanevndir gömlu bankanna háðar mikilli óvissu. Gengisþróun íslensku krónunnar gagnvart

erlendum gjaldmiðlum eykur enn á óvissuna um afkomu sjóðsins á þessu ári og gjaldeyrishöft hafa áhrif á stýringu á eignasafni. Það er því að mörgu að hyggja fyrir stjórnendur lífeyrissjóðsins.

Stjórn Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2009 með undirskrift sinni.

Reykjavík 21. apríl 2010.

Elsa B. Friðfinnsdóttir stjórnarformaður, Jón Aðalbjörn Jónsson, Marianna Jónasdóttir og Oddur Gunnarsson.

Haukur Hafsteinsson, framkvæmdastjóri.

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga fyrir árið 2009. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnenda, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Ábyrgð stjórnenda á ársreikningnum

Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga. Samkvæmt því ber þeim að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti sem varðar gerð og framsetningu ársreiknings þannig að hann sé í meginatriðum án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Ábyrgð stjórnenda nær einnig til þess að beitt sé viðeigandi reikningsskilaaðferðum og mati miðað við aðstæður.

Ábyrgð endurskoðenda

Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla og ákvæði laga um Ríkisendurskoðun. Samkvæmt því ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fái um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðunin felur í sér aðgerðir til að staðfesta fjárhæðir og aðrar upplýsingar í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggir á faglegu mati endurskoðandans, meðal annars á þeirri áhættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins. Endurskoðunin felur einnig í sér mat á þeim reikningsskila- og matsaðferðum sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins sem og mat á framsetningu hans í heild.

Við teljum að við endurskoðunina hafi verið aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga á árinu 2009, efnahag 31. desember 2009 og breytingu á handbæru fé á árinu 2009, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Ríkisendurskoðun, 21. apríl 2010

Sveinn Arason

Yfirlit um breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris fyrir árið 2009

	Skýring	2009	2008
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		84.340	81.140
Iðgjöld launagreiðenda		201.802	204.434
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		0	0
Lífeyrishækkunar		687.327	611.251
Uppgreiddar lífeyrisskuldbindingar	9	2.137	2.074
Innborganir launagreiðenda inn á skuldbindingar	10	147.153	363.303
Iðgjöld alls		1.122.759	1.262.201
Lífeyrir			
Lífeyrir	11	1.586.560	1.365.662
Kostnaður vegna örorkumats		86	120
Lífeyrir alls		1.586.646	1.365.782
Fjárfestingartekjur			
Tekjur af eignarhlutum	12	506.462	(2.622.718)
Vaxtatekjur og gengismunur	13	3.225.892	2.159.807
Breytingar á niðurfærslu	4,7	(1.390.918)	(1.443.996)
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	5	(87.419)	(1.451.401)
Fjárfestingartekjur alls		2.254.017	(3.358.307)
Fjárfestingargjöld			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		22.366	17.057
Önnur fjárfestingargjöld	8	684	832
Fjárfestingargjöld alls		23.050	17.889
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		24.173	25.438
Annar rekstrarkostnaður		708	989
Rekstrarkostnaður alls		24.881	26.426
Hækkun á hreinni eign á árinu			
		1.742.199	(3.506.203)
Hrein eign frá fyrra ári			
		19.626.079	23.132.282
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris			
		21.368.278	19.626.079

Efnahagsreikningur 31.12.2009

	Skýring	2009	2008
Eignir			
Fjárfestingar			
Húseign og lóð	3,14	13.754	14.005
Verðbréf með breytilegum tekjum	15	10.262.611	8.554.722
Verðbréf með föstum tekjum	16	8.805.228	9.459.057
Veðlán	16	2.768.326	2.683.021
Fjárfestingar alls		21.849.920	20.710.805
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	17	132.488	146.492
Ýmsar kröfur		5.064	10.079
Kröfur alls		137.552	156.571
Aðrar eignir			
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	3,14	886	1.107
Sjóður og bankareikningar		977.488	265.007
Aðrar eignir alls		978.373	266.114
Eignir samtals		22.965.845	21.133.490
Skuldir			
Skuldbindingar			
Áfallin lífeyrisskuldbinding		7.886	7.359
Skuldbindingar alls		7.886	7.359
Viðskiptaskuldir			
Aðrar skuldir	18	50.861	48.652
Varúðarfærsla vegna framvirkra samninga	5	1.538.820	1.451.401
Viðskiptaskuldir alls		1.589.682	1.500.053
Skuldir samtals		1.597.567	1.507.411
Hrein eign til greiðslu lífeyris			
		21.368.278	19.626.079
Eignir utan efnahagsreiknings			
Krafa á launagreiðendur skv. 20. gr. laga nr. 2/1997	18,19	29.720.820	28.474.890

Sjóðstreymi 2009

	2009	2008
Inngreiðslur		
lðgjöld	1.136.761	1.140.884
Fjárfestingartekjur	359.736	335.709
Afborganir verðbréfa	1.079.184	1.264.997
Seld verðbréf með breytilegum tekjum	1.266.964	892.295
Seld verðbréf með föstum tekjum	1.195.806	875.963
Inngreiðslur	5.038.451	4.509.847
Útgreiðslur		
Lífeyrir	1.584.797	1.346.730
Fjárfestingargjöld	22.375	17.137
Rekstrarkostnaður	24.150	25.298
Innlausn skiptasamninga	0	799.671
Útgreiðslur	1.631.321	2.188.835
Ráðstöfunarfé til kaupa á verðbréfum og annarri fjárfestingu	3.407.130	2.321.011
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Kaup á verðbréfum með breytilegum tekjum	782.499	988.752
Kaup á verðbréfum með föstum tekjum	1.807.612	817.200
Ný veðlán og útlán	104.303	290.017
Varanlegir rekstrarfjármunir	236	383
Ráðstöfun alls	2.694.650	2.096.353
Hækkun á handbæru fé	712.480	224.658
Handbært fé í ársbyrjun	265.007	40.349
Handbært fé í árslok	977.488	265.007

Skýringar með ársreikningi 2009

Reikningsskilaaðferðir

1. Starfsemi

Ársreikningur Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga (LH) er saminn í samræmi við reglur nr. 55/2000 um ársreikninga lífeyrissjóða sem settar eru af Fjármálaeftirlitinu á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

lðgjald til LH er 12% af dagvinnulaunum, vaktálagi, persónuuppbót og orlofsuppbót. Réttindi sjóðfélaga miðast við þann tíma sem greitt hefur verið í sjóðinn, ásamt starfshlutfalli. Almennur réttur til töku ellilífeyris er við 65 ára aldur. Sjóðfélögum er þó heimilt að hefja töku lífeyris fyrr ef samanlagður sjóðfélagaaldur hans og lífaldur er 95 ár eða meira (95 ára regla), en þó aldrei fyrr en hann er orðinn 60 ára. Lífeyrir reiknast sem hlutfall af launum við starfslok eða í ákveðnum tilvikum af launum vegna 10 ára í hærra launuðu starfi. Eftir það taka lífeyrisgreiðslur mið af dagvinnulaunum eftirmanns í starfi eða breytingum sem verða að meðaltali á föstum launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu, samkvæmt svokallaðri meðaltalsreglu. Með lagabreytingum sem tóku gildi við upphaf árs 1997 gátu lífeyrisþegar LH valið hvort breytingar á lífeyrisgreiðslum þeirra fylgdu launum eftirmanns í starfi eða meðalbreytingum sem verða á launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu.

2. Fjárfestingar

Til verðbréfa með breytilegum tekjum teljast innlend og erlend hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Erend verðbréf sjóðsins eru skráð á skipulegum verðbréfamörkuðum og því eignfærð á markaðsverði miðað við síðasta skráða gengi þeirra í árslok. Verðbréfin eru umreiknuð í íslenskar krónur á kaupgengi skv. Seðlabanka Íslands í árslok. Innlend hlutabréf sjóðsins sem skráð eru í Kauphöll Íslands eru eignfærð á markaðsverði í árslok, en óskráð hlutabréf á kostnaðarverði eða áætluðu gangvirði ef það er lægra. Fjárfestingar í framtakssjóðum eru færðar til eigna á uppfærðu kaupverði skv. upplýsingum frá vörsluaðilum.

Til verðbréfa með föstum tekjum teljast innlend og erlend skuldabréf og önnur verðbréf með föstum vöxtum eða með tiltekna vaxtaviðmiðun. Til veðlána teljast innlend skuldabréfalán með veði í fasteign. Verðbréf með föstum tekjum eru færð til eigna með áföllnum verðbótum miðað við vísitölu sem tók gildi 1. janúar 2010 og vöxtum m.v. vaxtakjör verðbréfanna að teknu tilliti til ávöxtunarkröfu þeirra á kaupdegi. Afföllin eða gengisaukinn sem myndast við kaup verðbréfanna eru færð í ársreikninginn á afborgunartíma þeirra miðað við virka vexti. Verðbréf í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð í íslenskar krónur á kaupgengi skv. Seðlabanka Íslands í árslok. Höfuðstólstrýggð skuldabréf, sem taka mið af hækkun erlendra hlutabréfavísitalna og eru með vörn ef vísitalan lækkar niður fyrir áður tryggt vísitölugildi, eru færð á hæsta tryggða vísitölugildi.

3. Varanlegir rekstrarfjármunir

Fasteign og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á framreiknuðu stofnverði eins og það stóð í lok árs 2001. Kaup ársins 2009 eru færð á kostnaðarverði.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af stofnverði. Afskriftir vegna kaupa ársins 2009 reiknast hlutfallslega eftir eignarhaldstíma innan ársins. Afskrifta hlutföll eru eftirfarandi: fasteign 1,5%, tölvubúnaður 33,3%, aðrir rekstrarfjármunir 10-15%.

Mat stjórnenda og ályktanir við beitingu reikningskilaaðferða

4. Virðisýrningun útlána og krafna

Verðbréfasafn lífeyrissjóðsins hefur verið yfirfarið og mat lagt á virðisýrningun þess. Áður en ákvörðun var tekin um færslu virðisýrningunar var lagt mat á hlutlæg gögn sem gefa til kynna lækun á væntu framtíðarsjóðstreymi. Matið byggðist ýmist á áætlaðri virðisýrningun einstakra lána eða á safni lána. Þetta geta verið margs konar vísendingar um breytingar á greiðslugetu lántakenda, bæði formlegar og óformlegar, og einnig breytingar á efnahagsástandi.

5. Afleiðusamningar

Uppgjör afleiðusamninga eða gjaldeyrisvarnasamninga milli lífeyrissjóðsins og skilanevnda gömlu bankanna hefur enn ekki átt sér stað og ágreiningur er enn milli aðila um hvernig því skuli háttað. LH og aðrir lífeyrissjóðir hafa haldið því fram að forsendur hafi brostið fyrir tilvist samninganna í aðdraganda að falli bankanna og við fall þeirra haustið 2008. Óvissa ríkir um hvernig og hvort gera eigi upp tapstöðu á þessum samningum. Til að draga úr óvissu hefur sjóðurinn boðist til að gera upp samningana miðað við tilteknar forsendur. Miðað við þær forsendur og vegna varúðarsjónarmiða var í ársreikning sjóðanna í árslok 2008 færð fjárhæð sem nam alls 1.451 milljónum kr. Á móti þeirri fjárhæð átti sjóðurinn skuldajafnanleg bréf á bankana að fjárhæð 577 milljónir kr. sem kemur til frádráttar. Í ársreikning fyrir árið 2009 er nettó skuld LH við bankana vaxtareiknuð og sú fjárhæð færð til viðbótar varúðarfærslu vegna gjaldeyrisvarnasamninga. Í árslok 2009 nam brúttó skuld sjóðsins vegna gjaldmiðlasamninga 962 milljónum kr. Skilanevndir bankanna hafa hins vegar talið að greiða eigi tapstöðu samninga miðað við herra gengi. Miðað við ytrustu kröfur bankanna væri tapstaðan án tillits til skuldajöfnunar allt að 2,8 milljörðum kr. auk hugsanlegrar vaxtakröfu sem þeir kunna að gera.

6. Skuldajöfnun

Við fall Glitnis, Kaupþings og Landsbanka átti lífeyrissjóðurinn skuldajafnanlegar kröfur á hendur þessum aðilum að fjárhæð 577 milljónir kr. auk vaxta frá þeim tímamarki. Verði niðurstaðan sú að sjóðurinn þurfi að greiða tapstöðu á afleiðusamningum verður kröfu sjóðsins á hendur bönkunum skuldajafnað á móti.

7. Niðurfærsla verðbréfa með föstum tekjum

Á síðustu 2 árum hefur LH lagt 2.812 milljónir kr. í afskriftasjóð til að mæta hugsanlegum töpum vegna skuldabréfa sem sjóðurinn hefur keypt á markaði. Af þessari fjárhæð hafa 590 milljónir kr. verið endanlega afskrifaðar. Á árinu 2008 lagði LH 1.443 milljónir kr. í afskriftasjóð eða sem samsvaraði 6,8% af meðaleignum á árinu. Á árinu 2009 þróaðist staða margra fyrirtækja til hins verra umfram það sem sjóðurinn hafði gert ráð fyrir eða hafði upplýsingar um á sínum tíma. Til að mæta endanlegum afskriftum og til varúðar vegna mögulegra afskrifta í framtíðinni lagði sjóðurinn til viðbótar 1.361 milljónir kr. í afskriftasjóð á árinu 2009. Þetta er fjárhæð sem nemur 6,7% af meðaleignum á árinu.

Til viðbótar við afskrift skuldabréfa sem sjóðurinn hefur keypt á markaði hafa verið lagðar til hliðar 27 milljónir kr. til að mæta hugsanlegum útlánatöpum vegna sjóðfélagalána í framtíðinni eða sem nemur 1% af þeim eignaflokki.

8. Fjárfestingargjöld og rekstrarkostnaður

Rekstrarkostnaði sjóðsins er skipt í fjárfestingargjöld og rekstrarkostnað eftir því hvort um er að ræða kostnað við eignamsýslu eða annan rekstur sjóðsins.

Meðal annarra fjárfestingargjalda eru 601 þúsund kr. útlagður kostnaður vegna umsýslu lána. Þessi kostnaður er endanlega greiddur af lántakendum (sjá aðrar tekjur af lánastarfsemi í skýringarlið 13).

Umsýslu- og viðskiptakostnaður vegna erlendra sérgreindra hlutabréfasafna og viðskiptakostnaður vegna innlendra hlutabréfaviðskipta nam 12,6 millj. kr. á árinu 2009 en 15,2 millj. kr. árið áður. Umsýslu- og viðskiptakostnaður er bókfærður á móti vaxtatekjum viðkomandi verðbréfa. Þá er ótalinn umsýslu- og viðskiptakostnaður vegna hlutdeildarskírteina í verðbréfasjóðum en kostnaðarupplýsingar fást ekki gefnar upp eða liggja ekki fyrir hjá viðkomandi vörsluáðilum og er sá kostnaður því jafnframt innifalinn í vaxtatekjum viðkomandi sjóða.

Iðgjöld

9. Uppgreiddar lífeyrisskuldbindingar

Uppgjör launagreiðenda á skuldbindingum sínum við sjóðinn námu 2.137 þúsundum kr. á árinu 2009. Um var að ræða uppgjör lífeyrisskuldbindinga vegna réttindaávinnslu á árinu 2009.

10. Innborganir launagreiðenda inn á skuldbindingar

	2009	2008
Innborganir ríkissjóðs inn á bakábyrgð vegna skuldbindinga	122.779	333.025
Viðbótarframlög ýmissa launagreiðenda, innborgun inn á skuldbindingar	24.374	30.277
	147.153	363.303

Lífeyrir

11. Lífeyrisgreiðslur

Sundurliðun lífeyrisgreiðslna eftir tegundum lífeyris:

	2009	2008
Ellilífeyrir	1.410.131	1.185.700
Örorkulífeyrir	131.852	138.647
Makalífeyrir	43.013	39.223
Barnalífeyrir	1.564	2.092
	1.586.560	1.129.044

Fjárfestingartekjur

12. Fjárfestingartekjur af eignarhlutum sundurliðast þannig:

	2009	2008
Af innlendum hlutabréfum	23.727	(3.445.104)
Af erlendum hlutabréfum	482.735	822.386
	506.462	(2.622.718)

Undir tekjur af eignarhlutum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og óinnleystur gengismunur af hlutabréfum, bæði vegna breytinga á gengi bréfanna og gengi erlendra gjaldmiðla.

13. Vaxtatekjur og gengismunur sundurliðast þannig:

	2009	2008
Af veðlánnum	351.360	506.385
Af öðrum skuldabréfum	1.081.569	1.991.968
Af framvirkum skiptasamningum	0	(759.207)
Af hlutdeildarskírteinum	1.713.507	260.015
Af bankainnistæðum o.fl.	76.442	156.313
Lántökugjöld og aðrar tekjur af lánastarfsemi	3.065	4.615
Dráttarvextir	(113)	(282)
Aðrar tekjur	63	0
	3.225.892	2.159.807

Undir vaxtatekjur og gengismun falla vaxtatekjur af verðbréfum með föstum tekjum, veðlánnum, bundnum bankainnstæðum, framvirkum skiptasamningum, vaxtatekjur af iðgjöldum og veltiinnlánnum auk tekna af lánastarfsemi. Þá fellur undir þennan lið gengismunur af verðbréfum með föstum tekjum í erlendum gjaldmiðlum og breytingar á verði innlendra og erlendra hlutdeildarskírteina.

Fjárfestingar

14. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir og afskriftir þeirra, sem reiknaðar eru sem fastur árlegur hundraðshluti, greinast þannig:

	Fasteign	Aðrir rekstrarfjármunir	Samtals
Heildarverð 1.1.2009	16.754	5.011	21.765
Viðbætur á árinu	0	236	236
Heildarverð 31.12.2009	16.754	5.247	22.000
Afskrifað áður	2.748	3.905	6.653
Afskrifað á árinu	251	457	708
Afskrifað samtals	3.000	4.361	7.361
Bókfært verð 31.12.2009	13.754	886	14.640
Afskriftahlutföll 2009 eru eftirfarandi:	1,5%	10-33%	

Bókfærð fasteign er hlutdeild Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga í skrifstofuhúsnæði Lífeyrissjóða Bankastræti 7 á 2.-4. hæð. Eignarhlutdeild Lífeyrissjóða Bankastræti 7 skv. eignaskiptasamningi um húseignina er 53,98% og er fasteignamat þess eignarhluta 158,6 millj. kr., lóðarmat 24 millj. kr. og brunabótamat 274,4 millj. kr. skv. opinberum skráum í árslok 2009. Hlutdeild LH í fasteigninni er 10% og er samsvarandi fasteignamat 15,9 millj. kr., lóðarmat 2,4 millj. kr. og brunabótamat 27,4 millj. kr.

Eign Lífeyrissjóða Bankastræti 7 í fasteigninni skiptist þannig:

A-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	45%
B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins	45%
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga	10%

15. Verðbréf með breytilegum tekjum

Erlend verðbréf eftir fjárvörsluaðilum:

Hlutabréf:	2009	2008
Sampo OYJ-A SHS	13.189	9.695
	13.189	9.695
Sérgreind hlutabréfasöfn:		
EFG Global Equity	147.215	99.810
MFS Institutional Advisors	1.260.332	909.637
Morgan Stanley	1.258.400	1.159.915
	2.665.948	2.169.362
Hlutdeildarskírteini í hlutabréfasjóðum:		
ACM Global Growth Trends	888.543	748.210
ACM Global Value	962.627	701.962
Glitnir Fim Mondo	0	60.673
JP Morgan Global Dynamic Fund	813.836	603.079
Schroder Global Sigma	637.005	580.916
Schroder Global Quant Value	223.982	149.362
Seilern Stryx Fund	89.629	69.037
Sparinvest Global Value	26.274	20.018
State Street Enhanced Fund - Europe	281.464	275.793
State Street Enhanced Fund - North America Enhanced	367.569	392.963
State Street Enhanced Fund - Pacific	109.578	119.512
T. Rowe Price US Large Growth	213.758	48.511
T. Rowe Price US Small Cap Fund	34.430	110.031
Templeton Growth Fund	423.195	313.801
Vanguard Global Enhanced	85.872	61.921
Vanguard Global Stock Index	996.067	743.108
	6.153.830	4.998.897

Hlutdeildarskírteini í framtaks- og fasteignasjóðum:	2009	2008
Alþjóða fasteignasjóðurinn	38.493	37.237
Alþjóða framtakssjóðurinn	34.860	41.801
Alþjóða framtakssjóðurinn II	39.129	44.832
Black Rock Diversified Private Equity III	71.703	30.959
Black Rock Private Opportunity Fund II	41.379	95.426
Brú Venture Capital II	77.660	31.854
DLJ Merchant Banking Partners	67.764	100.412
Kaupþing Capital Partners II	0	12.957
Landsbanki Private Equity II	27.380	17.437
LGT Crown European Private Equity Fund	39.753	36.967
Morgan Stanley Emerging Private Markets	29.121	20.841
Morgan Stanley Private Equity II	61.075	69.386
Morgan Stanley Private Equity III	146.137	130.335
Morgan Stanley Private Markets IV Partners Group	13.283	7.818
Partners Group	56.260	65.771
Private Opportunity Ventures	2.827	5.520
Schroder Private Equity II	91.274	116.493
Schroder Private Equity III	180.233	155.566
Schroder Private Equity IV	35.541	27.491
SVG Asia Fund of Funds	4.200	3.296
SVG Diamond Private Equity III	24.975	36.200
Templeton Real Estate Fund	39.348	60.503
	1.122.397	1.149.104
Hlutdeildarskírteini í erlendum skuldabréfasjóðum:		
Landsbankinn Diversified Yield	221	221
	221	221
Erlend verðbréf með breytilegum tekjum alls	9.955.585	8.317.584

Í sérgreindu hlutabréfasöfnunum eru eingöngu hlutabréf í markaðsskráðum stórum erlendum hlutafélögum og er eignarhluti sjóðsins í hverju félagi fyrir sig óverulegur.

Lífeyrissjóðurinn hefur skuldbundið sig til fjárfestingar í framtakssjóðum fyrir samtals 2,7 milljarða kr. og þar af hefur sjóðurinn fjárfest í sjóðunum fyrir 1,4 milljarða kr. Sjóðurinn á því eftir að fjárfesta fyrir 1,3 milljarða kr. og kemur þessi fjárhæð til greiðslu á næstu árum.

Innlend verðbréf:

Skráð innlend hlutabréf:	Eignarhl.	2009	2008
Alfesca (áður SÍF hf.)	0,12%	0	30.660
Atorka Group hf.	0,01%	0	224
Bakkavör Group hf.	0,39%	17.351	20.728
Exista hf.	0,10%	0	548
FL Group hf.	0,00%	4.437	0
Marel hf.	0,17%	136.290	73.733
Teymi hf. (áður Kögum hf.)	0,00%	13.113	0
Össur hf.	0,16%	92.797	67.036
		263.988	192.930
Óskráð innlend hlutabréf:			
Eignarh.fél. Isj. verðbr.þing ehf.	0,80%	36	35
		36	35
Hlutdeildarskírteini í framtakssjóðum:			
Auður Capital		422	218
Frumtak		2.702	219
		3.124	436
Hlutdeildarskírteini í skuldabréfasjóðum:			
Virðing veðskuldabréfasjóður		39.878	34.260
		39.878	34.260
Innlend verðbréf með breytilegum tekjum alls		307.027	227.662
Verðbréf með breytilegum tekjum alls		10.262.611	8.545.245

Þau hlutabréf sem skráð eru á opinberum markaði eru metin á markaðsverði í árslok 2009.

16. Verðbréf með föstum tekjum og veðlán

Verðbréf með föstum tekjum og veðlán greinast þannig:

	2009	%	2008	%
Veðskuldabréf	2.768.326	23,9%	2.683.021	22,1%
Ríkistryggð bréf	4.947.774	42,8%	4.323.805	35,6%
Sveitarfélög	1.463.066	12,6%	1.321.533	10,9%
Lánastofnanir	845.646	7,3%	1.730.210	14,2%
Fyrirtæki	1.548.743	13,4%	2.083.510	17,2%
	11.573.555	100,0%	12.142.079	100,0%

Áætlað markaðsverð veðbréfa með föstum tekjum nam 11.343 millj. kr. í árslok 2009.

Veðskuldabréf í árslok 2009 eru lán til sjóðfélaga.

Sundurliðun veðbréfa með föstum tekjum og veðlána eftir formi verðtryggingar:

	2009	2008
Verðtryggt, vísitala neysluverðs	11.070.821	11.072.018
Tengt erlendum vísitölum	403.116	773.743
Gengistryggð	99.618	296.317
	11.573.555	12.142.079

Sundurliðun erlendra eigna eftir myntum:

	2009	2008
Bandaríkjadóllar	89,5%	85,6%
Evra	9,4%	12,8%
Japanskt jen	1,1%	1,4%
Sterlingspund	0,0%	0,2%
	100,0%	100,0%

Sundurliðun erlendra hlutdeildarskírteina og sérgreindra safna eftir landsvæðum:

	MSCI World Index	2009	2008
Norður-Ameríka	53,0%	48,1%	52,0%
Evrópa	31,0%	36,1%	33,5%
Kyrrahafslönd	15,0%	11,0%	11,5%
Þróunarmarkaðir	0,0%	4,7%	3,0%
	100,0%	100,0%	100,0%

Kröfur

17. Kröfur á launagreiðendur

Kröfur á launagreiðendur skiptast þannig:

	2009	2008
Fyrirframgreiddur lífeyrir	106.303	0
Kröfur vegna lífeyrishækkana	7.315	7.669
Áætluð óinnheimt iðgjöld í árslok	13.610	13.370
Ógreidd skuldbinding v/uppjörs fyrirtækja (sbr. skýringarlið 6)	1.729	3.046
Vangreidd iðgjöld	3.531	1.091
	132.488	25.175

Viðskiptaskuldir

18. Aðrar skuldir

Aðrar skuldir skiptast þannig:

	2009	2008
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum í desember	50.165	29.263
Nettó staða framvirkra samninga	0	40.464
Aðrar skuldir	697	365
	50.861	70.092

Launakostnaður og fjöldi starfsmanna

19. Launakostnaður og fjöldi starfsmanna

Hlutdeild sjóðsins í heildarlaunakostnaði Lífeyrissjóða Bankastræti 7 nam 25,1 millj. kr. árið 2009. Hann skiptist þannig að heildarlaun voru 20,8 millj. kr. og launatengd gjöld 4,3 millj. kr. Stöðugildi hjá Lífeyrissjóðum Bankastræti 7 voru 40,4 á árinu 2009 og hlutdeild sjóðsins metin 3,2 stöðugildi.

20. Laun til stjórnar, framkvæmdastjóra og endurskoðenda

Heildarlaun til stjórnar og framkvæmdastjóra sjóðsins á árinu 2009 greinast þannig:

Marianna Jónasdóttir, stjórnarformaður 2009	888
Elsa B. Friðfinnsdóttir	705
Jón Aðalbjörn Jónsson	475
Oddur Gunnarsson	475
Varamenn í stjórn:	
Cecilie B. Björgvinsdóttir	11
Dagrún Hálfánardóttir	11
Hildur Einarsdóttir	11
Samtals greiðslur til stjórnarmanna	2.578
Haukur Hafsteinsson, framkvæmdastjóri LSR og LH	18.355

Hlutdeild Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga í launakostnaði framkvæmdastjóra nam 1.443 þúsund kr.

Þóknun til Deloitte hf. á árinu 2009 vegna innri endurskoðunar hjá LSR og LH nam 3.876 þúsund kr., þar af var hlutdeild LH 305 þúsund kr.

Ríkisendurskoðun sér um fjárhagsendurskoðun sjóðsins sbr. 9. gr. laga nr. 1/1997 án sérstakrar þóknunar. Á árinu 2009 voru unnir samtals 460,5 tímar vegna fjárhagsendurskoðunar hjá LSR og LH, sem samsvarar til reiknaðs endurgjalds að fjárhæð 3,8 millj. kr. og er sá kostnaður borinn uppi af fjárveitingu til Ríkisendurskoðunar á fjárlögum.

Greiðslur til endurskoðunarnefndar LSR og LH námu 700 þúsund kr. á árinu 2009, þar af var hlutdeild LH 55 þúsund kr.

Tryggingafræðileg úttekt

21. Tryggingafræðileg úttekt

Stjórn Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga fól Talnakönnun hf. að gera tryggingafræðilega úttekt á stöðu sjóðsins miðað við árslok 2009. Í úttektinni er miðað við 2% ávöxtun umfram launahækkunir.

Samkvæmt útreikningi Talnakönnunar hf. er áfallin skuldbinding sjóðsins 59.498 millj. kr. og eiga launagreiðendur að standa undir 29.721 millj. kr. af þeirri fjárhæð með greiðslu lífeyrishækkana, sbr. 1. mgr. 20. gr. laga um sjóðinn nr. 2/1997. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru því 29.777 millj. kr. Eignir sjóðsins skv. efnahagsreikningi eru 21.368 millj. kr. og endurmat 123 millj. kr. Það sem á vantar, eða 8.286 millj. kr., er á ábyrgð ríkissjóðs og annarra launagreiðenda sem greiða iðgjöld til sjóðsins skv. 18. gr. laga hans.

Helstu niðurstöður tryggingafræðilegrar úttektar eru að öðru leyti þessar:

Eignir:	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris	21.368.278	0	21.368.278
Núvirði verðbréfa	647.509	0	647.509
Fjárfestingargjöld	(524.608)	0	(524.608)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	1.965.684	1.965.684
Eignir samtals	21.491.178	1.965.684	23.456.862

Skuldbindingar:

Ellilífeyrir	52.974.407	4.829.998	57.804.405
Örorkulífeyrir	4.567.060	1.197.086	5.764.145
Makalífeyrir	1.508.612	80.015	1.588.627
Barnalífeyrir	5.164	0	5.164
Rekstrarkostnaður	442.914	140.685	583.599
Skuldbindingar samtals	59.498.157	6.247.784	65.745.940

Eignir umfram skuldbindingar	(38.006.978)	(4.282.100)	(42.289.078)
------------------------------	--------------	-------------	--------------

Í hlutfalli af skuldbindingum	-63,9%	-68,5%	-64,3%
-------------------------------	--------	--------	--------

Áfallin skuldbinding hækkar úr 56.950 millj. kr. í 59.498 millj. kr. sem er 4,5% hækkun milli ára. Heildarskuldbinding sjóðsins hækkar milli ára úr 63.797 millj. kr. í 65.746 millj. kr. eða um 3,1%.

Lífeyrisréttindi í sjóðnum eru reiknuð sem hlutfall af dagvinnulaunum sjóðfélaga og þegar launin hækka þá hækkar skuldbinding sjóðsins í sama hlutfalli og launin. Almennt er tekið tillit til þessa í tryggingafræðilegum forsendum og er því venjulega miðað við dagvinnulaun í lok hvers úttektarárs.

22. Ábyrgð launagreiðenda og ríkissjóðs á lífeyrisskuldbindingum:

Utan efnahagsreiknings er getið um skuldbindingar launagreiðenda vegna lífeyrishækkana samkvæmt 1. mgr. 20. gr. laga um lífeyrissjóðinn nr. 2/1997. Samkvæmt útreikningi Talnakönnunar hf. voru ógreidd framlög launagreiðenda vegna lífeyrishækkana metin 29.721 millj. kr. í árslok 2009. Þessar skuldbindingar voru metnar 28.475 millj. kr. í árslok 2008. Hækkunin milli árána 2008 og 2009 er því 1.246 millj. kr. eða 4,4%.

Kennitölur LH

	2009	2008	2007	2006	2005
Ávöxtun					
Nafnávöxtun	11,51%	-14,64%	4,41%	18,93%	18,52%
Raunávöxtun	2,65%	-26,64%	-1,37%	11,20%	13,81%
Hrein raunávöxtun	2,53%	-26,73%	-1,47%	11,09%	13,67%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára	-1,34%	-0,06%	8,76%	8,53%	6,11%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára	1,09%	1,71%	5,59%	6,36%	5,82%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar					
Skráð verðbréf með breytilegum tekjum	43,4%	37,8%	45,7%	48,3%	40,6%
Skráð verðbréf með föstum tekjum	37,6%	42,0%	39,0%	38,8%	46,2%
Óskráð verðbréf með breytilegum tekjum	3,6%	3,5%	1,2%	0,5%	0,1%
Óskráð verðbréf með föstum tekjum	2,7%	3,7%	3,9%	3,8%	3,7%
Veðlán	12,7%	13,0%	10,2%	8,6%	9,4%
Hlutfallsleg skipting verðbréfaeignar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	53,9%	57,9%	66,5%	64,1%	69,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	46,1%	42,1%	33,5%	35,9%	30,9%
Rekstrarkostnaður					
Rekstrarkostnaður sem hlutfall af eignum	0,12%	0,12%	0,10%	0,10%	0,12%
Fjöldatalningar					
Meðalfjöldi virkra sjóðfélaga	581	628	689	740	765
Meðalfjöldi lífeyrisþega	700	644	589	555	521
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	88,9%	86,8%	86,9%	85,1%	86,4%
Örorkulífeyrir	8,3%	10,2%	10,1%	11,7%	10,6%
Makalífeyrir	2,7%	2,9%	2,8%	3,0%	2,9%
Barnalífeyrir	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Eignir umfram heildarskuldbindingar	-64,3%	-65,0%	-54,2%	-53,9%	-55,2%
Eignir umfram áfallnar skuldbindingar	-63,9%	-64,6%	-52,3%	-50,9%	-52,1%

Consolidated Statement 2009

The Pension Fund for State Employees (LSR)
The Pension Fund for Nurses (LH)

Statement of changes in net assets available for benefits 2009

	LSR 2009	LH 2009	Total LSR & LH	
			2009	2008
Contributions				
Participant contributions	5,188,764	84,340	5,273,105	5,144,560
Employer contributions	13,326,622	201,802	13,528,424	13,089,604
Transfer of rights and refunds	53,551	0	53,551	(31,200)
Increase in pension payments	7,642,006	687,327	8,329,333	7,622,978
Liquidated pension commitments	1,366,221	2,137	1,368,358	531,083
Employers commitment deposits	1,256,753	147,153	1,403,907	5,527,544
Contributions	28,833,918	1,122,759	29,956,677	31,884,570
Benefits				
Benefits	21,363,214	1,586,560	22,949,774	19,670,229
Cost of disability assessments	868	86	954	3,190
Benefits	21,364,083	1,586,646	22,950,728	19,673,419
Financial income				
Capital gains on equity shares	5,815,726	506,462	6,322,188	(39,464,510)
Interest and indexation	46,954,976	3,225,892	50,180,869	35,974,499
Provision for losses	(17,146,473)	(1,390,918)	(18,537,391)	(23,438,170)
Provision for forward agreements	(939,670)	(87,419)	(1,027,089)	(18,227,475)
Financial income	34,684,560	2,254,017	36,938,577	(45,155,657)
Financial expenses				
Financial administration expenses	257,770	22,366	280,135	221,390
Other financial expenses	12,520	684	13,204	15,657
Financial expenses	270,290	23,050	293,339	237,046
Operating expenses				
Office and administrative expenses	263,456	24,173	287,629	299,962
Other operating expenses	6,371	708	7,079	9,886
Operating expenses	269,827	24,881	294,709	309,847
Increase in net assets over the year	41,614,278	1,742,199	43,356,477	(33,491,399)
Net assets from previous year	286,856,301	19,626,079	306,482,380	339,973,779
Net assets available for benefits	328,470,579	21,368,278	349,838,857	306,482,380

Balance sheet 31.12.2009

	LSR 2009	LH 2009	Total LSR & LH	
			2009	2008
Assets				
Investments				
Real estate	123,783	13,754	137,537	140,050
Variable-income securities	134,224,440	10,262,611	144,487,051	118,248,405
Fixed-income securities	131,452,191	8,805,228	140,257,419	134,304,082
Member loans	57,238,985	2,768,326	60,007,312	56,550,567
Other investments	2,648,916	0	2,648,916	1,224,267
Investments	325,688,315	21,849,920	347,538,235	310,467,371
Claims				
Claims on employers	3,277,719	132,488	3,410,207	1,979,378
Other claims	212,293	5,064	217,358	236,372
Claims	3,490,012	137,552	3,627,564	2,215,750
Other assets				
Operating assets and other tangible assets	7,972	886	8,858	11,067
Cash on hand and deposits	17,762,471	977,488	18,739,959	12,773,592
Other assets	17,770,443	978,373	18,748,817	12,784,659
Assets	346,948,771	22,965,845	369,914,616	325,467,780
Liabilities				
Commitments				
Accrued pension commitments	88,258	7,886	96,143	89,529
Commitments	88,258	7,886	96,143	89,529
Liabilities				
Other liabilities	674,190	50,861	725,051	668,396
Provision for forward agreements	17,715,744	1,538,820	19,254,564	18,227,475
Liabilities	18,389,934	1,589,682	19,979,616	18,895,872
Liabilities	18,478,192	1,597,567	20,075,759	18,985,401
Net assets available for benefits	328,470,579	21,368,278	349,838,857	306,482,380
Assets excluded in the Balance sheet				
Claim on employers, art. 33/20	214,481,139	29,720,820	244,201,959	

Statement of cash flow 2009

	LSR 2009	LH 2009	Total LSR & LH	
			2009	2008
Inflow				
Contributions	28,867,099	1,136,761	30,003,860	31,391,014
Financial income	5,401,242	359,736	5,760,978	6,729,815
Bond payments	14,312,808	1,079,184	15,391,992	18,074,037
Sale of variable-income securities	15,745,620	1,266,964	17,012,584	14,875,599
Sale of fixed-income securities	29,153,145	1,195,806	30,348,951	17,908,707
Inflow	93,479,914	5,038,451	98,518,365	88,979,173
Outflow				
Benefits	22,746,178	1,584,797	24,330,975	19,479,863
Financial expenses	261,732	22,375	284,106	230,974
Operating costs excluding depreciation	263,748	24,150	287,897	302,936
Other outflow	0	0	0	10,452,385
Outflow	23,271,657	1,631,321	24,902,978	30,466,158
Disposable resources for purchase of securities and other investments	70,208,257	3,407,130	73,615,387	58,513,019
Purchase of securities and other investments				
Purchase of variable-income securities	12,760,922	782,499	13,543,422	22,473,749
Purchase of fixed-income securities	48,121,442	1,807,612	49,929,053	25,987,675
New member loans and other loans	4,053,146	104,303	4,157,449	9,203,764
Other investments	18,860	236	19,095	3,829
Total disposal	64,954,370	2,694,650	67,649,019	57,669,017
Increase (decrease) in cash and bank deposits	5,253,887	712,480	5,966,367	844,002
Cash and bank deposits at beginning of year	12,508,584	265,007	2,126,515	11,929,590
Cash and bank deposits at year-end	17,762,471	977,488	8,092,882	12,773,592

Financial indicators – LSR

	2009	2008	2007	2006	2005
Yield					
Nominal yield	11.85%	-13.01%	5.06%	18.71%	18.88%
Real yield	2.96%	-25.24%	-0.75%	10.99%	14.15%
Net real yield	2.87%	-25.31%	-0.84%	10.89%	14.03%
Average net real yield over the last 5 years	-0.74%	0.47%	8.69%	8.57%	6.34%
Average net real yield over the last 10 years	1.55%	2.08%	5.71%	6.36%	5.72%
Apportionment of other investments					
Listed variable-income securities	38.0%	34.6%	44.8%	46.9%	41.7%
Listed fixed-income securities	36.2%	38.2%	35.1%	37.0%	42.0%
Unlisted variable-income securities	3.3%	3.2%	1.1%	0.5%	0.1%
Unlisted fixed-income securities	4.2%	4.9%	4.6%	2.9%	2.7%
Mortgage loans	17.6%	18.6%	14.2%	12.7%	13.4%
Other investments	0.8%	0.4%	0.2%	0.2%	0.2%
Apportionment of other investments by currency					
Assets in ISK	60.2%	62.6%	69.2%	66.9%	71.4%
Assets in foreign currencies	39.8%	37.4%	30.8%	33.1%	28.6%
Financial expenses					
Apportionment of financial expenses of assets	0.09%	0.09%	0.09%	0.09%	0.11%
Members and pensioners					
Average number of active members	28,417	28,099	27,655	26,849	26,504
Average number of pensioners	12,719	11,603	10,980	10,388	9,989
Breakdown of pension payments by type					
Old-age pensions	74.5%	74.4%	74.3%	72.9%	72.7%
Disability allowance	6.1%	6.5%	5.7%	6.6%	6.3%
Spouse's pension	17.5%	18.7%	19.6%	20.2%	20.9%
Children's allowance	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.1%
Other payments	1.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

Financial indicators – LH

	2009	2008	2007	2006	2005
Yield					
Nominal yield	11.51%	-14.64%	4.41%	18.93%	18.52%
Real yield	2.65%	-26.64%	-1.37%	11.20%	13.81%
Net real yield	2.53%	-26.73%	-1.47%	11.09%	13.67%
Average net real yield over the last 5 years	-1.34%	-0.06%	8.76%	8.53%	6.11%
Average net real yield over the last 10 years	1.09%	1.71%	5.59%	6.36%	5.82%
Apportionment of other investments					
Listed variable-income securities	43.4%	37.8%	45.7%	48.3%	40.6%
Listed fixed-income securities	37.6%	42.0%	39.0%	38.8%	46.2%
Unlisted variable-income securities	3.6%	3.5%	1.2%	0.5%	0.1%
Unlisted fixed-income securities	2.7%	3.7%	3.9%	3.8%	3.7%
Member loans	12.7%	13.0%	10.2%	8.6%	9.4%
Apportionment of other investments by currency					
Assets in Icelandic kronas	53.9%	57.9%	66.5%	64.1%	69.1%
Assets in foreign currencies	46.1%	42.1%	33.5%	35.9%	30.9%
Financial expenses					
Apportionment of financial expenses of assets	0.12%	0.12%	0.10%	0.10%	0.12%
Members and pensioners					
Average number of active members	581	628	689	740	765
Average number of pensioners	700	644	589	555	521
Breakdown of pension payments by type					
Old-age pensions	88.9%	86.8%	86.9%	85.1%	86.4%
Disability allowance	8.3%	10.2%	10.1%	11.7%	10.6%
Spouse's pension	2.7%	2.9%	2.8%	3.0%	2.9%
Children's allowance	0.1%	0.2%	0.2%	0.2%	0.1%

Appendix – LSR & LH

Role of the funds

The principal role of the Pension Fund for State Employees (LSR) and the Pension Fund for Nurses (LH) is to pay pensions to its members upon retirement and throughout their lives and ensure their families with a pension following a loss of income due to an impaired ability to work or due to death. The Fund receives contributions and invests them in a common fund in order to meet its liability regarding old-age pensions, disability benefits, spouse's and children's benefits. Furthermore, the Fund grants loans to Fund members and accepts and invests voluntary pension savings. LSR & LH had a total of 32,085 active members in 2009 and 16,439 members received pensions and other benefits. The Fund pays over one-third of all pensions and benefits paid by Icelandic pension funds. The Fund operates in three divisions, divisions A and B, and a division for individual retirement accounts. All divisions have the same Board but are financially separate from each other. The Pension Fund for State Employees operates in close cooperation with the Pension Fund for Nurses. The two funds share facilities and staff members.

Investment policy for LSR & LH

The investment policy is as shown below. It is reviewed at least once a year considering changes in market situations, laws and regulations. LSR & LH follow a strategic asset allocation policy that targets the percentage to be invested in each asset class.

	Division A			Division B & LH		
	Policy	Variation		Policy	Variation	
Cash	1%	0%	20%	1%	0%	20%
Bonds	53%	40%	80%	64%	40%	70%
Government bonds	20%	15%	40%	31%	20%	50%
Fin. Institution bonds	5%	0%	15%	5%	0%	15%
Municipal bonds	5%	0%	15%	5%	0%	15%
Corporate bonds	5%	0%	15%	5%	0%	15%
Member loans	15%	5%	30%	15%	5%	30%
Foreign bonds	3%	0%	5%	3%	0%	5%
Equities	33%	10%	60%	28%	10%	50%
Domestic equities	3%	0%	10%	3%	0%	10%
Foreign equities	30%	10%	50%	25%	10%	50%
Other investments	13%	0%	30%	7%	0%	15%
Private equity	10%	0%	20%	5%	0%	10%
Real estate	1%	0%	5%	1%	0%	5%
Hedge funds	1%	0%	5%	0%	0%	0%
Commodities	1%	0%	5%	1%	0%	5%

Investments

Total net investments in the year 2009 were 16.0 billion ISK. The funds invested 21.4 billion ISK in domestic bonds and sold 1.6 billion ISK in foreign bonds. Net investments allocated to domestic equities were 0.6 billion and 7.5 billion ISK of foreign equities were sold in 2008. LSR & LH invested 2.7 billion ISK in private equity last year and 0.5 billion ISK in real estate.

Net investments 2009

(m. ISK)

	Div. A	Div. B	Div. S	LSR total	LH	Total
Government bonds	13,087	5,806	472	19,365	789	20,154
Fin. Institution bonds	3,622	1,762	120	5,504	229	5,733
Municipal bonds	-1,387	-3,551	0	-4,938	-387	-5,325
Corporate bonds	-21	-533	0	-554	-58	-612
Member loans	912	803	0	1,715	22	1,737
Domestic bond funds	0	0	-281	-281	0	-281
Foreign bonds	-681	-741	-27	-1,450	-109	-1,558
Bonds	15,532	3,545	284	19,362	487	19,848
Domestic equities	88	461	-1	548	48	596
Foreign equities	-1,786	-4,855	-108	-6,748	-788	-7,537
Equities	-1,697	-4,394	-109	-6,201	-740	-6,941
Private equity	1,153	1,314	36	2,503	182	2,685
Real estate	227	191	10	428	25	453
Hedge funds	0	0	-17	-17	0	-17
Other investments	1,380	1,505	28	2,914	207	3,120
Total	15,215	656	204	16,075	-47	16,028

Total assets

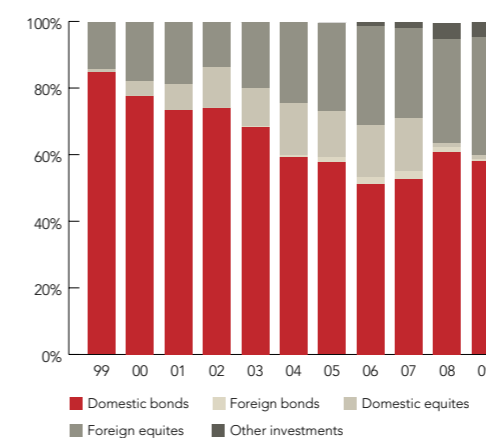
In the year-end 2009 total assets in securities amounted to 366.1 billion ISK. Assets in domestic bonds amounted to 200.2 billion ISK or 54.7% compared to 58.5% in the year-end 2008. Assets in foreign bonds were 2.8 billion ISK or 0.8% compared to 1.5% the year before. Assets in domestic equities were 4.0 billion ISK or 1.1% of total assets compared to 1.0% in 2008. Total assets in foreign equities were 122.1 billion ISK or 33.3% compared to 29.9% in 2008 and total assets in private equity and real estate funds were 15.6 billion ISK or 4.3% compared to 4.9% last year

Total assets 2009

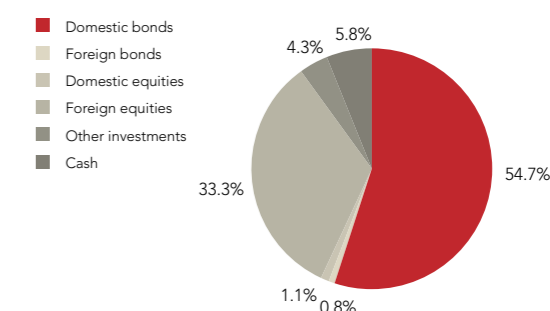
(m. ISK)

				Proportion		
	LSR	LH	Total	LSR	LH	Total
Government bonds	80,647	4,896	85,542	23.5%	21.5%	23.4%
Fin. Institution bonds	21,828	1,463	23,291	6.4%	6.4%	6.4%
Municipal bonds	10,036	801	10,837	2.9%	3.5%	3.0%
Corporate bonds	18,125	1,451	19,576	5.3%	6.4%	5.3%
Mortgage bonds	1,495	97	1,593	0.4%	0.4%	0.4%
Member loans	56,631	2,711	59,342	16.5%	11.9%	16.2%
Foreign bonds	2,643	194	2,837	0.8%	0.9%	0.8%
Bonds	191,404	11,614	203,018	55.8%	50.9%	55.5%
Domestic equities	3,763	264	4,027	1.1%	1.2%	1.1%
Foreign equities	113,262	8,833	122,095	33.0%	38.7%	33.3%
Equities	117,025	9,097	126,122	34.1%	39.9%	34.4%
Private equity	13,470	1,048	14,518	3.9%	4.6%	4.0%
Real estate	1,016	78	1,094	0.3%	0.3%	0.3%
Hedge funds	0	0	0	0.0%	0.0%	0.0%
Other investments	14,487	1,126	15,612	4.2%	4.9%	4.3%
Cash	20,395	977	21,372	5.9%	4.3%	5.8%
Total	343,310	22,814	366,124	100%	100%	100%

Changes in asset allocation 1999-2009

Total assets 2009

Return

The table below shows nominal and net real return for LSR and LH in 2009 and 2008.

Return and asset allocation 2009

	LSR		LH	
	2009	2008	2009	2008
Return				
Nominal return	11.9%	-13.0%	11.5%	-14.6%
Net real return	2.9%	-25.2%	2.5%	-26.6%
Average 5 year net real return	-0.7%	0.5%	-1.3%	-0.1%
Asset Allocation				
Cash	5.9%	4.5%	4.3%	1.3%
Domestic bonds	55.0%	58.6%	50.1%	56.2%
Foreign bonds	0.8%	1.4%	0.9%	1.8%
Domestic equities	1.1%	1.0%	1.2%	0.9%
Foreign equities	33.0%	29.6%	38.7%	34.2%
Other investments	4.2%	4.9%	4.9%	5.5%

Foreign equities

LSR & LH cooperate with external managers for investments and custody of foreign equities. For risk diversification purposes, investments are diversified between several managers with different investment styles and strategies. The external managers are listed in the table below.

Funds / segregated portfolios (LSR & LH) 2009

Segregated portfolios	m.ISK	%
Morgan Stanley	16,574	12.0%
MFS Institutional Advisors	16,250	11.8%
EFG Global Equity	1,581	1.1%
Total	34,406	25.0%

Foreign equities

Sampo OYJ-A SHS	338	0.2%
-----------------	-----	------

Foreign equities – Funds

State Street Global Advisors	15,031	10.9%
Vanguard Global Stock Index	13,312	9.7%
ACM Global Growth Trends	11,736	8.5%
J.P. Morgan Global Dynamic Fund	11,002	8.0%
ACM Global Value	10,426	7.6%
Schroder Global Sigma	9,048	6.6%
Schroder Global Quant Value	5,678	4.1%
Templeton Growth Fund	5,170	3.8%
T. Rowe Price US Large Growth	2,109	1.5%
Seilern Stryx Fund	1,214	0.9%
Other funds	2,625	1.9%
Total	87,350	63.4%

Private equities

Schroder Private Equity III	2,225	1.6%
Morgan Stanley Private Equity III	1,804	1.3%
Schroder Private Equity II	1,141	0.8%
Black Rock Diversified Private Equity III	999	0.7%
Brú Venture Capital II	959	0.7%
Morgan Stanley Private Equity II	869	0.6%
DLJ Merchant Banking Partners	842	0.6%
International Private Equity Fund II	783	0.6%
Landsbanki Private Equity II	782	0.6%
Partners Group Private Equity	695	0.5%
Black Rock Private Opportunity Fund II	591	0.4%
LGT Crown European Private Equity Fund	566	0.4%
Other funds	2,263	1.6%
Total	14,519	10.5%

Real estate funds

Templeton Real Estate Fund	499	0.4%
International Real Estate Fund	595	0.4%
Total	1,094	0.8%

Foreign bonds

Landsbanki Diversified Yield	8	0,0%
Total	137,715	100.0%

